

**Сәулет, қала құрылысы және құрылыс
саласындағы мемлекеттік нормативтер
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЕРЕЖЕЛЕР ЖИНАҒЫ**

**Государственные нормативы в области
архитектуры, градостроительства и строительства
СВОД ПРАВИЛ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**ӘКІМШІЛІК ЖӘНЕ ТҰРМЫСТЫҚ
ҒИМАРАТТАР**

**АДМИНИСТРАТИВНЫЕ И БЫТОВЫЕ
ЗДАНИЯ**

**ҚР ЕЖ 3.02-108-2013
СП РК 3.02-108-2013**

**Ресми басылым
Издание официальное**

**Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің
Құрылыс, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері және жер
ресурстарын басқару комитеті**

**Комитет по делам строительства, жилищно-коммунального
хозяйства и управления земельными ресурсами
Министерства национальной экономики Республики Казахстан**

Астана 2015

АЛҒЫ СӨЗ

1. **ӘЗІРЛЕГЕН:** «ҚазҚСҒЗИ» АҚ, «ИННОБИЛД» ЖШС
2. **ҰСЫНҒАН:** Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Құрылыс, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері және жер ресурстарын басқару комитетінің Техникалық реттеу және нормалау басқармасы
3. **БЕКІТІЛГЕН ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛГЕН:** Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Құрылыс, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері және жер ресурстарын басқару комитетінің 2014 жылғы 29 желтоқсандағы № 156-НҚ бұйрығымен

ПРЕДИСЛОВИЕ

1. **РАЗРАБОТАН:** АО «КазНИИСА», ТОО «ИННОБИЛД»
2. **ПРЕДСТАВЛЕН:** Управлением технического регулирования и нормирования Комитета по делам строительства, жилищно-коммунального хозяйства и управления земельными ресурсами Министерства национальной экономики Республики Казахстан
3. **УТВЕРЖДЕН И ВВЕДЕН В ДЕЙСТВИЕ:** Приказом Комитета по делам строительства, жилищно-коммунального хозяйства и управления земельными ресурсами Министерства национальной экономики Республики Казахстан от 29 декабря 2014 года №156- НҚ

Осы мемлекеттік нормативті Қазақстан Республикасының сәулет, қала құрылысы және құрылыс істері жөніндегі Уәкілетті мемлекеттік органның рұқсатынсыз ресми басылым ретінде толық немесе ішінара қайта басуға, көбейтуге және таратуға болмайды

Настоящий государственный норматив не может быть полностью или частично воспроизведен, тиражирован и распространен в качестве официального издания без разрешения Уполномоченного государственного органа по делам архитектуры, градостроительства и строительства Республики Казахстан

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ.....	IV
1 ҚОЛДАНЫЛУ САЛАСЫ.....	1
2 НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР	1
3 ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР	2
4 ҚОЛАЙЛЫ ШЕШІМДЕР	2
4.1 Негізгі ережелер	2
4.2 Өрт қауіпсіздігі	4
4.3 Жер телімі мен аумақ	7
4.4 Көлемдік-жоспарлық шешімдер	8
4.4.1 Әкімшілік ғимараттар және үй-жайлар	8
4.4.2 Тұрмыстық ғимараттар және үй-жайлар	10
4.4.3 Лифтілер.....	15
4.4.4 Қоқыс шығару.....	16
4.4.5 Жарықтандыру.....	16
4.5 Конструктивтік шешімдер	17
4.6 Инженерлік желілер мен жүйелерді жобалау	17
4.6.1 Жылыту, желдету және ауа баптау	17
4.6.2 Сумен қамтамасыз мен канализация.....	19
4.6.3 Электр қондырғылары мен әлсіз тоқты құрылғылар	19
4.7 Халықтың мүмкіндігі шектеулі топтары үшін қолжетімдікті қамтамасыз ету	20
4.8 Пайдалану кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету.....	22
4.9 Қоршаған ортаны қорғау	22
5 ЭНЕРГИЯ ҮНЕМДЕУ ЖӘНЕ ТАБИҒИ РЕСУРСТАРДЫ ҰТЫМДЫ ПАЙДАЛАНУ	23
5.1 Энергия тиімділігін қамтамасыз ету	23
5.2 Табиғи ресурстарды тиімді пайдалану.....	24
А қосымшасы (ақпараттық) Жұмыс кеңістігі және қосымша үй-жайларының параметрлері	26
Б қосымшасы (ақпараттық) Әкімшілік үй-жайлардың параметрлері	31
В қосымшасы (ақпараттық) Тұрмыстық кәсіпорындар мен үй-жайлардың аудандары ...	35
Г қосымшасы (ақпараттық) Санитарлық-гигиеналық үй-жайлардың аудандары	40
Д қосымшасы (ақпараттық) Денсаулық сақтау үй-жайларының параметрлері	45
Е қосымшасы (ақпараттық) Тұрмыстық үй-жайларды жарықтандыру	48
Ж қосымшасы (ақпараттық) Әкімшілік-тұрмыстық үй-жайларды желдету	52

КІРІСПЕ

Осы құжат құрылыс саласын аймақтық және әлемдік әлеуметтік-экономикалық жүйеге біріктіруге бағытталған нормалаудың параметрлік әдісіне сәйкес Қазақстан Республикасының құрылыс саласындағы нормативтік базасының реформасы шегінде әзірленді.

Осы ережелер жинағы сәулет, қала құрылысы мен құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтерді дамытуға әзірленді. Осы ережелер жинағы «Ғимараттар мен құрылыстардың, құрылыс материалдарының және бұйымдардың қауіпсіздігіне қойылатын талаптар» техникалық регламентінің дәлелдемелік базасына кіретін нормативтік құжаттардың бірі болып табылады және құрылыс саласындағы халықаралық ынтымақтастықтағы техникалық кедергілерді жоюға бағытталған.

Осы ережелер жинағында ҚР ҚН «Әкімшілік және тұрмыстық ғимараттар» талаптарын орындауды қамтамасыз ететін қолайлы шешімдер келтірілген.

Осы ережелер жинағының қолайлы шешімі ҚР ҚН «Әкімшілік және тұрмыстық ғимараттар» құрылыс нормаларының талаптарын орындаудың бірден-бір әдісі болып табылмайды.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЕРЕЖЕЛЕР ЖИНАҒЫ
СВОД ПРАВИЛ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

ӘКІМШІЛІК ЖӘНЕ ТҰРМЫСТЫҚ ҒИМАРАТТАР

АДМИНИСТРАТИВНЫЕ И БЫТОВЫЕ ЗДАНИЯ

Енгізілген күні – 2015-07-01

1 ҚОЛДАНЫЛУ САЛАСЫ

1.1 Осы ережелер жинағы әкімшілік және тұрмыстық ғимараттарды орналастыруға, аумағын ұйымдастыруға, жекелеген қызметтік-жобалау элементтері мен бөліктеріне, инженерлік-технологиялық жабдықтауға қойылатын қолайлы шешімдерді белгілейді.

1.2 Осы ережелер жинағы 50 м дейінгі биіктікті қоса алғанда әкімшілік және тұрмыстық ғимараттарды және кәсіпорын жайларын жобалауға таратылады.

1.3 Мынадай мекемелер мен ұйымдар үшін ғимараттар мен жайлардың әкімшілік, тұрмыстық топтарын жобалаған кезде қосымша қолданыстағы нормативтік-техникалық құжаттар талаптарын басшылыққа алу керек:

- көбінесе ақыл-ой еңбегі мен өндірістік емес қызмет саласына немесе тұрғындарға қызмет көрсетуге арналған бірқатар жалпы функционалдық және көлемдік-жоспарлық белгілері бар;

- тұрғын ғимаратқа кіріктірілме, кіріктірілме-жапсарлас.

2 НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР

Осы ережелер жинағын қолдану үшін мынадай сілтемелік нормативтік құжаттар қажет:

ҚР ЕЖ 2.04-104-2012 Табиғи және жасанды жарықтандыру.

ҚР ЕЖ 3.01-101-2013 Қала құрылысы. Қалалық және ауылдық елді мекендерді жоспарлау және құрылысын салу.

ҚР ЕЖ 3.02-127-2013 Өндірістік ғимараттар.

ҚР ЕЖ 3.06-101-2012 Ғимараттар мен имараттарды халықтың қимылы шектеулі топтары үшін қолжетімділіктің есебімен жобалау.

ҚР ЕЖ 4.01-101-2012 Ғимараттар мен имараттардың ішкі су құбыры және кәрізі.

ҚР ЕЖ 4.02-101-2012 Ауаны жылыту, желдету және кондиционерлеу.

Ескертпе - Осы құрылыс нормаларын пайдаланған кезде ағымдағы жылғы жағдай бойынша жасалатын «Сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы Қазақстан Республикасының аумағында қолданылатын нормативтік құқықтық және нормативтік-техникалық актілер тізбесі», «Қазақстан Республикасының стандарттау бойынша нормативтік құжаттар көрсеткіштері» және «Қазақстан Республикасының стандарттау бойынша мемлекетаралық нормативтік құжаттар көрсеткіші» ақпараттық тізімдемесі және ай сайын шығатын тиісті ақпараттық бюллетень-журнал бойынша тексерген жөн. Егер

сілтеме құжат ауыстырылса (өзгерсе), онда осы нормативті пайдаланған кезде ауыстырылған (өзгертілген) құжатты басшылыққа алу керек. Егер сілтеме құжат ауыстырусыз күшін жойса, онда оған сілтеме жасалған ереже осы сілтемеге қатысы жоқ бөлігіне қолданылады.

3 ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР

Осы ережелер жинағында тиісті анықтамалары бар келесі терминдер, сонымен қатар осы объектіге қатысты құрылыс нормаларында келтірілген терминдер мен анықтамалар қолданылады:

3.1 Жарықтандыру пульсациясының коэффициенті: Бет бірлігіне түсетін жарық ағыны уақытындағы тербелістер.

3.2 Ресепші: Қабылдауға, тіркеуге және ақпараттар алуға арналған бағаны бар аймақ.

3.3 Техникалық еден асты: Инженерлік жабдықты орналастыруға және коммуникацияларды төсеуге арналған қабат.

3.4 Тренинг: Білімді, шеберлікті, дағдыларды және әлеуметтік басшылықтарды дамытуға бағытталған белсенді оқыту әдісі.

3.5 Фельдшерлік денсаулық сақтау пункті: Қызметкерлерге алғашқы медициналық көмек көрсетуге арналған әлеуметтік дамыту басқармасының құрылымдық бөлімшесі.

4 ҚОЛАЙЛЫ ШЕШІМДЕР

4.1 Негізгі ережелер

4.1.1 Ғимараттың сәулеттік шешімдерін қала құрылысын, құрылыс ауданының ауа-райлық жағдайын және қоршаған ортаның сипаттамаларын ескере отырып қабылдау керек.

4.1.2 Ғимараттың жалпы ауданын жобалау тапсырмасына сәйкес анықтау керек.

Қызметкерлер үнемі болатын биіктігі 2,5 м және 2,7 м үй-жайлардың ауданын кемінде 7 % ұлғайтуға беріледі.

4.1.3 Тұрмыстық үй-жайлардың еденнен төбеге дейінгі биіктігі 2,5 м кем емес, IVA климаттық аудандарда – 2,7 м кем емес болуы тиіс.

Жиналыс залдары, асханалар және әкімшілік үй-жайлардың биіктігі 3 м кем болмауы тиіс.

Мобильдік ғимараттардағы үй-жайлардың биіктігін 2,4 м кем болмайтындай қабылдау қажет.

4.1.4 Еденнен аражабындардың, жабдықтардың және коммуникациялардың шығыңқы конструкцияларының төменгі бөлігіне дейінгі биіктікті, сонымен қатар дәліздерде еденнен төбеге дейінгі биіктікті 2,2 м кем болмайтындай қабылдауға жол беріледі.

Техникалық қабаттардың биіктігін орналасатын жабдықтарды, инженерлік желілерді және оларды пайдалану шарттарын ескере қабылдау қажет; бұл кезде қызмет көрсететін персонал өтетін орындарда таза биіктік 1,8 м кем болмауы тиіс.

4.1.5 Кіріктірме жайлардың биіктігін (еденнен төбеге дейін) 2,4 м кем болмайтындай қабылдау қажет.

Кіріктірме үй-жайларды, әдеттегідей, жеңіл қоршау конструкциялардан, соның ішінде құрама-бөлшектенетінен жасап, бытыраңқы орналастыру қажет.

4.1.6 Ғимарат вестибюлінің ауданын ең көп ауысымда бір қызметкерге 0,2 м² кем емес, бірақ 18 м² кем болмайтындай қабылдау қажет.

4.1.7 Ғимаратқа кіреберістегі жайды оның еден белгісіне атмосфералық жауын-шашын түсуден сақтандыру шартымен жердің жоспарланған белгісінен төмен тереңдетуге жол беріледі.

4.1.8 Ғимаратқа кіре берісте аяқ киімді тазалауға арналған құрылғыны қарастыру қажет. Ғимаратқа кіре берістерді тамбур арқылы қарастыру қажет.

4.1.9 Тамбурлардың тереңдігін есік жазығы енінен артық болмайтындай қабылдау қажет. Тамбурлар енін есік ойықтары енінен әр жағынан кем дегенде 0,15 м артық алу қажет.

4.1.10 Халықтың мүмкіндігі шектеулі топтарына арналған кіре берістердегі тамбурлардың тереңдігін 1,8 м кем болмайтындай (кресло-арбаны 90° бұру мүмкіндігімен) және енін 2,2 м кем болмайтындай қабылдау қажет.

4.1.11 Мүмкіндігі шектеулі топтарға арналған кірме есіктердің көрінетін ені 0,9 м кем болмауы тиіс.

4.1.12 Ғимараттарда жинау құрал-саймандарын сақтауға, тазалауға, кептіруге арналған ыстық, суық сумен қамту жүйесімен жабдықталған дәретханалармен жапсарлас үй-жайларды қарастыру қажет. Осы үй-жайлардың ауданын қабаттың әр 100 м² ауданына 0,8 м² кем емес, бірақ 4 м² кем емес есеппен алу қажет. Қабат ауданы 400 м² аз болған кезде екі жапсарлас қабатқа бір үй-жайды қарастыруға болады.

4.1.13 Жылытылатын өндірістік ғимараттар және жеке тұрған тұрмыстық ғимараттар арасындағы бағытты жылытылатын өткелдер арқылы қарастыру қажет.

Бұл жағдайда өндірістік ғимараттарда жылы сыртқы киімді сақтауға арналған ілгіштермен жабдықталған үй-жайларды қарастыру қажет.

4.1.14 Жұмыскерлердің (қызметкердің) біліктілігін арттыру сабақтарына арналған үй-жайлардың құрамы мен ауданын жобалау тапсырмасымен белгілейді.

4.1.15 Әкімшілік-тұрмыстық ғимараттарда:

- гардеробтар, душтар, жуыну орындарын, санитарлық тораптар, гигиена бөлмесін;
- шылым шегу орындарын, тамақтану бөлмелерін және т. б.;
- денсаулық сақтау пункттерін, қосымша қызмет атқаратын үй-жайлар мен құрылғыларды қарастыру қажет.

4.2 Өрт қауіпсіздігі

4.2.1 Әкімшілік және тұрмыстық ғимараттардың өрт қауіпсіздігі өрт қауіпсіздігі бойынша қолданыстағы нормативтік құжаттар талаптарына сәйкес болуы тиіс.

4.2.2 Ғимараттар мен үй-жайларды жобалаған кезде осы ережелер жинағымен қатар өрт қауіпсіздігі өрт қауіпсіздігі бойынша қолданыстағы нормативтік құжаттар

талаптарына сәйкес өрт кезінде ғимараттар мен үй-жайлардан адамдарды көшіруді қамтамасыз ету талаптарын және белгіленген тәртіпте бекітілген басқа нормативтік-техникалық құжаттар талаптарын ескеру қажет.

4.2.3 Отқа төзімділік дәрежесі және өрт қауіптілік класы, қабаттар саны және адам саны барынша көп қабаттан эвакуацияланушылар саны осы қабаттан 3-ші типті баспалдаққа екінші шығу жолы орнатылған жағдайда 1-кестеде көрсетілген мәндерге сәйкес болуы тиіс.

Эвакуация жолындағы баспалдақтарды жанбайтын материалдардан жасау керек және отқа төзімділік шегі REI 30 кем емес K1 класынан төмен емес қабырғаның тұтас (жарық ойықтары жоқ) бөлігінде орналастыру керек. Бұл баспалдақтар эвакуация жолы деңгейінде алаңдары, биіктігі 1,2 м қоршаулар болуы тиіс, терезе ойықтарының орналасуы 1 м кем емес және көлбеуі 1:1 артық болмауы тиіс, тірек-қозғалыс аппараты жұмысының қызметтері бұзылған мүмкіндігі шектеулі адамдар болған жағдайда – 1:2 м артық емес және ені 0,7 м кем емес.

1-кесте – Эвакуациялау есебі

Ғимараттың отқа төзімділік дәрежесі	Конструктивтік өрт қауіптілік класы	Қабаттардың келесі санында ғимараттың бір қабатынан эвакуацияланатын адамдардың шекті саны		
		2	3	4 және жоғары
I және II	C0	70	35	15
II III IV	C1 C0, C1 C0, C1	50	35	15
IV V	C2, C3 C1-C3	30	-	-

4.2.4 Санитарлық-тұрмыстық және әкімшілік үй-жайларынан эвакуацияланатын адамдар саны ауысымда жұмыс істейтін жұмыскерлердің санына сәйкес келуі тиіс, асхана, жиналыс және отырыс залдарынан – 25 % көбейтілген залдардағы орын санына сәйкес келуі тиіс.

4.2.5 Өрт сөндіру бөліктері арасындағы бағыт өрт қауіпсіздігі өрт қауіпсіздігі бойынша қолданыстағы нормативтік құжаттар талаптарына сәйкес қамтамасыз етіледі. Бұл жағдайда өртке қарсы есіктердің отқа төзімділік шегі EI 60 кем болмауы тиіс.

4.2.6 Эвакуация жолдарының өткелдері, дәліздері және басқа көлденең жер телімдердің ені көшірілетін адамдар ағынының тығыздығы 1 м² ауданға 5 адамнан аспайтындай есеппен алу қажет; бұл кезде үй-жайға өту енін 1 м кем болмайтындай қабылдау қажет, дәліз немесе басқа ғимаратқа өткел енін – 1,4 м кем болмайтындай қабылдау қажет, ал кресло-арбаны пайдаланатын жұмыскерлер болған жағдайда – тиісінше 1,2 м және 1,8 м кем емес.

4.2.7 Үй-жайлардан және дәлізден баспалдақ торына эвакуация жолының ені осы шығу арқылы эвакуацияланатын адамдар санына қарай белгіленуі тиіс (бірақ 0,8 м кем емес) және 2-кестеге сәйкес белгіленеді.

2-кесте – Үй-жайлардан және дәлізден баспалдақ торына эвакуация жолының енін анықтау

Ғимараттың отқа төзімділік дәрежесі	Конструктивтік өрт қауіптілік класы	Шығаберістің 1 м еніне эвакуацияланатын адамдардың шектеулі саны, артық емес:
I және II	C0	165
II III, IV	C1 C0, C1	115
III, IV V	C2, C3 н.н.	80

4.2.8 Адамдардың ұзақ уақыт болуына арналған әрбір үй-жайлардан баспалдақ торына дейінгі арақашықтық 25 м аспауы тиіс.

4.2.9 Тірек-козғалыс аппараты жұмысының қызметтері бұзылған жұмыскер адамдар болған жағдайда үй-жайлардан және дәлізден баспалдақ торына эвакуация жолының шығу ені 0,9 м кем емес болуы, баспалдақ марштарының ені 1,2 м кем болмауы тиіс.

4.2.10 Кіріктіріме үй-жайлардан сыртқа шығуға дейінгі арақашықтықты жарылыс-өрт және өрт қауіпі бойынша үй-жайлардың санаттарына қарай ҚР ЕЖ 3.02-127 талаптарына сәйкес алу қажет.

4.2.11 Отқа төзімділік дәрежесі (конструктивтік өрт қауіптілік кластары) әртүрлі ғимараттарда үй-жайдың кез келген нүктесінен жақын орналасқан осы үй-жайдан эвакуация жолына дейінгі жол берілген арақашықтықты 3-кестеге сәйкес анықтау қажет.

4.2.12 Отқа төзімділік дәрежесі II төмен жапсыра салынған құрылыстарды, сондай-ақ отқа төзімділік дәрежесі II төмен өндірістік ғимараттарға жапсарлас құрылыстарды және жарылыс-өрт, өрт қауіпі бойынша А және Б санатты ғимараттарға және үй-жайларға жапсарлас құрылыстарды 1-ші типті өртке қарсы қабырғалармен бөлу қажет.

C0 класының отқа төзімділік дәрежесі IV жапсыра салынған құрылыстарын C0 және C1 кластарының отқа төзімділік дәрежесі IV өндірістік ғимараттарынан 2-ші типті өртке қарсы қабырғалармен бөлу қажет. Отқа төзімділік дәрежесі I және II құрылысты өндірістік ғимараттан отқа төзімділігі I және II дәрежелі 1-ші типті өртке қарсы аражабындармен бөлу керек.

3-кесте – Үй-жайдың кез келген нүктесінен жақын орналасқан осы үй-жайдан эвакуация жолына дейінгі жол берілген арақашықтық

Ғимараттың отқа төзімділік дәрежесі	Конструктивтік өрт қауіптілік класы	Рұқсат етілген арақашықтық, м, артық емес:
I және II	C0	25
III	C0, C1	15
IV	C0	12
IV	C1-C3	10
V	C1-C3	10

4.2.13 Әкімшілік (Ф 4.3) және тұрмыстық (Ф 3.6) үй-жайларды өрт қауіптілігінің C0 класының отқа төзімділік дәрежесі I, II және III, өрт қауіптінің барлық кластарының отқа төзімділік дәрежесі IV өндірістік ғимараттарының кіріктірмелері мен қосымша құрылыстарына орналасуы мүмкін.

4.2.14 Өндірістік ғимараттардың кіріктіріме үй-жайларында санитарлық торап, демалу, жылыну немесе салқындау үшін жайлар, әйелдердің жеке гигиенасына арналған - жайлар, қол ванналарын, ауыз сумен қамту құрылғысын, қолжуғыштар, жартылай душтар, шеберлер мен басқа да қызметкерлерге арналған үй-жайларды қарастыруға жол беріледі, оларды өндіріс шарты бойынша жұмыс орындарына жақын, ал өрт-жарылыс және өрт қауіптілігі бойынша B1-B4, Г және Д категориялы үй-жайларда – шылым шегетін жерге орналастыру керек.

4.2.15 Ғимараттарда, жапсыра салынған құрылыстарда, кіріктірмелерде және қосымша құрылыстарда 1-ші типті қарапайым баспалдақ торларын қарастыру қажет.

4.2.16 Қабаттар саны үштен аспайтын отқа төзімділік дәрежесі I және II ғимараттарда 50 % баспалдақ торларын жоғарғы табиғи желдетуі бар 2-ші типті қарастыруға болады; бұл кезде баспалдақ марштары арасындағы арақашықтық 1,5 м кем емес болуы тиіс. Бұл ғимараттарда басты баспалдақтарды қалған (екіден кем емес) баспалдақтарды 1-ші типті қарапайым баспалдақ торларына орналастырған жағдайда, ғимараттың бүкіл ұзындығына ашық күйде жобалауға болады.

Бұл жағдайда ашық баспалдақтар орналасқан вестибюльдер мен қабат-қабат бойынша холлдар жапсарлас үй-жайлар мен дәліздерден 1-ші типті өртке қарсы арақабырғалармен бөлінуі тиіс.

4.2.17 Кіріктіріме өндірістік үй-жайларды 1-ші типті өртке қарсы қабырғалармен бөлу қажет.

4.2.18 C0 және C1 кластарының отқа төзімділік дәрежесі I, II, C0 класының отқа төзімділік дәрежесі III ғимараттарындағы кіріктірмелерді B, Г және Д санатты өндірістік үй-жайлардан 1-ші типті өртке қарсы қабырғалармен, C1 класының отқа төзімділік дәрежесі III, C0 және C1 кластарының отқа төзімділік дәрежесі IV ғимараттарда – 2-ші типті өртке қарсы қабырғалармен бөлу қажет.

4.2.19 Қосымша құрылыстарды қабаттар санымен екіден артық болмайтындай қабылдау және В, Г және Д санатты өндірістік үй-жайлардан отқа төзімділік шегі EI 90 өртке қарсы арақабырғалармен және 3-ші типті өртке қарсы аражабындармен бөлу қажет.

1-ші типті өртке қарсы арақабырғалармен және 2-ші типті өртке қарсы қабырғалармен бөлінетін қосымша құрылыстардың, сонымен қатар қосымша құрылыстар мен өндірістік үй-жайлардың жиынтық ауданы өрт қауіпсіздігі бойынша қолданыстағы нормативтік құжаттар талаптарына сәйкес келуі тиіс.

4.2.20 Эвакуациялық баспалдақ торының арасындағы жол берілген арақашықтық артқан кезде кіріктіріме және жапсарлас жайларда Н2 немесе Н3 типіндегі түтіндемейтін баспалдақ торларын қарастыру керек. Бұл жағдайда көзделген баспалдақ торларынан өрт-жарылыс және өрт қауіптілігі бойынша Г және Д санатындағы отқа төзімділік дәрежесі I – III өндірістік жайларға эвакуациялық шығатын есік қарастыруға жол беріледі.

4.2.21 Дәліздерді 2-ші типті өртке қарсы арақабырғалармен ұзындығы 60 м артық емес бөліктерге бөлу қажет.

4.2.22 Биік ғимараттардың әрбір өрт бөлігіндегі жолаушылар лифтілерінің бірі өртке қарсы болуы тиіс.

4.2.23 Жерүсті, астыңғы қабаттарда орналасқан және табиғи жарықтандыруы жоқ дәліздерді олардың кез келген ауданында және 200 м² артық емес гардеробты аудандарында ҚР ЕЖ 4.02-101 сәйкес түтінді шығаруға арналған тартпа желдету қарастырылуы тиіс.

4.2.24 Әйнегі бар терезелерді және баспалдақ торларының ішкі қабырғаларында олардың үстіне фрамугаларды барлық отқа төзімділік дәрежелі ғимараттарда қолдануға болады; бұл жағдайда биіктігі төрт қабаттан артық ғимараттарда әйнектеуді арматураланған шыныдан қарастыру қажет.

4.2.25 75 астам орынға есептелген залдардың қабырғалары, арақабырғалары, төбелері беттерін қаптауды және әрлеуді (отқа төзімділік дәрежесі V ғимараттардағы залдардан басқа) жанғыштық тобы Г2 төмен емес материалдардан жасау қажет.

4.2.26 Дабылдау хабарлағыштары нормативтік құжаттар талаптарына сәйкес келуі тиіс.

4.3 Жер телімі мен аумақ

4.3.1 Әкімшілік және тұрмыстық ғимараттарды ҚР ЕЖ 3.01-101 және ҚР ЕЖ 3.02-127 талаптарына сәйкес жобалау қажет.

4.3.2 Әкімшілік және тұрмыстық ғимараттардың жер телімдері құрғақ, таза, кемінде екі – негізгі және шаруашылық шығатын жерлердің және ыңғайлы кірме жолдар болуы тиіс.

4.3.3 Құрылыс жер телімінің өлшемі халық санымен, ғимараттың қабат санымен, климаттық ауданмен және аумақты көгалдандыру нормасымен анықталады - 10 м²/ адам кем емес.

4.3.4 Шаруашылық ауласын көзге көрінуден әрленген қабырғалармен, көшеттермен,

торлармен және т. б. жасыру қажет.

4.3.5 Автотұрақтарда халықтың қозғалу мүмкіндіктері шектеулі топтарына арналған орындар қарастырылуы тиіс, сыйымдылығы 200 орыннан артық әкімшілік және тұрмыстық ғимараттар үшін – кем дегенде 3 машина орны және сыйымдылығы кіші ғимараттар үшін кем дегенде бір машина орны.

Бір машина орнының өлшемдерін: жүк автомобильдері үшін 3 м × 8 м кем емес, автопойыздар үшін 3,5 м × 20 м кем емес алу қажет.

4.4 Көлемдік-жоспарлық шешімдер

4.4.1 Әкімшілік ғимараттар мен үй-жайлар

4.4.1.1 Кәсіпорындардың әкімшілік ғимараттарында басқарма және конструкторлық бюро үй-жайлары, акпараттық-техникалық арнаудағы үй-жайлар, еңбек қорғау және өрт қауіпсіздігі кабинеттері және оқу сабақтарына арналған үй-жайлар орналасуы мүмкін. Жобалау тапсырмасына сәйкес осы ережелер жинағында ескерілмеген үй-жайларды қарастыруға болады.

4.4.1.2 Кеңсе үй-жайлары төбесінің биіктігі 3 кем болмауы тиіс, бұл кезде электр сымдары, ауа өткізгішке, шамдарға арналған төбе астындағы кеңістік осы деңгейден жоғары орналасуы тиіс.

4.4.1.3 Ірі, ережеге сай, көп қабатты кеңсе ғимараттары үй-жайлардың бүкіл биіктігіне салынатын жылжымалы арақабырғалардың жылжуын ескеріп жобаланады.

4.4.1.4 Мақсатына байланысты жұмыс орындарының аудандары А қосымшасына сәйкес қабылданады.

4.4.1.5 Көп қабатты ғимараттардың жоспарлап орналастыру шешімінде басты кіру есігіне және баспалдақ-лифті торабына жақын төменгі қабаттарда келушілерге арналған негізгі үй-жайларды (салондар, көрме және көрсету залдары, кафе, барлар, жанама тауарларды, бұйымдарды және жартылай дайын өнімдерді сатуға арналған үй-жайлар және т. б.) орналастыруды қарастырған орынды – келушілердің жақсы қолжетімділігі үшін.

4.4.1.6 Жұмыс орнын ірі габаритті жабдықпен жабдықтаған кезде үй-жайдың ауданын жабдықты пайдалануға техникалық шарттарға сәйкес үлкейтуге болады.

4.4.1.7 Басшылар бөлмелерінің ауданы жұмысшы үй-жайлардың жалпы ауданының 15 % аспауы тиіс.

4.4.1.8 Мекемелер, құрылымдық бөлімшелер басшылары бөлмелері, қабылдау бөлмелерінің аудандарын, жұмыскерлер және жиналыстарға арналған үй-жайлардың есептік нормативтерін Б қосымшасы бойынша анықтау қажет.

4.4.1.9 Үй-жайларды жарықтандыру 4 кестеге сәйкес келуі тиіс.

4.4.1.10 Әкімшілік ғимараттағы қосымша аймақтар мен үй-жайларды есептеу А қосымшасы бойынша орындалады.

4 кесте – Әкімшілік ғимараттарда үй-жайларды жарықтандыру нормалары

Люкстерде

Үй-жай	Орташа жарықтандырылуы	Жергілікті жарықтану, кем емес
Дәліздер, дәретханалар, қосалқы үй-жайлар	30	-
Баспалдақтар	60	-
Мұрағаттар, тіркеу орны	120	250
Іс қағаздарды жүргізу	250	500
Бухгалтерия, пошта бөлімшелері, асүйлер, сызба орындары.	600	1000
Зертханалар	-	4000

4.4.1.11 Әкімшілік ғимараттың үй-жайларына таза ауа жіберуді 5-кесте бойынша есептеу қажет.

5-кесте – Таза ауа жіберу нормалары

Текше метрмен

Үй-жай	Әр адамға таза ауа жіберу мөлшері
Шылым шегуге болмайтын кеңсе үй-жайлары	20 бастап 34 дейін
Шылым шегуге болмайтын үй-жайлар	10 бастап 30 дейін
Шылым шегуге болатын үй-жайлар	26 бастап 51 дейін

4.4.1.12 Басқарманың жалпы зауыттық ғимараттарында жұмыскерлердің кемінде 30 % санына есептелген жиналыс залдарын қарастыру қажет.

4.4.1.13 Басқарманың жиналыс залдарының ауданын залдағы бір орынға 0,9 м² кем емес есеппен қабылдау қажет. Жиналыс залдарының жанында залдағы бір орынға 0,3 м² кем емес есеппен кулуарларды қарастыру қажет. Жиналыс залдарының жанында кулуарлардың ауданына жиналыс залына шектесетін дәліз ауданы кіруі тиіс.

Жұмыскерлердің ішінде кресло-арбаларды қолданатын мүмкіндігі шектеулі қызметкерлер болған жағдайда, жиналыс залдарында бір орынға 1,65 м² кем емес есеппен оларға арналған орындар қарастырылуы тиіс.

4.4.1.14 Жиналыс залдарының жанында 30 м дейінгі қашықтықта санитарлық тораптарды қарастыру қажет.

4.4.1.15 Техникалық кітапхана үй-жайларының құрамын және ауданын Б қосымшасына сәйкес алу қажет.

4.4.1.16 Ауданы 90 м² артық емес техникалық кітапханаларды бір үй-жайда орналастыру қажет.

4.4.1.17 Мұрағат үй-жайларының құрамын және ауданын Б қосымшасына сәйкес қабылдау қажет.

4.4.1.18 Ауданы 54 м² артық емес мұрағаттарды бір үй-жайда орналастыру қажет.

4.4.1.19 Өндірістік-диспетчерлік бюро үй-жайларының аудандарын бір жұмыс орнына 4,5 м² кем емес есеппен алу қажет.

4.4.1.20 Көшірме жасау-көбейту қызметі үй-жайларының ауданын жобалау тапсырмасына сәйкес алу қажет.

4.4.1.21 Көшірме жасау-көбейту қызметінің тапсырыстарын қабылдау және беруге арналған үй-жайлардың ауданын бір жұмыс орнына 6 м² кем емес есеппен алу қажет.

4.4.1.22 Ірі габаритті техника орналасатын үй-жайларда ені 1,4 м кем емес есіктер болуы тиіс.

4.4.1.23 Баспа редакциясы үй-жайларының ауданын бір жұмыс орнына 4 м² кем емес есеппен алу қажет.

4.4.1.24 Автоматты телефон станциялары және радиотораптар үй-жайларының ауданы жобалау тапсырмасымен анықталуы тиіс.

4.4.1.25 Еңбек қорғау және өрт қауіпсіздігі кабинеттерінің ауданын Б қосымшасы бойынша кәсіпорында жұмыс істейтін жұмыскерлердің тізімдік санына қарай анықтау қажет.

4.4.1.26 Ресепші бағанының ұзындығы бір уақытта бірнеше адамдарды қабылдауға мүмкіндік береді, оның биіктігі 1,1 м бастап 1,2 м дейін болуы тиіс.

4.4.1.27 Санитарлық тораптар, баспалдақ торлары, лифтілер шахталары және т.б. ғимараттың негізгі көлеміне жапсыра салынған құрылыстарда, ғимараттың бір жағынан, ғимараттың жеке қанаттарының соңында немесе ғимараттың орналасу жоспарында ұзындығы бойынша ең жоғарғы жол берілген өзара байланысты жұмыс үй-жайларының үздіксіз қатарын бөліп көрсету үшін жарық ауласы қасындағы дәліздер арасында орналастырады.

4.4.1.28 Әкімшілік ғимаратта асүй аймағын қарастыруға болады, егер ғимарат 20 артық емес жұмыскерлерге есептелген болса, онда асүйде отыратын орындарды қарастырмауға болады.

4.4.1.29 Асүй аймағында орындықтары бар үстелді, шағын толқынды пешті, тоңазытқыш, шұңғылшаны орналастыру ұсынылады, сондай-ақ даярлау және турау үстелдерін (біріктірілген нұсқада да мүмкін) қарастыруға болады.

4.4.2 Тұрмыстық ғимараттар мен үй-жайлар

4.4.2.1 Жеке тұрған ғимараттарда орналасатын тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорындары, әдеттегідей, технологиялық процес бойынша өте күрделі және қуаты мен құрамы бойынша ірі. Тұрмыстық үй-жайлардың ауданы, тұрғын емес және тұрғын ғимараттарға кіріктірілме, жапсарлас кәсіпорындарды В қосымшасына сәйкес қабылдау қажет.

4.4.2.2 Жобаның технологиялық бөлігінде жұмыскерлердің саны анықталуы тиіс – тұрмыстық үй-жайларды және құрылғыларды есептеу үшін алынатын адам саны ең көп ауысымдағы (бұдан әрі – ауысым), сонымен қатар ауысым басында, соңында 1 сағ. және одан көп айырма кезіндегі ауысымның адам саны ең көп болатын бөлігіндегі тізілім; бұл жағдайда жұмыскерлердің санына өндірістік оқытудан өтететін тәжірибеден өтушілердің санын қосу қажет.

Мобильдік ғимараттарда тізімдегінің 70 %, оның ішінде әйелдер 30 % тең ауысым санын алуға болады.

4.4.2.3 Тұрмыстық үй-жайлар параметрлерін, осьтер арасындағы ең төменгі арақашықтықты және жабдықтар қатарлары арасындағы өткелдер енін В қосымшасына сәйкес алу қажет.

4.4.2.4 Олардың топтарына қарамастан, барлық өндіріс үшін денсаулық пунктін, гардероб, шылым шегетін жер, тағам қабылдайтын, әйелдердің жеке гигиенасына арналған жай қарастырылады.

Сыртқы ауаның минус 5 °С төмен температурасында ашық аумақта жұмыс істейтіндер үшін жылдың суық маусымында жылынуға арналған үй-жайлар және жұмыс киімін кептіруге арналған үй-жайлар жабдықталуы тиіс.

4.4.2.5 Тұрмыстық үй-жайларды өндірістік ғимараттармен арнайы жылы өткелдермен жалғанған жеке ғимараттарда жобалау қажет. Сондай-ақ тұрмыстық үй-жайларды өндірістік ғимараттардың шет жағы немесе бойлық қабырғалары жағындағы жапсарлас құрылыстарға орналастыруға болады. Жапсарлас құрылыстарды шет жақтағы қабырғаларды бойлай орналастыру ұсынылады, себебі осымен тұрмыстық үй-жайлардан жұмыс орындарына және кері адам ағындарының бірқалыпты бағыты қамтамасыз етіледі.

4.4.2.6 Тұрмыстық жапсарлас құрылыстар және тұрмыстық үй-жайлардың жеке ғимараттары конструкцияларын жеке үй-жайларды (душ, қолжуғыштар, дәретханалар) пайдалану ерекшеліктерін ескере, өндірістік ғимараттардың конструкцияларымен мүмкіндігінше бірдей алу қажет.

4.4.2.7 Санитарлық-гигиеналық үй-жайлар құрамына гардероб, душ, жартылай душтарды орналастыруға арналған орын, қолжуғыштар, санитарлық торап және шылым шегу орындары кіреді.

4.4.2.8 Тікелей өндірісте жұмыс басты жұмыскерлерге арналған санитарлық-гигиеналық және тұрмыстық үй-жайларды өндірістік процестер топтарына тәуелді Г қосымшасына сәйкес жобалау қажет.

Ескертпе - Өндірістік процестер топтары бойынша бөлінген кәсіптердің тізімін Қазақстан Республикасының еңбек және халықты әлеуметтік қорғау істері жөніндегі уәкілетті орган бекітеді.

4.4.2.9 Кәсіпорында 50 адамға дейін жұмыс істеген кезде өндірістік процестердің барлық топтары үшін ортақ киім ілу орындарын қарастыруға болады.

4.4.2.10 Өндірістік процестердің 1в, 2в, 2г және 3б топтарына үшін үй, арнайы киімді шешу орындары осы топтардың әрқайсысы үшін жеке болуы тиіс.

4.4.2.11 150 адамнан аспайтын жұмыскерлердің тізімдік саны кезінде мобильді ғимараттардың киім шешу орындарында өндірістік процестерді 3-ші топтың арнайы

киімдер шкафтарын, егер олардың саны шкафтардың жалпы санынан 25 % аспаса, оларды орналастыруға орын бөлу қажет.

4.4.2.12 Киім шешу орындарының жанында арнайы киімге арналған қоймаларды, кезекші қызметкерлер үшін жинау құрал-саймандарына арналған орны бар үй-жайларды, аяқ киім тазалауға, қырынуға, шаш кептіруге арналған орындарды, сондай-ақ егер киім ілу орнынан 30 м дейінгі қашықтықта жалпы қолданылатын санитарлық тораптар қарастырылмаса, бір-екі унитаздық дәретханаларды қарастыру қажет.

Аталғандарға толықтырма ретінде ведомстволық нормативтік құжаттарға сәйкес басқа санитарлық-тұрмыстық үй-жайлар және жабдықты қарастыруға болады.

4.4.2.13 Өндірістік процестердің 1 және 2а топтары үшін ауысымда жұмыскерлер саны 20 адамнан артық емес болған жағдайда, арнайы киім қоймаларын қарастырмауға болады.

4.4.2.14 Г қосымшасында қарастырылған душ, қолжуғыштар және арнайы тұрмыстық құрылғылар санын ауысымда немесе осы ауысым бөлігінде бір уақытта жұмысын аяқтаған жұмыскерлердің саны бойынша алу қажет.

4.4.2.15 Душ бөлмесінде душ торларының саны жобалауға берілген тапсырмаға сәйкес, алайда 30 аспайтын санды қарастырылуы тиіс.

4.4.2.16 Қолжуғыштардың 40 % дейін есептік санын өндірістік үй-жайларда жұмыс орнына жақын, сондай-ақ дәретханалар жанындағы тамбурларда орналастыруға болады.

4.4.2.17 Жартылай душтар көлемі 900 мм × 900 мм ашық кабиналарда орналасады. Қолданылатын құрылғылар душ торынан және араластырғыштардан тұрады. Еден үстінде душ торларын орнату деңгейі 1,3 м, су қабылдайтын тостаған – 0,75 м құрайды. Еденнен суды кетіру үшін диаметрі 50 мм басқыштарды орнату қажет.

4.4.2.18 Душтар киім шешу орындармен жапсарлас орналасуы тиіс. Душ кабиналары төрттен артық душ кезінде денені сүртуге арналған душ алды бөлмесін, ал ортақ киім шешу орындарындағы душтарда – сондай-ақ қайта киінуге арналған орындарды қарастыру қажет.

4.4.2.19 Душтар ашық душ кабиналарымен жабдықталады. 20 % дейін душ кабиналарын жабық қарастыруға болады.

4.4.2.20 Тура өткелі бар душ кабиналарын өндірістік процестердің 1в, 3б топтары кезінде, сондай-ақ ведомстволық нормативтік құжаттар белгілеген жағдайларда қарастырады.

4.4.2.21 Екі жапсарлас қабаттарда жұмыс істейтінде саны 30 адам немесе одан аз болса дәретханаларды адам саны көп қабаттардың біріне орналастыру қажет.

Үш қабатта жұмыс істейтіндердің саны 10 адамнан аз болған кезде үш қабатқа бір дәретхананы орналастыруға болады.

4.4.2.22 Жұмыскерлердің ішінде тірек-қозғалыс аппаратының жұмысы бұзылған мүмкіндігі шектеулі қызметкерлер болған жағдайда, санитарлық тораптарды қабаттағы жұмыскерлердің санына байланысты әрбір қабатқа орналастыру қажет, мүмкіндігі шектеулі қызметкерлерге арналған кабиналарды дәретханадағы санитарлық құралдардың санына тәуелсіз қарастыру қажет.

4.4.2.23 Төрттен артық санитарлық құралдары бар дәретханаларда бір кабинаны егде жастағы адамдарға және халықтың мүмкіндігі шектеулі топтарына қарастыру қажет.

4.4.2.24 Зағип адамдардың еңбегін қолдану мүмкіндігін қарастыратын кәсіпорындарда ерлерге және әйелдерге арналған дәретханалар жеке-жеке болуы тиіс.

4.4.2.25 Ерлер мен әйелдер үшін ортақ дәретхананы ауысымына 15 адамнан аз жұмыскерлер үшін қарастыру қажет.

4.4.2.26 Ерлердің саны 15 адамнан аз болған кезде дәретханада писсуарды қарастыру талап етілмейді.

4.4.2.27 Бір дәретханадағы санитарлық құралдардың (унитаздар мен писсуарлар) жалпы саны 16 аспауы тиіс.

4.4.2.28 Өндірістік ғимараттардағы жұмыс орнынан дәретхана, шылым шегу орны, жылыту немесе салқындатуға арналған үй-жайлар, жартылай душтарға, ауыз сумен қамту құрылғыларына дейінгі арақашықтық 75 м аспауы үшін, тірек-қозғалыс аппаратының қызметі бұзылған мүмкіндігі шектеулі және зағип адамдар үшін – 60 м аспауы, ал жұмыс орнынан кәсіпорын алаңына дейін – 150 м аспауы тиіс.

4.4.2.29 Өндірістік кәсіпорындар немесе кәсіпорындар топтарында арнайы киім жуу үшін химиялық тазалау бөліктері бар кір жуу орындары қарастырылуы тиіс. Дәйекті жағдайларда қалалық кір жуу орындарын, егер оларда арнайы киімді өңдеуге арналған арнайы бөліктері (технологиялық желілері) салынған жағдайда қолдануға болады.

4.4.2.30 Ұшпайтын заттармен ластанған арнайы киімді зарарсыздандыру үшін кір жуу орындарында жеке технологиялық желіні қолдануға болады.

4.4.2.31 1 адамға арналған жай алаңының нормасын, қондырғы бірлігін, санитарлық-гигиеналық және тұрмыстық үй-жайларда қызмет көрсететін жұмыс істейтіндердің есептік санын Г қосымшасына сәйкес қабылдау керек.

4.4.2.32 Арнайы киім шешу орындары, душ, душ алды, қолжуғыштар, дәретханалар, арнайы киімдерді кептіру, тозаңнан тазалау және зарарсыздандыруға арналған үй-жайлардың қабырғалары мен арақабырғаларын оларды биіктігі 2 м кем емес жуғыш құралдар қосылған ыстық сумен жууға болатын материалдардан жасау қажет. Аталған үй-жайлардың қабырғалары мен арақабырғалары 2 м белгіден жоғары, ал төбесінде суға төзімді жабыны болуы тиіс.

4.4.2.33 Кір жуу орындары жанында бір жұмыс орынға 9 м² есебімен арнайы киімді жөндеуге арналған үй-жайды қарастыру қажет. Жұмыс орындарының санын тізімдік саны бойынша 1000 адамға аяқ киім жөндейтін бір жұмыс орны және киім жөндейтін екі жұмыс орны есебінен қабылдау қажет.

4.4.2.34 Жұмыс орнының тікелей жанында жұмыскерлерді сауықтыру үшін қажет емдеу-профилактикалық кешен үй-жайларын дыбысты оқшаулау, магнитті және электромагнитті өрістерден салыстырмалы қорғау экрандарымен, сонымен қатар цехтен шығатын ластанған ауаның енуін болдырмайтын саңылаусыз есіктермен жабдықталады.

4.4.2.35 Мүмкіндігі шектеулі қызметкерлердің еңбегін қолдану мүмкіндігі қарастырылатын кәсіпорындарда медициналық пунктін ауданын 3 м² ұлғайтуға болады.

Медициналық пункт жергілікті денсаулық сақтау органдарының келісімі бойынша жабдықталуы тиіс.

4.4.2.36 Дәрігерлік денсаулық сақтау пункттері үй-жайларының құрамын және ауданын Д қосымшасына сәйкес қабылдау қажет.

4.4.2.37 Фельдшерлік немесе дәрігерлік денсаулық сақтау пункттерін бірінші қабатта орналастыру қажет. Вестибюльдерде – күту үй-жайлары, таңу кабинеттері, қабылдау кабинеттері және сырқаттардың уақытша болуына арналған бөлмелерде есіктердің ені 1 м кем болмауы тиіс.

4.4.2.38 Әйелдердің жеке гигиенасына арналған үй-жайларды немесе кабиналарды әйелдер саны 14 артық болған кезде: бір гигиеналық душ әкімшілік ғимараттарда жұмыс істейтін әрбір 100 әйелдерге; кәсіпорындардың тұрмыстық корпусында максималды ауысымда әрбір 75 жұмыскерге есебімен қарастыру қажет. Аталған үй-жайларда қайта киінуге арналған үй-жай – киім шешінетін орын, гигиеналық душ және қол жуатын раковина қарастырылуы тиіс.

Осы үй-жайларды әйелдер санитарлық торабымен немесе гардеробпен қатар немесе аралас орналастыру керек.

4.4.2.39 Фотарийлерді ортақ киім шешу орындарында немесе үй (көше және үй) киімін шешу орындарында орналастыру қажет. Фотарий қабырғалары және арақабырғалары беттерін, сонымен қатар кабина беттерін ашық реңді силикатты бояулармен бояу қажет.

4.4.2.40 Фотарий өндірістік үй-жайлар ультракүлгін сәулесі көп жасанды жарықпен жабдықталған, сонымен қатар жұмыскерлер фотосенсибилизациялаушы әсер көрсететін химиялық заттардың әсеріне ұшырайтын өндірістерде талап етілмейді.

4.4.2.41 Қол ванналарын қолданатын ауысымдағы жұмыскерлердің саны 100 адам және одан көп болған кезде қол ванналарын электр сүлгімен жабдықталған қолжуғыштарда немесе жеке үй-жайларда орналастыру қажет; қол ванналарын қолданатын жұмыскерлер саны аз болған кезде, өндірістік үй-жайларда орналастыру қажет.

4.4.2.42 Қол ванналарына арналған үй-жайдың ауданын бір ваннаға 1,5 м² есебімен, бір ванна ауысымдағы үш жұмыскерлерге есебімен анықтау қажет.

4.4.2.43 Аяқ ванналарын (аяқ гидромассаж қондырғыларын) тұрып жұмыс істеумен немесе аяққа діріл берілумен байланысты өндірістік процестер кезінде қарастыру қажет. Аяқ ванналарын ауданы 1,5 м² бір қондырғыға 40 адам есебімен қолжуғыштарда немесе киім шешу орындарында орналастыру қажет.

Өндірістік үй-жайларда жұмыс аймағы ауасының шекті параметрлері кезінде және 1-ші және 2-ші қауіптілік кластарының заттарымен жанасу болмаған жағдайда өндірістік мақсаттарда қолданылмайтын аландардағы цехтерде орналасқан аландар түріндегі ашық типті дем алу орындарын қарастыруға болады.

4.4.2.44 Қоғамдық тамақтандыру объектілерін жобалау барысында оларды кәсіпорын топтарының бірлесіп пайдалану мүмкіндігін ескеру керек, қалалық құрылысқа немесе елді мекендерге орналастыру кезінде халыққа қызмет көрсетуді ескеру керек.

4.4.2.45 Өндірістік кәсіпорындарда ауысымда 200 астам адам жұмыс істеген кезде жартылай фабрикаттармен жұмыс істейтін немесе шикізатты негіздеу кезінде асхана қарастыру керек.

4.4.2.46 200 адамға дейін барынша көп санды ауысымда жұмыс істейтін жұмысшылар болған кезде тарату-асханасын қарастыру керек.

30 адамнан кем барынша көп санды ауысымда жұмыс істейтін жұмысшылар болған кезде тарату-асханасының орнынан тағам қабылдау бөлмесін қарастыруға жол беріледі.

4.4.2.47 Көше киімімен келетін келушілерге қызмет көрсететін асханаларда көше киіміне арналған киім шешу орнын қарастыру керек, орындарының саны көше киімімен келетін келушілер санының 120 % тең болып қабылданады.

4.4.2.48 Әкімшілік мақсаттағы қоғамдық ғимараттар үшін ұсынылған тамақтандыру кәсіпорындарының нормативтік шамасын және түрін 6-кестеге сәйкес анықтау керек.

4.4.2.49 Асханадағы орындар санын ауысымда немесе ауысымның көп бөлігінде төрт жұмысшыға бір орынды есептеумен қабылдау керек. Технологиялық процестердің талаптарына және кәсіпорындағы еңбекті ұйымдастыруға байланысты асханалардағы орындар санын өзгертуге жол беріледі.

4.4.2.50 Тамақ қабылдау бөлмесінің ауданын әрбір келушіге 1 м² немесе кресло-арбаны қолданатын мүмкіндігі шектеулі қызметкерге 1,65 м², бірақ 12 м² кем емес есеппен анықтау керек. Тамақ қабылдау бөлмесі қол жуғышпен, стационарлық су қайнатқышпен, электр плитамен, тоңазытқышпен жабдықталуы тиіс. Ауысымда 10 дейін адам істеген кезде тамақ қабылдау бөлмесінің орнына киім шешу орнында тамақ қабылдауға арналған үстелді орнату үшін ауданы 6 м² қосымша орын қарастырылуы тиіс.

6-кесте – Әкімшілік-тұрмыстық ғимарат қызметкерлеріне және келушілерге қызмет көрсетуге арналған тамақтандыру кәсіпорны

Ұйымның және мекеменің атауы	Ұсынылған нормативтік кәсіпорынның нормативтік мөлшері мен түрі
Кәсіпорындар, әкімшілік ғимараттар	Ауысымда жұмыс істейтіндер саны 25% (ең жоғары). Асхана, тамақ қабылдау бөлмесі
Конструкторлық және жобалау ұйымдары	Асхана - 20 % қызметкер
Басқару ғимараты және заң мекемелері	25 % қызметкерлер саны; 50 дейінгі қызметкер - тамақ қабылдау бөлмесі, 50-ден 200 дейін - кафетерий, 200 астам - асхана, 1500 астам қызметкер – қосымша қабаттардағы барлар
Банктер	25 % қызметкерлер саны. 50 дейінгі қызметкер - тамақ қабылдау бөлмесі; 50 бастап 100 дейін -кафетерий (бар); 100-ден 200 дейін - кафе; 200 астам - асхана
Соттар	Қызметкерлер саны 20 % бастап 25% дейін, буфет
Ескертпе - Өнеркәсіптік кәсіпорындар жанындағы асханаларда диеталық тамақтандыруды ұйымдастыру үшін жалпы орындар санынан 20 % бөлу керек.	

4.4.3 Лифтілер

4.4.3.1 Мүмкіндігі шектеулі кресло-арбадағы қызметкерлер қолдануға арналған лифт кабинасының параметрлері ішкі өлшемдері: ені - 1,1 м; тереңдігі - 1,4 м; есік ойығының ені - кемінде 0,9 м болуы тиіс.

4.4.3.2 Физикалық шаршаған адамдар және мүмкіндігі шектеулі қызметкерлер болуы мүмкін қабаттардағы лифт холдарында табиғи жарықтандыру болуы тиіс.

4.4.3.3 Физикалық шаршаған адамдар және мүмкіндігі шектеулі қызметкерлерге қолдануға арналған лифтіні шақыру және қозғалысты басқару нүктелері түспен белгіленуі керек, оларда немесе олардың астында қабат нөмірлері жазылған араб сандары қойылуы тиіс. Кабинада орналасқан диспетчерлік пункті бар екі жақты байланыс аппараты дыбысты күшейтуге арналған құрылғымен, ал қажеттілігіне қарай синхронды көрнекі ақпаратты алуға арналған құрылғымен жабдықталуы тиіс.

4.4.3.4 Лифтілерді бір қатарлы орналастыру кезінде лифт холының ені лифт кабинасы тереңдігінен кемінде аз болуы, ал екі қатарлы орналастыру кезінде – қарама-қарсы қатардағы лифтілердің бірінің кабина тереңдігінен кемінде екі еселенген мәнінен аз болуы тиіс. Кабинасының тереңдігі 2,1 м және одан көп лифт алдында холл ені кемінде 2,5 м болуы тиіс.

4.4.3.5 Жертөле және астыңғы қабаттарда лифт шахталарынан шығатын есіктерді өрт кезінде ауаны тоқтататын тамбур-шлюз арқылы қарастыру керек. Баспалдақ торларына екі лифтіден аспайтын лифтіні орналастыруға жол беріледі.

4.4.4 Қоқыс шығару

4.4.4.1 300 және одан артық адам жұмыс істейтін көп қабатты әкімшілік ғимараттарда, сонымен қатар жалпы ауданы 3000 м² және одан астам көп қабатты тұрмыстық ғимараттарда қоқыс жинайтын камералары бар тік қоқыс салғыштарды қарастыру керек. Қоқыс салғыштарды басқа ғимараттарға орнату қажеттілігі жобалау тапсырмасында анықталады.

4.4.4.2 Қоқыс салғыштары жоқ ғимараттар үшін қоқыс жинау камерасын немесе қатты жабыны бар шаруашылық алаңын қарастыру керек.

4.4.4.3 Қоқыс камерасының еденнен төбеге дейінгі биіктігін кемінде 1,95 м қабылдау керек.

Қоқыс камерасының едендегі белгісін жолдың іргелес жол бөлігінің және жалғасып жатқан тротуар белгісінен 0,05 м бастап 0,10 м дейін жоғары шектерде қарастыру керек.

4.4.4.4 Қоқыс шығару механизациясын қамтамасыз ету кезінде қоқыс жинайтын камераларды басқа деңгейде орналастыру жол беріледі.

4.4.5 Жарықтандыру

4.4.5.1 Терезе ойықтарының ауданын ҚР ЕЖ 2.04-104 жол берілгеннен кем қарастырмау керек.

4.4.5.2 Технологиялық талаптар бойынша ауа баптауы болуы немесе ауа кірмеуі тиіс үй-жайларды қоспағанда, табиғи жарықтандыруы бар үй-жайларды желдетуді желкөз, фрамуга немесе терезе ойықтарындағы басқа құрылғылар арқылы жасау керек.

4.4.5.3 Адамдар тұрақты болатын жұмыс орындарындағы жарықтандыру 200 лк төмен болмауы тиіс.

4.4.5.4 Жарықтандыру біркелкілігі (U_0), (ең төменгі жарықтандырудың орташа қатыстылығы) Е қосымшасында көрсетілгеннен кем болмауы тиіс.

4.4.5.5 80 аз жарық беру индексі бар жарық көздері адамдар жұмыс істейтін немесе ұзақ уақыт тұратын үй-жайларда қолданылмауы тиіс.

4.4.5.6 Көру жұмыстарының қиындығына немесе жарықтандыру сапасына қойылатын талаптарға байланысты әртүрлі үй-жайлар үшін пульсация коэффициентін (K_p) шектеулер (мысалы, өнеркәсіптік ғимараттар, кеңселер, мектеп, бала-бақша үй-жайлары, компьютермен жұмыс істеуге арналған үй-жайлар) Е қосымшасында берілген. Пульсация коэффициенті үй-жайларда стробоскопиялық әсер туындауы үшін шарттар болмаған кезде адамдар жүйелі келетін үй-жайлар үшін шектелмейді.

4.4.5.7 Стробоскопиялық әсер туындауы мүмкін үй-жайларда жарықтандырудың пульсация коэффициенті арнайы қуаттандыру құрылғыларының жарық көздерін қолдану есебімен 10 % кем болуы тиіс.

4.4.5.8 Мониторлармен жабдықталған жұмыс орындарын жарықтандыру экраннан оқу, мәтінді басып шығару, қағазда хат жазу, пернетақтамен жұмыс істеу сияқты барлық көру жұмыстарын орындауды қамтамасыз ету керек.

4.4.5.9 Экранда көрсетілетін шамдардың орташа жарықтығы Е.2-кестесіне сәйкес келуі тиіс.

4.5 Конструктивтік шешімдер

4.5.1 Әкімшілік және тұрмыстық ғимараттардың көтергіш конструкцияларын есептеу қолданыстағы өзге де нормативтік құжаттар талаптарына сәйкес жүргізіледі.

4.5.2 Әкімшілік ғимаратының үй-жайындағы еденге түсетін жол берілетін ең төменгі жүктеме 450 кг/м^2 .

4.5.3 Тіректерді ғимарат осі бойынша екі қатарға орналастырған, қажеттілігіне қарай үй-жайды дәліздің екі жағына бірдей тереңдікте орналастырған дұрыс. Бұл жағдайда дәліздер фрамуга және арақабырғалардағы әйнектелген есіктер арқылы екінші жарықпен жарықтандырылуы тиіс.

4.5.4 Биік ғимараттарды жобалаған кезде қолайлылық талаптарымен айтылған жоғарғы қабаттардағы аражабындардың тербелістерін шектеулермен қамтамасыз етуі тиіс параметрлерді орнату керек.

4.5.5 Бірнеше жүктемелермен олардың есептік мәндеріне бір уақытта жету ықтималдығы, оның есептік мәніне бір жүктемемен жетудің тиісінше ықтималдық мәні 1,0 аспауы тиіс жүктемелерді үйлестіру коэффициенттерімен ескеріледі.

4.6 Инженерлік желілер мен жүйелерді жобалау

4.6.1 Жылыту, желдету және ауа баптау

4.6.1.1 Үй-жайлардағы ауаның және ылғалдың есептік температуралары ҚР ЕЖ 4.02-101 сәйкес қабылданады.

4.6.1.2 Жылдың суық мезгілінде жылытылған ағынды ауаны үй-жайдың жоғарғы аймағына және қажеттілігіне қарай ауа алмасуы сору арқылы орнатылған үй-жайдан шығарылған ауа көлемінің орнын толтыру үшін дәлізге беруді қарастыру керек.

4.6.1.3 Душ бөлмелерінен шығарылған ауаны толтыру үшін ағынды гардероб жайында қарастыру керек.

Душ, душ алдындағы бөлме және киім шешетін орындарды бөлетін қабырғалардың және арақабырғалардың жоғары бөлігінде жалюз торларын орнатуды қарастыру керек.

4.6.1.4 Екіден аспайтын санитарлық торап орналастырылған жалпы ауданы 100 м² артық емес үй-жай ғимараттарында жылдың суық мезгілдерінде терезе арқылы сыртқы ауаның табиғи ағынын қарастыру керек.

4.6.1.5 Жылдың жылы мезгілдерінде үй-жайларда ашылатын терезе арқылы сыртқы ауаның табиғи кіруін қарастыру керек. Механикалық қосу жүйелерімен сыртқы ауаны беруді терезелері жоқ үй-жайлар үшін, сонымен қатар қажеттілігіне қарай сыртқы ауаны өңдеу үшін қарастыру керек.

4.6.1.6 Сыртқы ауаның есептік температурасы жылдың жылы мезгілдерінде 25 °С (А параметрі) асатын аудандардағы адамдар тұрақты келетін үй-жайларда ауаның қозғалу жылдамдығын 0,3 м/с бастап 0,5 м/с дейін көтеру үшін төбе желдеткіштерін немесе кондиционерлерді орнатуды қарастыру керек.

4.6.1.7 Ауаны шығаруды, әдеттегідей, үй-жайлардан тікелей табиғи және механикалық қосу жүйелерімен қарастыру керек.

4.6.1.8 Киім ілетін орындардан ауаны шығаруды душ арқылы қарастыру керек. Киім ілетін орындардағы ауа алмасу душтағы ауа алмасудан асатын кезде, ауа шығаруды душ бөлмесінің көлемі үшін орнатылған душ бөлмесі арқылы, ал айырмасын тікелей киім ілу орнында қарастыру керек.

4.6.1.9 Ағынды желдетудің жеке жүйелерін фельдшерлік және дәрігерлік денсаулық сақтау пункттерінің, душ, санитарлық торап үй-жайлары үшін қарастыру керек. Ж қосымшасына сәйкес киім ілетін орындардың жанындағы душ және санитарлық торап үшін біріктірілген сору желдеткішін орнатуға жол беріледі.

4.6.1.10 Киім ілетін орын үй-жайларында бір ауысымда жұмыс істейтін 5 және одан аз адамға суық мезгілдерде терезе арқылы сыртқы ауаның табиғи ағынын қарастыра отырып бір реттік ауа алмасуды қабылдауға жол беріледі.

4.6.1.11 Киім ілу орны үй-жайларында негізделген кезде жұмыстан тыс уақытта арнайы киімді кептіруге арналған, әрбір шкафтан шығатын ауаның 10 м³/сағ көлемінде табиғи қозғалыстағы тарту желдеткішімен жабдықталған шкафтарды орнату қарастырылады.

4.6.1.12 Баспа редакциясы, көшіру-көбейту қызметтері, кір жуатын орындар, химиялық тазалау, асханалар (тамақ қабылдау бөлмелері – асханаларға арналған нормалармен), денсаулық пункттері, радиотораптар, телефон станциялары, кітапханалар, мұрағаттар, студиялар, сауда және тұрмыстық қызмет көрсету, жиналыс және мәжіліс залдары, конференц-залдар үй-жайларындағы ауаның есептік температурасын және ауа алмасуды тиісінше ғимараттарды жобалау бойынша нормативтік құжаттарға сәйкес қабылдау керек.

4.6.1.13 Буфет аймағын желдету шахталарымен қатар орналастыру керек.

4.6.2 Сумен қамтамасыз ету және канализация

4.6.2.1 Әкімшілік және тұрмыстық ғимараттардың сумен жабдықтау, канализация жүйелері ҚР ЕЖ 4.01-101 талаптарына сәйкес жобаланады.

4.6.2.2 Ыстық суды асханалар мен буфеттерді технологиялық жабдықтарға, құрал-сайман-дәретханалық үй-жайлардағы су бөлетін раковиналарға, медициналық пункттердегі және санитарлық тораптардағы қол жуғыштарға, әйелдердің жеке гигиена кабиналарының аспаптарына және жобалау тапсырмасына сәйкес басқа аспаптарға беруді қарастыру керек.

4.6.2.3 Кіріктіріме кәсіпорындар алып жатқан үй-жайлар канализациясына санитарлық-техникалық аспаптардан ағынды суларды бұруға арналған тұрмыстық және өндірістік ағынды суларды бұруға арналған өндірістік кәрізді қосуға болады.

4.6.2.4 Су бұратын құбырларды пластмасса құбырлардан жобалау керек. дәретханаға, зертханаларға және т. б. орнатылған барлық аспаптардан су бұратын құбырларды жүргізуді суға төзімді плиткалармен қаптау құрылғысымен қабырғалардағы қосалқы қораптардағы еден үстінде қарастыру ұсынылады.

4.6.2.5 Әкімшілік және тұрмыстық ғимараттардың жанындағы тамақтандыру кәсіпорындарында май ұстағыштар орнату ұсынылады. Май ұстағыштар көлденең және тік болады, жабдықтың өлшемі жеке техникалық жабдық бойынша өзгеруі мүмкін.

4.6.3 Электр қондырғылары мен әлсіз тоқты құрылғылар

4.6.3.1 Жалпы жарықтандыру жүйесі кезіндегі жұмыс беттерін аз жарықтандыру, жарықтандырудың сапалы көрсеткіштері және жеке үй-жайлар үшін ұсынылған жарық көздері ҚР ЕЖ 2.04-104 сәйкес қабылданады.

4.6.3.2 Жобалау барысында буфет аймағына кернеулігі 220 В және 380 В электрмен жабдықтауды жүргізу керек.

4.6.3.3 Кеңсе үй-жайларындағы компьютерлік мақсаттағы бір жұмыс орнына розеткалардың саны жобалау тапсырмасымен анықталады, бірақ кемінде 2 дана.

Розеткалар үшінші жерлемеу түйіспесі бар екі полюстілер («евростандарт») қолданылуы тиіс.

4.6.3.4 Компьютерлері бар әкімшілік үй-жайларда электр тізбектерді жүктемелерден және қысқа тұйықталулардан қорғау құрылғылары бар электр қалқан орнатылуы тиіс.

4.6.3.5 Әкімшілік үй-жайлардағы электр қоректендіруді беру кернеуі «таза» компьютерлік электр қуаттандыру желісі бойынша 220 В болуы тиіс.

4.6.3.6 Серверлік желідегі жабдықтың электр қоректендіруі негізгі күштік магистралдан резервтікке автоматты ауыстырып қосылатын қалалық электр желіге екі тәуелсіз қосулардан жүзеге асуы тиіс.

4.6.3.7 Серверлік жабдық үшін үй-жайдағы жабдық жинағының схемасына сәйкес «таза» компьютерлік электр қуаттандырудың 10 розеткасын орнатуды қарастыру керек.

4.6.3.8 Электр немесе магниттік өрістердің қуатты көздерін, сонымен қатар жоғары діріл тудыратын жабдықты жақын орналастырудан аулақ болу керек.

4.7 Халықтың мүмкіндігі шектеулі топтары үшін қолжетімділікті қамтамасыз ету

4.7.1 Әкімшілік және тұрмыстық ғимараттарды жобалауды ҚР ЕЖ 3.06-101 талаптарына сәйкес жүргізу керек.

4.7.2 Кресло-арбаны қолданатын мүмкіндігі шектеулі қызметкерлерге арналған үй-жай ауданын кемінде 7,65 м² есебімен қабылдау керек.

4.7.3 Мүмкіндігі шектеулі топтардың жеке автокөлігінің тұрақтарын бақылау-өткізу пункттерінен 50 м аспайтын алшақтықта орналастыру керек. Жалпы қолдану автотұрақтарынан өтетін жерлерге дейінгі арақашықтық 50 м асатын, ал мүмкіндігі шектеулі қызметкерлердің жұмыс орындары орналасқан өту жолдарынан ғимаратқа кіретін есіктерге дейінгі арақашықтығы жалпы 30 м асатын ірі және реконструкцияланатын кәсіпорындарда мүмкіндігі шектеулі қызметкерлерге арналған автотұрақтарды жеке жасау керек, оларды тұрмыстық корпусқа кіретін есіктерге жақын кәсіпорынның өндірістік аймағына оларды шашыраңқы орналастыру керек. Бұл жағдайларда бақылау-өткізу пункттерін немесе өтетін жолдарды жобалауда мүмкіндігі шектеулі қызметкердің жеке автокөлігін зауыт аумағына өткізу мүмкіндігін қарастыру керек.

4.7.4 Турникеттермен жабдықталған бақылау-өткізу пункттерінде кресло-арбаларға арналған ені кемінде 1,2 м жолдар болуы тиіс. Көру қабілеті нашар мүмкіндігі шектеулі қызметкерлердің жолында турникет-айналмаларды орнатудың қажеті жоқ.

4.7.5 Әрбір баспалдақ белдеуінің бірінші және соңғы сатысы көзі нашар көретін қызметкерлерге баспалдақ белдеуінің басында, соңында ескерту үшін кереғар түстерге боялуы тиіс.

4.7.6 Қозғалу үшін кресло-арбаны қолданатын көру қызметі нашар мүмкіндігі шектеулі қызметкерлер бара алатын тамақтану орындарында асханаға немесе буфетке кіретін есікке жақын орналасқан арнайы отыру орындары болуы тиіс.

4.7.7 Пассивті қысқа мерзімді демалуға арналған үй-жайлар мүгедектік дәрежесін, жұмыс сипатын, оларда қажетті санитарлық-гигиеналық жағдайларды жасу қажеттілігін ескеру арқылы жабдықталуы тиіс. Олар өндірістік цехтардың бос аудан жер телімдеріне немесе тұрмыстық үй-жайлар құрамында арнайы бөлмелерге жұмыс орындарына жақын шашыраңқы орналасуы мүмкін.

4.7.8 Тірек-қозғалыс аппараты зақымданған және көру қызметтері нашар мүмкіндігі шектеулі қызметкерлерге арналған киім шешу орындарында көше, үй және жұмыс киімін бірге сақтау үшін шкафтар болуы тиіс.

4.7.9 Көзі нашар көретін қызметкерлерге арналған шкафтарды шкаф есіктерін ашқан кезде автоматты қосылатын ішкі шамдармен және есікті ашық күйінде белгілеуге арналған аспаптармен жабдықталуы тиіс.

Шкафтарды бір қатарда орналастыру керек.

4.7.10 Киім ауыстыруға арналған орындықтар шкафтардың қарама-қарсы қатарының сырт жағына жанасуы керек.

4.7.11 Қозғалу үшін кресло-арбаларды қолданатын мүмкіндігі шектеулі қызметкерлердің еңбегіне арналған жұмыс орнына станоктарды, жабдықтарды және

жиһаздарды қою кресло-арбаның кіру және айналу мүмкіндігін, ал соқыр және көзі нашар көретін қызметкердің жұмыс орнында үй-жайда басқа қызметкерлердің қозғалуынан кедергісіз жұмыс істеу мүмкіндігін қамтамасыз етуі тиіс. Көру қызметі бұзылған қызметкерлердің өз жұмыс орнын қолайлы табуы үшін станоктар, жабдық және жиһаз тактильдік бағдарлармен жабдықталуы тиіс.

4.7.12 Тірек-қозғалыс аппаратының қызметтері бұзылған мүмкіндігі шектеулі адамдардың жұмыс орындарындағы жеке жабдық және жиһаз элементтері түрлендірілуі тиіс. Әдеттегідей жұмыс үстелінің өзгертілген биіктігі және жұмыс бетінің көлбеулігі, сонымен қатар реттелетін аяққа арналған тұғыры болуы тиіс. Осы дәрежедегі мүмкіндігі шектеулі қызметкерлерге арналған жұмыс үстелі отырғыштың биіктігі мен еңістігін өзгертуге арналған құрылғымен, реттелетін аяққа арналған тұғырмен, жеке жағдайларда тұрған кезде күшті өтеуді қамтамасыз ететін арнайы отырғыштармен, жұмыс құралдарына арналған аспаптармен, жұмыс жазықтығын бойлай бағыттаушы бойынша жылжу құрылғысымен, сонымен қатар электр механикалық дербес құрылғылармен жабдықталуы тиіс.

4.7.13 Мүмкіндігі шектеулі өкілдерге арналған жұмыс орындарын жабдықтау (жұмыс үстелдері, верстак, сөрелер, шкафтар) 7-кестеде көрсетілгендей қызметкердің антропометриялық мәліметтерімен сәйкес келуі тиіс.

7-кесте – Мүмкіндігі шектеулі топтар өкіліне арналған жұмыс орнының параметрлері

Параметрлер және жұмыс қалпы	Миллиметрмен Адамның бойы		
	аласа	орташа	биік
Кәдімгі отырып жұмыс істеген кездегі жұмыс үстелінің биіктігі	700	725	750
Отырып істейтін аса нақты жұмыстар үшін үстел биіктігі	900	950	1000
Отырып істейтін жұмыс кезінде станоктарда және машиналардағы жұмыс үшін жұмыс бетінің биіктігі	800	825	850
Тұрып істейтін жұмыс кезіндегі станоктарда және машиналардағы жұмыс үшін жұмыс бетінің биіктігі	1000	1050	1100
Жұмыс қалпының өзгеруі мүмкін – отырып немесе тұрып жұмыс істеген кездегі жұмыс бетінің биіктігі	950	1000	1050
Ескертпе - Еден белгісінен үстелдің төменгі бетіне дейінгі - 600 мм -625 мм аяққа арналған биіктік, аяққа арналған аймақ ені - 400 мм.			

4.7.14 Тірек-қозғалыс аппаратының қызметтері бұзылған және көру қабілеті нашар мүмкіндігі шектеулі қызметкерлер үшін жабық кабиналарды қарастыру керек.

4.7.15 Жұмыс істейтіндердің қатарында кресло-арбалармен қолданылатын мүмкіндігі шектеулі қызметкерлер болған кезде санитарлық тораптардағы писсуарлардың біреуі еденнен 0,4 м биік емес орналасуы тиіс.

4.7.16 Халықтың мүмкіндігі шектеулі топтарының еңбегін пайдаланатын кәсіпорындар мен мекемелердің медициналық пункттері дәрігер-маман кабинеттерімен және мүмкіндігі шектеулі қызметкерлердің негізгі құрамының ауру түрлеріне сәйкес басқа медициналық үй-жайлармен толықтырылуы мүмкін, егер бұл жобалау тапсырмасында халықты әлеуметтік қорғаудың жергілікті органдарымен белгіленсе.

4.8 Пайдалану кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету

4.8.1 Кеңсе ғимараттарын қызметкерлердің кіру және шығу уақыты тіркелетін, қызметкерлер мен келушілердің қозғалыс бағыттары бақыланатын қауіпсіздік жүйелерімен жабдықтау ұсынылады, үй-жайлардың әрқайсысында болу уақыты туралы есеп беріледі.

4.8.2 Кеңседе шуды азайту үшін шумен жұмыс істейтін техниканы жұмыс орнынан қашықа немесе ол үшін арнайы бөлінген жайға орналастыру керек.

4.8.3 Кеңсе ғимараттарының қауіпсіздік жүйелерінде жоспарда дабылдың туындау орны және мүмкіндігінше себебі көрсетілген күзет постысының пультінде дабыл хабарламасының мүмкіндігі қарастырылуы тиіс.

4.8.4 Дәліздер мүмкіндігінше түзу және қарауға оңай болуы тиіс. Дәліздерді жобалау барысында тұйықтардан аулақ болу керек.

4.8.5 Үй-жайлардағы және демалуға арналған орындардағы, сонымен қатар психологиялық жеңілдену үй-жайларындағы дыбыстық қысымның деңгейі 35 дБ аспауы тиіс.

4.8.6 Бейнебақылау камералары қадағалау аймағын барынша толық қамтуды ескеру арқылы орнатылуы тиіс. Камераларды көрші камераларды шолатындай ретпен орналастыру ұсынылады.

4.8.7 Бейнебақылау камераларынан бейне кескіндерді жазу және қарау жылдамдығы қолданыстағы нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес болуы тиіс. Аса маңызды аймақтар үшін суретке түсірудің жоғары жиілікті камераларын қарастыру керек.

4.9 Қоршаған ортаны қорғау

4.9.1 Ғимаратты жобалау барысында құрылыста табиғат ресурстарын тиімді қолдану бойынша ұсыныстар қатары бар жоба құжатының құрамындағы қоршаған ортаны қорғау бөлімін және жобаланатын объектінің қоршаған табиғат ортасына кері әсерлерін ескерту жөніндегі техникалық шешімдерді әзірлеу қажет.

4.9.2 Қоршаған ортаны қорғау бөлімін әзірлеу келесі жұмыстардан тұруы тиіс:

- қоршаған ортаның әрекет етуші күйін құрам бойынша бағалау;

- аумақтарды және аумақ теңгерімін функционалдық қолдануды экологиялық және санитарлық-гигиеналық сараптау (салынған, ашық және көгалдандырылған аумақтардың қатынасы, рекреациялық аймақтар үлесі);

- санитарлық қорғау аймақтарын, тарихи-мәдени объектілердің қорғалған аймақтарын, ерекше қорғалатын табиғат аумақтарын және олардың шекараларын сараптау және бағалау;

- атмосфералық ауаны сараптау және бағалау;

- су ресурстарын сараптау және бағалау;

- қалдықтарды және аумақты санитарлық тазалауды сараптау және бағалау;

- физикалық әсерлер факторларын сараптау және бағалау;

- топырақтарды санитарлық-экологиялық бағалау;

- геологиялық және гидрогеологиялық шарттарды бағалау;

- аумақтарды жайғастыру және көгалдандыру;

- қабылданған шешімдер бойынша өзгертулерді бағалау.

4.9.3 Ластауларды беткі ағызулар арқылы шығаруды қысқарту үшін келесілерді қарастыру ұсынылады:

- жас көшеттердің аймағын жол жабындарына нөсер жаңбырлардан топырақтың ағуын болдырмайтын жол жиектерімен қоршау;

- қатты жабыны бар аумақтарды тұрақты профилактикалық жинау және жылдың жылы уақытында көгалды алаңдарды суғару үшін ғимараттың сыртына суару шүмектерін орнату;

- жаңбыр суларын жинауды және қаладағы жаңбыр канализация жүйесіне бұруды ұйымдастыру.

4.9.4 Жобалау және құрылыс кезінде энергияны үнемдейтін шамдарды, газ разрядтау шамдарын, аккумуляторларды, электрониканы және т. б. жою үшін қойма үй-жайларын қарастыру ұсынылады.

5 ЭНЕРГИЯ ҮНЕМДЕУ ЖӘНЕ ТАБИҒИ РЕСУРСТАРДЫ ҰТЫМДЫ ПАЙДАЛАНУ

5.1 Энергия тиімділігін қамтамасыз ету

5.1.1 Ғимараттағы жылу жоғалтуды азайту үшін қосарлы әйнектеуді орнату керек, мұндай терезелер қолайлылықты және тиісінше ішкі кеңістіктер үшін табиғи жарықтандыруды қамтамасыз етеді.

5.1.2 Тәуліктің қараңғы кездерінде фойеде және қоғамдық қолдану орындарында көмескі жарықты қолдану ұсынылады.

5.1.3 Электр энергиясын үнемдеу мақсаттарында энергияны үнемдеу шамдарын қолдану ұсынылады.

5.1.4 Электр энергиясын қамтамасыз ету мақсаттарында ыстық сумен жабдықтау жүйесінде келесілер ұсынылады:

- жылыту үшін жеке қазандарды және суды жылыту үшін жеке қазандарды орнату;

- жылы ауа райында ауаны жылытуға арналған қазанды сөндіру;

- тұрмыстық қолдану үшін суды жылытуды 50 °С – 60 °С дейін азайту.

5.1.5 Әкімшілік және тұрмыстық ғимараттардағы қол жуғыштарға қажеттілік болмаған жағдайда, судың берілуін тоқтату үшін инфрақызыл датчигі бар араластырғыштарды орнату ұсынылады.

5.1.6 Энергияны барынша үнемдеуді қамтамасыз ету үшін микроклиматпен басқару жүйесін қолдану қарастырылады (жылумен қамту, желдету, ауа баптау).

5.1.7 Электр энергиясын қамтамасыз ету мақсаттарында екі, үш қабатты әйнекті, қараңғыланған әйнекті, шағылыстырғыш әйнекті, қабаттары арасында оқшауланған инертті газы бар спектрлік-селективті әйнекті, әйнек пакеттерді және т. б. қолдану ұсынылады.

5.1.8 Энергиялық тиімділікті қамтамасыз ету үшін қолда бар терезелердің ішіне жарықты шағылыстыратын үлдірлерді орнатуға болады, бұл 25 % дейін энергияны үнемдейді.

5.1.9 Көп жарық талап етілетін, ұзақ жұмыс жүргізілген үй-жайларды терезелері оңтүстікке қарайтындай етіп орналастыру керек.

5.1.10 Мысалы, жолдарды немесе қоршауларды бағдарлауға арналған шамдар сияқты көшедегі әлсіз жарықтандыру аспаптарын тікелей шамға орнатылған фотоэлектрлі түрлендіргіштердің көмегімен күннен толық қуаттандыруды қамтамасыз ету ұсынылады.

5.2 Табиғи ресурстарды тиімді пайдалану

5.2.1 Жер жұмыстарын ұйымдастырған кезде барлық кезеңдерде қар еріген және нөсер кезеңінде жер бедерінің аласа жерлеріне судың жиналуын және топырақ қабатын шайып кететін қарастырылмаған су ағарлардың пайда болуын болдырмайтын беткі су бұрғыштарды өз уақытында орнату қарастырылуы тиіс.

Жер жұмыстарын орындаған кезде жалаңаштанған бөктерлер мен баурайлар әдеттегідей қыс түскенге дейін жобада қарастырылған тәсілмен бекітілуі тиіс. Жобалық су бұрғыш құрылыстарды құрылыстың ерте кезеңдерінде орындау керек. Оларды кейіннен жөндеу жер төсемін тұрғызу процесінде туындаған шаюлар және эрозия ошақтарын жоюға қарағанда оңай және арзан.

5.2.2 Құрылыс материалдарын тиімді қолдануды қамтамасыз ету мақсаттарында пайдаланылған материалдарды қайта қолдану ұсынылады. Құрылыс қалдықтарын рециклдеу артықшылығы:

- құрылыс материалдарын үнемдеуді қамтамасыз ету, құрылыстың өзіндік құнын төмендету;

- қалдықтарды жою проблемаларын жеңілдету;

- экологиялық проблемаларды шешуге септігін тигізеді.

5.2.3 Суды тұтынуды төмендету үшін ұсынылады:

- ағызу жүйесінде тазартылған немесе алдын ала тазартылған және зарарсыздандырылған жаңбыр суын қолдану;

- әрбір тұтынушы үшін ыстық және суық су санауыштарын орнату;

- су шығынын шектеуіштерді орнату;

- пайдаланылған суды тазалау және қайта қолдану;

- жер телімі аумағына жергілікті климатқа бейімделген өсімдіктерді отырғызу және оларды суару үшін тазартылған немесе жаңбыр суын қолдану.

А қосымшасы
(ақпараттық)

Жұмыс кеңістігі және қосымша үй-жайлардың параметрлері

А.1-кесте - Жұмыс орындарының аудандары

Шаршы метрмен

Жұмыс орнының арналуы	Жұмыс орнының типі	Жұмыс аумағының ауданы, кем емес
Басшылар		
Мекеме басшысы	Жеке үй-жай	27
Басшы орынбасары	Жеке үй-жай	12
Бөлімше басшысы		
Бөлім жетекшісі	Жеке үй-жай	18
Бөлім жетекшісінің орынбасары	Жеке үй-жай (жұмыс аумағының ортасында болғаны жөн, көше жаққа терезесі болмаса да болады, бірақ терезесі жұмыс аумағына қарайды)	15
Сектор жетекшісі	Жеке үй-жай (жұмыс аумағының ортасында болғаны жөн, көше жаққа терезесі болмаса да болады, бірақ терезесі жұмыс аумағына қарайды)	13
Жалпы мамандар		
Жетекші маман	Жеке үй-жай (жұмыс аумағының ортасында болғаны жөн, көше жаққа терезесі болмаса да болады, бірақ терезесі жұмыс аумағына қарайды)	11
Қадағалау маманы	Жұмыс орны	9
Бас сәулетші, инженер немесе конструктор	Жиналысқа арналған үстелі бар жұмыс орны	9
Мамандар		
Адвокат	Жеке үй-жай	11
Сәулетші, инженер немесе дизайнер	Кең пішімді сызбаларға арналған жұмысшы беті бар жұмыс орны	7
Бөлім жетекшісінің көмекшісі	Жұмыс орны	6
Техникалық мамандар	Жұмыс орны	6

А.1-кестенің жалғасы

Шаршы метрмен		
Жұмыс орнының арналуы	Жұмыс орнының типі	Жұмыс аумағының ауданы, кем емес
Операторлар	Жұмыс орны	6
Қаржы мамандары	Жұмыс орны	6
Кеңсе	Жұмыс орны	6
Ғылыми қызметкерлер	Жұмыс орны	6
Жүйелік әкімшілер	Жұмыс орны	6
Талдамашылар	Жұмыс орны	6
Зерттеушілер	Жұмыс орны	6
Редактор	Жұмыс орны	6
Журналист	Жұмыс орны	6
Аудиторлар	Жұмыс орны	3

А. 2-кесте - Қосымша аймақтар және үй-жайлар аудандарын бөлу

Шаршы метрмен			
Үй-жайлардың мақсаты	Сыйымдылығы	Ауданы, кем емес	Ескертпе
Кіші конференц зал А	2-4 адамға	9	Талап етілетін орындар саны жобалау тапсырмасымен анықталады
Кіші конференц зал Б	5-8 адамға	14	Талап етілетін орындар саны жобалау тапсырмасымен анықталады
Орта конференц зал А	9-10 адамға	22	Талап етілетін орындар саны жобалау тапсырмасымен анықталады

А.2-кестенің жалғасы

Шаршы метрмен

Үй-жайлардың мақсаты	Сыйымдылығы	Ауданы, кем емес	Ескертпе
Орта конференц зал Б	11-12 адамға	35	Талап етілетін орындар саны жобалау тапсырмасымен анықталады
Үлкен конференц зал А	13-18 адамға	45	Талап етілетін орындар саны жобалау тапсырмасымен анықталады
Үлкен конференц зал Б	19-22 адамға	67	Талап етілетін орындар саны жобалау тапсырмасымен анықталады
Конференц зал (кездесу залы)	24 адамға	әр адамға 1,4	Талап етілетін орындар саны жобалау тапсырмасымен анықталады
Аудитория		әр адамға 1	
Асхана аймағы	Ғимаратта 20 жұмысшыға дейін	12	Тамақ жылыту, дайындау және ыдыс жууға арналған
Төрт отыратын орны бар кіші асүй аймағы	Ғимаратта 20 жұмысшыға дейін	12	Өзіне қызмет көрсеткен кезде. Тамақ жылыту, дайындау және ыдыс жууға арналған
Сегіз отыратын орны бар орта асүй аймағы	Ғимаратта 21-50 жұмысшыға дейін	22	Өзіне қызмет көрсеткен кезде. Тамақ жылыту, дайындау және ыдыс жууға арналған

А.2-кестенің жалғасы

Шаршы метрмен			
Үй-жайлардың мақсаты	Сыйымдылығы	Ауданы, кем емес	Ескертпе
Он алты отыратын орны бар үлкен асүй аймағы	Ғимаратта 51-75 жұмысшыға дейін	33	Өзіне қызмет көрсеткен кезде. Тамақ жылыту, дайындау және ыдыс жууға арналған
Буфет/кафе (тек тамақтану аймағы)		әр адамға 1,4	Жалпы аудан ғимаратта 1/3 жұмыскерлерге есептелген
Буфет/кафе асүйі		буфет/кафе ауданынан 25 %	
Тренингке арналған кіші бөлме	18 адамға	55	Талап етілетін орындар саны жобалау тапсырмасымен анықталады
Тренингке арналған орташа бөлме	30 адамға	93	Талап етілетін орындар саны жобалау тапсырмасымен анықталады
Тренингке арналған үлкен бөлме	50 адамға	145	Талап етілетін орындар саны жобалау тапсырмасымен анықталады
Кіші ресепшн немесе күтуге арналған вестибюль	4 артық емес отыратын орындарымен	9	Талап етілетін орындар саны жобалау тапсырмасымен анықталады
Орта ресепшн немесе күтуге арналған вестибюль	10 артық емес отыратын орындарымен	18	Талап етілетін орындар саны жобалау тапсырмасымен анықталады
Үлкен ресепшн немесе күтуге арналған вестибюль	20 артық емес отыратын орындарымен	30	Талап етілетін орындар саны жобалау тапсырмасымен анықталады

А.2-кестенің жалғасы

Шаршы метрмен

Үй-жайлардың мақсаты	Сыйымдылығы	Ауданы, кем емес	Ескертпе
Өте үлкен ресепшн немесе күтуге арналған вестибюль	30 аспайтын отыратын орын	50	Талап етілетін орындар саны жобалау тапсырмасымен анықталады
Көшірме ұйымдастыру техникасына арналған аймақ	Үстелі бар бір көшірме аппараты	3	
Жұмыс орны және Көшірме ұйымдастыру техникасы бар баспа бөлмесі	Көшірме аппараты, сұрыптауға арналған үстел және қағаз және картридждерді сақтауға арналған орын	14	

Б қосымшасы
(ақпараттық)

Әкімшілік үй-жайлардың параметрлері

Б.1-кесте – Мекеме басшылары мен қабылдау бөлмелерінің ауданы

Шаршы метрмен

Арналуы	Аудан, мекемедегі қызметкерлердің санына қарай, адам			
	100 бастап 300 дейін	300 бастап 600 дейін	600 бастап 1000 дейін	1000 жоғары
Мекеме басшысының бөлмесі	27 бастап 36 дейін	36 бастап 45 дейін	45 бастап 54 дейін	Кем емес 54
Басшының бірінші орынбасарының бөлмесі	18 бастап 24 дейін	24 бастап 36 дейін	24 бастап 36 дейін	36 бастап 45 дейін
Басшы орынбасарының бөлмесі	12 бастап 18 дейін	18 бастап 24 дейін	18 бастап 24 дейін	18 бастап 36 дейін
Басшы көмекшісінің (референт) бөлмесі	12 кем емес	12 кем емес	12 кем емес	12 бастап 18 дейін
Мекеме басшысының қабылдау бөлмесі	12 кем емес	18 кем емес	24 кем емес	36 кем емес
Басшы орынбасарының қабылдау бөлмесі	12 кем емес	12 кем емес	18 кем емес	24 кем емес
Ескертпе - Басшы және оның орынбасары бөлмелерінің жанында жалпы қабылдау бөлмесін орналастыруға жол беріледі.				

Б.2-кесте - Құрылымдық бөлімшелер жетекшілері мен қабылдау бөлмелерінің ауданы

Шаршы метрмен

Үй-жайлардың арналуы	Ауданы, қызметкерлердің санына қарай, кем емес			Ескертпелер
Басқарма бастығы	18 (24)	24 (36)	36 (54)	Жақшаның ішінде –республикалық деңгейдегі ғимараттардағы және жұмыскерлер саны 500 адамнан асатын мекемелердегі бөлмелер ауданы
Бастық орынбасары	12 (18)	18 (24)	24 (36)	
Қабылдау бөлмесі	12 (18)	12 (18)	18 (24)	Сондай, екі бөлмеге ортақ жол беріледі
Бөлім, зертхана бастығы	Қызметкерлердің саны кезінде, адам			Бөлім қызметкерлерінің 5 жұмыс орны дейін саны кезінде бастықты бөлім үй-жайына орналастырады
	5-10	10	20 жоғары	
	9	12	18	

Б.3-кесте - Жұмыс үй-жайларының, жиналыстарға арналған жайлардың есептік нормативтері

Шаршы метрмен

Үй-жайлардың мақсаты	Есептік бірлігі немесе ауданды есептеу принципі	Есептік бірлік ауданы, кем емес	Ескертпе
Жұмыс үй-жайлары және жиналыстарға арналған үй-жайлар			
Құрылымдық бөлімшелердің жұмысшы үй-жайлар	Бір жұмыс орнына:		Жұмыс орындарын арнайы үстелдерді талап ететін ұйымдастыру техникасымен жабдықтаған кезде, олардың аудандарының нормативі оны пайдалануға техникалық шарттарға сәйкес артады.
	бөлім басшысы, бас маман, бас бухгалтер, бөлім бастығының (бас бухгалтердің) орынбасары, бас инспектор және т.б.	9,0	
		7,5	
	инженер, экономист, бухгалтер, іс құжаттары инспекторы,	6,5	
	офис-менеджер	5,0	
	қызметкер, жетекші, келушілерді жеке қабылдау (заңгерлер, әкімшілер, әлеуметтік қорғау органдарының қызметкерлері және т.б.)	9,0 (12,0)	Жақшада әр қызметкерге жеке бөлмелердің ауданы көрсетілген. Құжаттарды жұмысшы жайларда сақтаған кезде бір қызметкерге 0,3 м ² есебімен кіріктіріме шкафтарды орналастыруға болады.
Макетті шеберхана	Бір макетшіге	12	Жобалық институттарда тапсырмаға сәйкес
Жиналыс залы	Залдағы бір орын	0,9	Инженерлік-техникалық жұмыскерлердің саны 300 адамнан артық болған кезде зал 30 % жұмыскерлерге есептеледі
Жиналыс залы жанындағы қулуарлар	Залдағы бір орын	0,3	Қулуарлар ауданына жиналыс залымен шектесетін дәліз ауданы кіреді

Б.3-кестенің жалғасы

Шаршы метрмен

Үй-жайлардың мақсаты	Есептік бірлігі немесе ауданды есептеу принципі	Есептік бірлік ауданы, кем емес	Ескертпе
Жиналыстарға арналған үй-жай (жетекшілер бөлмелерінің бірі)	Бір орын	0,8	Инженерлік-техникалық жұмыскерлердің саны 300 дейінгі мекемелерде
Конференц-зал (эстрадасыз)	Пюпитрі бар бір орын	0,8	Қызметкерлердің саны 200 адамнан жоғары болған кезде қарастырылады. Орындар саны - 50 % қызметкерлер, бірақ 800 артық емес
	Сондай, пюпитрсіз	0,7	
Конференц-зал жанындағы кулуарлар немесе фойе	Конференц-залдағы бір орын	0,3	
		0,6	
Президиумге арналған бөлме	350 орынға дейін залға Сондай, 350 астам орын	12	
		18	
Құрал-саймандарға және жиһаздарға арналған үй-жай	Конференц-залдағы бір орын	0,03	8 кем емес
Шылым шегуге арналған арнайы орындар	Жобалау тапсырмасы бойынша		
Конференц-зал эстрадасы	Тереңдігі, м, залдағы орын санында:		
	350 дейін	5	
	350 бастап 500 дейін	7	
	500 жоғары	9	

Б.4-кесте - Техникалық кітапхана үй-жайларының құрамы және ауданы

Үй-жай	Өлшем бірлігі	Шаршы метрмен
		Өлшем бірлігіне ауданы, кем емес
Оқырман залы	1 орны	2,7
Кітап қоймасы	1000 сақтау бірлігі	2,5
Қызметтік бөлме	1 жұмыс орны	4
Абонементтер бойынша әдебиетті қабылдау және беру үстелі	Сондай	5
Каталогқа және жаңа түсімдерді сақтау көрмесіне арналған орын	1000 бірлік	0,6

Б.5-кесте - Мұрағат үй-жайларының құрамы және ауданы

Үй-жай	Шаршы метрмен
	1 орынға ауданы, кем емес
Оқырман залы	2,7
Жұмысшы үй-жай	4
Қойма	Жобалау тапсырмасына сәйкес

Б.6-кесте - Еңбек қорғау және өрт қауіпсіздігі бөлмелерінің ауданы

Жұмыскерлердің тізімдік саны, адам	Шаршы метрмен
	Ауданы, кем емес
1000 дейін	24
1000 бастап 3000 дейін	45
3000 бастап 5000 дейін	72
5000 бастап 10000 дейін	100
10000 бастап 20000 дейін	150
20000 жоғары	200
Ескертпе - Мобильдік ғимараттарда еңбек қорғау және өрт қауіпсіздігі бөлмелерінің ауданын 2 есе азайтуға болады.	

В қосымшасы*(ақпараттық)***Тұрмыстық кәсіпорындар мен үй-жайлардың аудандары****В.1-кесте - Жеке тұрған күрделі құрылыстардағы тұрмыстық кәсіпорындар ауданы**

Кәсіпорынның атауы	Шаршы метрмен Күрделі құрылыстың жеке тұрған тұрмыстық ғимараттары, артық емес
Көп салалы кешенді кәсіпорындар (көрсетілетін қызметтер түрлерінің әртүрлі жинағымен)	1000
Киім, бас киім және тоқыма бұйымдарды тігу және жөндеу ательесі (көрсетілетін қызметтер түрлерінің әртүрлі жинағымен)	800
Сұлулық салондары, шаштараздар (көрсетілетін қызметтер түрлерінің әртүрлі жинағымен)	500
Аяқ киім жөндеу шеберханалары	-
Тұрмыстық машиналар мен құралдарды (тұрмыстық техника) жөндеу шеберханалары	-
Сағат жөндеу, зергерлік бұйымдарды жасау және жөндеу шеберханалары	-
Жұмсақ және корпусты жиһазды дайындау және жиһазды жөндеу шеберханалары	500
Шағын киім жуу орындары (ауысымына 500 кг киімге дейін)	600
Шағын-химтазалау (ауысымына 160 кг заттарға дейін)	-
Химтазалаудың қабылдау орындары	-
Киім жуудың қабылдау орындары	-
Тұрмыстық радиоэлектронды аппаратура, тұрмыстық машиналар және тұрмыстық құралдарды жөндеу және техникалық қызмет көрсету, металл бұйымдардың жөндеу және дайындау кәсіпорны	500

В.2-кесте - Тұрғын емес ғимараттарға кіріктіріме немесе кіріктіріме-жапсарлас тұрмыстық кәсіпорындардың ауданы

Шаршы метрмен

Кәсіпорынның атауы	Тұрғын емес ғимараттарға кіріктіріме немесе кіріктіріме-жапсарлас, жалпы ауданы
Шағын киім жуу орындары (ауысымына 500 кг киімге дейін)	400 бастап 450 дейін
Шағын-химтазалау (ауысымына 160 кг заттарға дейін)	200 бастап 250 дейін
Сұлулық салондары	500 артық емес

В.3-кесте - Тұрғын үйлерге кіріктіріме немесе кіріктіріме-жапсарлас тұрмыстық кәсіпорындардың ауданы

Шаршы метрмен

Кәсіпорынның атауы	Тұрғын үйлерге	
	кіріктіріме, жалпы ауданы, артық емес	кіріктіріме-жапсарлас, жалпы ауданы, артық емес
Киім, бас киім және тоқыма бұйымдарды тігу және жөндеу ательесі (көрсетілетін қызметтер түрлерінің әртүрлі жинағымен)	500	500
Аяқ киім жөндеу шеберханалары (шұғыл, ұсақ, орташа)	100	100
Сұлулық салондары (саунасыз)	500	500
Шаштараздар (көрсетілетін қызметтер түрлерінің әртүрлі жинағымен)	150	150
Химтазалаудың қабылдау орындары	100	100
Киім жуудың қабылдау орындары	100	100
Өз-өзіне қызмет көрсететін кір жуу орындары (өз-өзіне қызмет көрсету ауысымына 75 кг киімге дейін)	150	150

В.4-кесте - Тұрмыстық үй-жайлар осьтері арасындағы және жабдықтар қатарлары арасындағы өткелдердің параметрлері, ең төменгі арақашықтығы

Метрмен

Атауы	Көрсеткіш, кем емес
Жоспардағы өлшемдері	
Кабиалар:	
Жабық душтар	$1,8 \times 0,9 (1,8 \times 1,8)^*$
Ашық душ және аралық өткелі бар, жартылай душ	$0,9 \times 0,9 (1,2 \times 0,9)$
Әйелдердің жеке гигиенасына арналған үй-жайлар	$1,8 \times 1,2 (1,8 \times 2,6)$
Санитарлық тораптар	$1,2 \times 0,8 (1,8 \times 1,65)$
Киім ілу орындарындағы отырғыштар	$0,3 \times 0,8 (0,6 \times 0,8)$
Ауыз сумен қамту құрылғысы	$0,5 \times 0,7$
Киім ілу орындарындағы сыртқа киетін және үй киімге арналған шкафтардың бөліктері	$0,25 \times 0,50 (0,4 \times 0,5)$
Киім ілу орындарындағы арнайы киім және аяқ киімге (бұдан әрі – арнайы киім) арналған шкафтардың бөліктері:	
Арнайы киімнің әдеттегі құрамы кезінде	$0,25 \times 0,50$
Арнайы киімнің кеңейтілген құрамы кезінде	$0,33 \times 0,50$
Ауыр арнайы киім кезінде	$0,40 \times 0,50$
Биіктігі бойынша өлшемдері	
Душ, жартылай душ және дәретхана кабиналарының бөлгіш арақабырғалары:	
Еденнен арақабырғаның үстіңгі бөлігіне дейін	1,8
Еденнен арақабырғаның үстіңгі бөлігіне дейін	0,2
Киім сақтауға арналған шкафтар	1,65
Қатардағы санитарлық құралдар осьтері арасындағы қашықтық	
Жеке қолжуғыш	0,65
Писсуарлар, аяқ және қол ванналары	0,7
Ашық душ кабиналары, дәретхана кабиналары, писсуарлар, қатардағы саны:	
Қоса алғанда 6 дейін	1,5 (1,8)
6 жоғары	2,0 (2,4)

В.4-кестенің жалғасы

Метрмен

Атауы	Көрсеткіш, кем емес
Жабық душ кабиналары, топтық қолжуғыштар	1,2 (1,8)
Жеке қолжуғыштар, қатардағы саны:	
Қоса алғанда 6 дейін	1,8
6 жоғары	2,0
Әйелдердің жеке гигиена кабиналары, қол және аяқ ванналары, фотарий кабиналары	2,0
Отырғыштары бар киім сақтауға арналған гардероб шкафтар, қатардағы бөлік сандары кезінде:	
тұйық өткелде:	
Қоса алғанда 12 дейін	1,4 (2,4)
12 жоғары	2,0 (2,4)
Аралық өткелде:	
Қоса алғанда 18 дейін	1,4 (2,4)
18 жоғары	2,0 (2,4)
Отырғыштары жоқ киім сақтауға арналған гардероб шкафтар, қатардағы бөлік сандары кезінде:	
тұйық өткелде:	
Қоса алғанда 12 дейін	1,0 (1,8)
12 жоғары	1,4 (1,8)
Аралық өткелде:	
Қоса алғанда 18 дейін	1,0 (1,8)
18 жоғары	1,4 (1,8)
Қабырға немесе арақабырға және қатарлар арасындағы өткелдер ені	
Ашық душ кабиналары, қатардағы саны:	
Қоса алғанда 6 дейін	1,0 (1,8)
6 жоғары	1,5 (1,8)
Жабық душ кабиналары, топтық қолжуғыштар	1,0 (1,8)
Дәретхана кабиналары, писсуарлар, әйелдердің жеке гигиена кабиналары	1,3 (1,8)

В.4-кестенің жалғасы

Метрмен

Атауы	Көрсеткіш, кем емес
Дара қолжуғыштар, қатардағы саны:	
Қоса алғанда 6 дейін	1,35 (1,80)
6 артық	1,5 (1,8)
Қол және аяқ ванналары	1,2 (1,8)
Отырғыштары бар киім сақтауға арналған гардероб шкафтар, қатардағы бөлік сандары кезінде:	
тұйық өткелде:	
Қоса алғанда 12 дейін	1,0 (1,8)
12 жоғары	1,2 (1,8)
Аралық өткелде:	
Қоса алғанда 18 дейін	1,0 (1,8)
18 жоғары	1,2(1,8)
Отырғыштары жоқ киім сақтауға арналған гардероб шкафтар, қатардағы бөлік сандары кезінде:	1,0(1,8)
<p>Ескертпе - Арнайы киімнің әдеттегі құрамына мыналар кіреді: алжапқыштар, халаттар, күртешелер, жазғы комбинезондар. Арнайы киімнің кеңейтілген құрамына іш киім, ұйықтар, етіктер, жеке қорғаныс құралдарымен толықтырылған арнайы киімнің әдеттегі құрамы кіреді. Ауыр арнайы киімге жылы киім және аяқ киіммен (мақта күртешелер, шолақ тондар, пима және т. б.) немесе арнайы комбинезондармен толықтырылған кеңейтілген құрамдағы арнайы киімдер жатады.</p> <p>* Жақшаның ішінде тірек-қозғалыс аппараты қызметі бұзылған мүмкіндігі шектеулі қызметкерлердің еңбегі қолданылатын ғимараттарға арналған көрсеткіштер берілген.</p>	

Г қосымшасы
(ақпараттық)

Санитарлық-гигиеналық үй-жайлардың аудандары

Г.1-кесте - Өндірістік процестер топтарына қарай санитарлық-тұрмыстық үй-жайлардың нормативтері

Өндірістік процестер тобы	Өндірістік процестердің санитарлық сипаттамасы	Адамның есептік саны		Киім шешу орындарының түрі, 1 адамға шкаф бөліктерінің саны	Арнайы тұрмыстық үй-жайлар және құрылғылар
		бір душ торына	бір кранға		
1	Қауіптілік класы III және IV заттармен ластануды тудыратын жылу мен тозаң бөлінетін өндірістік процестер:				
1a	тек қол	25	7	Ортақ, бір бөлік	-
1б	дене және арнайы киім	15	10	Ортақ, екі бөлік	-
1в	дене және арнайы киім, арнайы жуғыш құралдарды қолданумен кететін	5	20	Бөлек, бір бөлік	Арнайы киімді химтазалау немесе жуу
2	Жылудың артық мөлшері немесе ылғал бөлінген кезде, сондай-ақ қолайсыз метеорологиялық жағдайлар кезінде өтетін өндірістік процестер:				
2a	артық айқын конвекциялық жылу кезінде	7	20	Ортақ, екі бөлік	Салқындатуға арналған үй-жайлар
2б	артық айқын сәулелі жылу кезінде	3	20	Сондай	Сондай
2в	арнайы киімнің сулануын тудыратын ылғалдың әсерімен байланысты	5	20	Бөлек, бір бөліктен	Арнайы киімді кептіру

Г.1-кестенің жалғасы

Өндірістік процестер тобы	Өндірістік процестердің санитарлық сипаттамасы	Адамның есептік саны		Киім шешінетін орындардың түрі, 1 адамға шкаф бөліктерінің саны	Арнайы тұрмыстық үй-жайлар және құрылғылар
		бір душ торына	бір кранға		
2г	10° С дейінгі ауа температурасында, соның ішінде ашық ауадағы жұмыс кезінде	5	20	Бөлек, бір бөлік	Арнайы киімді жылыту және кептіруге арналған үй-жайлар
3	Қауіптілік класы I және II заттарымен, сондай-ақ тұрақты иісі бар заттармен ластануды тудыратын айқын көрінетін зиянды факторлары бар өндірістік процестер:				
3а	тек қол	7	10	Ортақ, бір бөлік	
3б	дене және арнайы киім	3	10	Бөлек, бір бөлік	Химтазалау, арнайы киімді сақтау орындарын жасанды желдету; иісін жою
4	Өнімді дайындаған кезде тазалық және зарарсыздандыру бойынша ерекше режимді талап ететін өндірістік процестер	Қолданыстағы санитарлық нормаларға сәйкес			
<p>Ескертпелер</p> <p>1 Бір топтың өндірістік процестері басқа топтың санитарлық сипаттамаларынан тұрған жағдайда киім шешу орындары түрін, душ және қолжуғыш крандарының санын талаптары жоғары топ бойынша қарастыру қажет, ал арнайы тұрмыстық үй-жайлар және құрылғылардың құрамын қосымша талаптар бойынша алу қажет.</p> <p>2 1а тобының өндірістік процестері кезінде душтарды және киім шешінетін орындардағы шкафтарды қарастырмауға болады.</p>					

Г.1-кестенің жалғасы

3 1б және 3а топтарының өндірістік процестерінде киім шешу орындарындағы шкафтар жанындағы отырғыштарды қарастырмауға болады.

4 Тозаң немесе зиянды заттар бөлінетін кез келген өндірістік процестер кезінде киім шешу орындарында респираторларды немесе газқағарларды қолданатын жұмыскерлердің тізімдік санына есептелген респираторлар, сондай-ақ жұмыскерлер саны ең көп ауысымға есептелген арнайы киімдерді тозаңнан тазарту немесе зарарсыздандыруға арналған үй-жайлар және құрылғылар қарастырылуы тиіс.

5 Мобильдік ғимараттардағы душ орындарының есептік санын 40 % азайтуға болады.

6 Тірек-қозғалыс аппараты қызметі бұзылған мүмкіндігі шектеулі және зағип қызметкерлердің есептік санын өндірістік процестер топтарына тәуелсіз бір душқа 3 адам және бір кранға 7 адам деп алу қажет.

7 Радиоактивті және жұқпалы материалдармен, сондай-ақ тері арқылы енген кезде адамға қауіпті заттармен жұмыс істеген кезде санитарлық-тұрмыстық үй-жайларды қолданыстағы санитарлық нормаларға сәйкес жобалау қажет.

Г.2-кесте - 1 адамға, жабдық бірлігіне, жабдық бірлігімен қызмет көрсетілетін жұмыскерлердің есептік санына үй-жай ауданының нормалары

Атауы	Көрсеткіш
Адам саны ең көп екі аралас ауысымда жұмыс істейтіндер санынан 1 адамға үй-жайдың ауданы, м ²	
Сырт киімді ілу орны	0,1
Адам саны ең көп ауысымда жұмыс істейтіндер санынан 1 адамға үй-жайдың ауданы, м ²	
Үлестірілетін арнайы киім*, соның ішінде келушілерге арналған алаң	0,3
Таза және кір арнайы киімді сақтауға арналған қоймалар:	
арнайы киімнің әдеттегі құрамы кезінде	0,04
арнайы киімнің кеңейтілген құрамы кезінде	0,06
ауыр арнайы киім кезінде	0,08
Жинау құрал-саймандарына арналған орны бар кезекші қызметкерге арналған үй-жайлар	0,02
Аяқ киімді тазалауға, киімді үтіктеуге, қырынуға, шаш кептіруге және маникюрге арналған орындар	0,02/0,03
Арнайы киімді кептіру, тозаңнан тазартуға немесе зарарсыздандыруға арналған үй-жайлар	0,15
Арнайы киімді жууға, оның ішінде арнайы аяқ киімді және каскаларды жууға арналған үй-жайлар	0,3
Жылыту немесе салқындатуға арналған үй-жайлар	0,1
Шылым шегуге арналған арнайы орындар	11-ескертпені қараңыз
Тиісті қорғаныс құралдарын қолданатын жұмыскерлердің тізімдік санынан 1 адамға үй-жайдың ауданы, м ²	

Г.2-кестенің жалғасы

Атауы	Көрсеткіш
Респираторлар орны	0,15
Арнайы киім және жеке қорғаныс құралдарының орталықтандырылған үй-жайлары:	
беру үшін, соның ішінде киіп көруге арналған кабиналар	0,02
сақтау үшін	0,06
Жабдық бірлігіне үй-жайлардың ауданы, м ²	
Ашық және тура өткелдері бар душ кабиналары жанындағы душ алды	0,7(1,0)
Санитарлық торап кабиналары жанындағы тамбурлар	0,4 (0,6)
Адамдар саны өте көп ауысымда жабдық бірлігімен қызмет көрсетілетін жұмыскерлер саны, адам	
Унитаздар және санитарлық тораптардағы писсуарлар:	
өндірістік ғимараттарда	18/12
әкімшілік ғимараттарда	45/30
киім шешінетін орындар, асхана, жиналыс залдары жанында	100/60
Қолжуғыштар және тамбурлардағы электр сүлгі:	
өндірістік ғимараттарда	72/48
әкімшілік ғимараттарда	40/27
Өндірістік процестердің топтарына байланысты ауыз сумен қамту құрылғылары:	
1а, 1б, 1в, 2в, 2г, 3а, 3б, 4	200
2б, 2в	100
Жартылай душтар	15
<p>Ескертпелер</p> <p>1 Сырт киімді шешу орындарының ауданын өзіне қызмет көрсеткен кезде 25 % ұлғайту қажет.</p> <p>2 Арнайы киімді үйлестіру үй-жайларын жанындағы келушілерге арналған алаңдарды адам саны ең көп ауысымда жұмыс істейтіндер санынан 1 адамға 0,1 м² есептен алу қажет.</p> <p>3 Арнайы киімді кептіру, тозаңнан тазартуға немесе зарарсыздандыруға арналған үй-жайлар жанында адам саны ең көп ауысымда жұмыс істейтіндер санынан 1 адамға 0,1 м² есептен киім ауыстыруға арналған ауданды қарастыру қажет.</p> <p>4 Сыртқы киімді шешу орындарында ілгіштердегі бөгеттің алдында ені 1 м кем емес бос кеңістікті қарастыру қажет, оның ауданын киім сақтауға арналған бір орынға 0,03 м² есебімен алу қажет.</p>	

Г.2-кестенің жалғасы

5 Таза немесе кірленген арнайы киімді сақтауға арналған қоймалардың жанында ең көп ауысымда жұмыс істейтіндер санынан 1 адамға 0,03 м² есебімен арнайы киімді өткізу және алуға арналған орындарды қарастыру қажет.

6 Респираторлар мен газқағарларды қолданатын жұмыскерлердің тізімдік саны 50 адамнан артық болған кезде респираторлар бөлмесінің жанында респираторлар мен газқағарларды тексеру және қайта зарядтауға арналған 1 адамға ауданы 0,06 м² шеберханаларды қарастыру қажет.

7 Арнайы киімді кептіру немесе тозаңнан тазартуға, шылым шегуге және респираторларға арналған үй-жайлардың ауданы - 9 м² кем емес, душ алды және дәретханалар тамбурлары - 2 м² кем емес.

8 Алымында ерлерге, бөлімінде - әйелдерге арналған көрсеткіштер берілген.

9 Адамдан саны ең көп ауысымда жабдық бірлігіне есептік мәннен кем саны кезінде жабдықтың бір бірлігін алу қажет.

10 Жақшаның ішінде кресло-арбаларды қолданатын қозғалу мүмкіндіктері шектелу қызметкерлер еңбегін қолдану мүмкіндігін қарастыру қажет.

11 Шылым шегуге арналған орындарды ашық дәліздерде, жылдың жылы маусымында (сыртқы ауа температурасы оң болған кезде) алаңдарда және (немесе) жақын орналасқан жұмыс орындарынан 5 м кем емес қашықтықта жеке үй-жайларда орналастыру қажет. Шылым шегуге бөлінген үй-жайлардың ауданы адамдар көп жиналған уақытта бір шылым шегетін адамға 4 м² кем емес ауданмен қарастырылуы тиіс.

* Кір болған арнайы киімді қабылдау және уақытша сақтауға және таза арнайы киімді сақтау және беруге арналған жеке үй-жайларды қарастыру қажет.

Д қосымшасы
(ақпараттық)

Денсаулық сақтау үй-жайларының параметрлері

Д.1-кесте - Фельдшерлік денсаулық сақтау пунктiнiң құрамы және ауданы

Шаршы метрмен

Фельдшерлік денсаулық сақтау пунктiнiң үй-жайы	Ауданы, кем емес
Вестибюль- киiм шешуге және тiркелуге арналған аймағы бар күту аймағы	18 (10)*
Фельдшерлік денсаулық сақтау пунктiнiң үй-жайы	Ауданы, м ²
Сырқаттардың уақытша болуына арналған бөлме	9(9)
Процедура кабинеттері	24 (12) (2 үй-жайлар)
Сырқаттарды қабылдау бөлмесі	12 (10)
Физиотерапия кабинеті	18
Стоматолог кабинеті	12
Гинеколог кабинеті	12
Дәрілік заттар және медициналық жабдық қоймасы	6 (6)
Тамбурда қолжуғышы бар дәретхана	1 унитазға (1 унитазға)
<p>* Жақшаның ішінде мобильдік ғимараттарға арналған көрсеткіштер берілген.</p> <p>Ескертпелер</p> <p>1 Стоматолог кабинетін жергілікті денсаулық сақтау органдарымен келісу бойынша қарастыру қажет.</p> <p>2 Гинеколог кабинетін 1200 адамнан кем емес жұмыс істейтін әйелдердің тізімдік саны кезінде қарастыру қажет. Гинекологтың бір кабинетінде қызмет көрсетілетіндер саны – 2400 адамнан артық емес. Фельдшерлік денсаулық сақтау пунктiнiң құрамында гинеколог кабинеті болған кезде әйелдің жеке гигиенасына арналған үй-жайды қарастыру қажет.</p>	

Д.2-кесте - Денсаулық сақтау үй-жайларында 1 адамға келетін аудан нормалары

Шаршы метрмен

Атауы	Өлшем бірлігі	Өлшем бірлігіне ауданы, кем емес
Булау орны (сауна)	1 адам	0,7
Ингаляторий	Сондай	1,8

Д.2-кестенің жалғасы

Атауы	Өлшем бірлігі	Шаршы метрмен
		Өлшем бірлігіне ауданы, кем емес
Фотарий	Сондай	1,5
Жұмыс уақытында дем алуға, психологиялық тынығуға, дене шынықтырумен айналысуға арналған үй-жай (орын)	Сондай	0,9
Спорттық жаттығу құрылғыларының үй-жайы	Жабдық бірлігі	4,5

Д.3-кесте - Дәрігерлік денсаулық сақтау пункттері үй-жайларының құрамы және ауданы

Шаршы метрмен

Дәрігерлік денсаулық сақтау пункттері үй-жайлары	Ауданы, кем емес		
	жарақат пункттерінің категориясы кезінде		мобильдік ғимараттарда денсаулық сақтау пункттерін орналастырған кезде
	I	II	
Күту және тіркеу орындары бар вестибюль	24	18	15
Таңу орындары – іріңді және таза	36 (2 үй-жайлар)	36 (2 үй-жайлар)	16
Сырқаттарды қабылдау кабинеттері	48 (4 үй-жайлар)	24 (2 үй-жайлар)	12
Физиотерапия кабинеті	24	18	12
Стоматолог кабинеті	24 (2 үй-жайлар)	12	12
Процедура кабинеті	18	12	-
Сырқаттардың уақытша болу бөлмесі	12	9	9
Денсаулық сақтау пункті меңгерушісінің бөлмесі	9	9	-
Гинеколог кабинеті	12	9	-
Дүңгіршегі бар дәрілік түрлердің қоймасы	9	9	6
Автоклав және таңғыш материалдарға арналған үй-жай	9	9	6
Медициналық жабдық қоймасы	6	6	6

Д.3-кестенің жалғасы

Шаршы метрмен

Дәрігерлік денсаулық сақтау пункттері үй-жайлары	Ауданы, кем емес		
	Жарақат пункттерінің категориясы кезінде		мобильдік ғимараттарда денсаулық сақтау пункттерін орналастырған кезде
	I	II	
	1 унитазға		
Тамбурда қолжуғышы бар дәретхана			
Душ	1 душ торына		
<p>Ескертпе - Мүмкіндігі шектеулі қызметкерлердің еңбегін қолдану мүмкіндігі қарастырылатын кәсіпорындарда дәрігерлік денсаулық сақтау пункттері үй-жайлары құрамы жұмыскерлердің мүгедектік түрін, аурулар топтарын және жұмысқа жарамдылығын жоғалту дәрежесін ескере отырып, жергілікті денсаулық сақтау органдарымен келісім бойынша толықтырылуы мүмкін.</p>			

Е қосымшасы
(ақпараттық)

Тұрмыстық үй-жайларды жарықтандыру

Е.1-кесте - Жарықтандыру параметрлері

Үй-жайлар атауы	$E_{\text{пайд, лк}}$	U_0	R_a	$K_p, \%$	Ескертпелер
Тұрмыстық үй-жайлар					
Шаштараз	500	0,60	90	10	
Киімдерді қабылдау, есепке алу және сұрыптау	300	0,60	80	20	
Жуу және құрғақ тазалау	300	0,60	80	20	
Үтікпен және преспен үтіктеу	300	0,60	80	20	
Бақылау және жөндеу	750	0,70	80	10	
Кеңселер					
Киімді ауыстыруға арналған үй-жай, өткелдер, қозғалу аймақтары	300	0,40	80	20	
Техникалық сызу	750	0,70	80	10	
Бейнетерминалдар бар жұмыс орындары	500	0,60	80	5	
Конференц-залдар, келіссөздер бөлмелері	500	0,60	80	10	Жарықтандыру реттелетін болуы тиіс
Хатшылардың қабылдау бөлмелері	300	0,60	80	15	
Тіркеу орны	300	0,60	80	20	
Мұрағаттар	200	0,40	80	20	

Е.1-кестенің жалғасы

Үй-жайлар атауы	Е _{пайд} , лк	U ₀	R _a	K _п , %	Ескертпелер
Қозғалу аймақтары және ғимарат ішіндегі жалпы мақсаттағы алаңдар					
Қозғалу жолдары және дәліздер	100	0,40	40	-	1. Жарықтандыру еден деңгейінде. 2. UGR және R _a шектесетін алаңдар үшін ұқсас болуы тиіс. 3. 150 лк, егер машина қозғалыста болса. 4. Шығыстар мен кірістерді қосымша жарықтандыру. 5. Жүргізушілер және жаяу жүргіншілер үшін қабырғалар мен еденнің жылтырауының алдын алу қажет.
Баспалдақтар, эскалаторлар, траволаторлар және т. б.	100	0,40	40	-	
Тынығуға және тамақтануға арналған санитарлық үй-жайлар					
Асханалар және түскі ас залдары	200	0,40	80	20	
Асүйлер	500	0,60	80	15	Асүй мен мейрамхана үй-жайы арасында өту аймағы болуы тиіс.
Буфет	300	0,60	80	20	
Тынығу бөлмелері	100	0,40	80	20	
Физикалық жаттығуларға арналған бөлмелер	300	0,40	80	-	
Киім шешінетін орындар, қолжуғыштар, ванна бөлмелері, дәретханалар	200	0,40	80	-	
Алғашқы көмек көрсетуге арналған үй-жайлар					
Медпункт	500	0,60	80	15	

Е.1-кестенің жалғасы

Үй-жайлар атауы	Е _{пайд} , лк	U ₀	R _a	K _п , %	Ескертпелер
Медициналық тексеру бөлмелері	500	0,60	90	10	Түс температурасы 4000 К бастап 6500 К дейін болуы керек.
Бақылауға арналған үй-жайлар және қоймалар					
Жүк тиеу-түсіру аймақтары	150	0,40	40	-	
Қоймалар және косалқы қоймалар	100	0,40	60	20	200 лк, егер ұзақ уақыт болатын болса
Қаптау орны	300	0,60	60	20	
Жаяу жүргіншісіз жүру жолдары	20	0,40	40	-	Жарықтандыру еден деңгейінде
Жаяу жүргіншілер бар жүру жолдары	150	0,40	60	-	Жарықтандыру еден деңгейінде
Гараждар					
Кіру /шығу аймақтары (күндіз)	300	0,40	40	20	1. Жарықтандыру еден деңгейінде 2. Қауіпсіздік түстері көрсетілуі тиіс
Кіру /шығу аймақтары (түнде)	75	0,40	40	-	1. Жарықтандыру еден деңгейінде 2. Қауіпсіздік түстері көрсетілуі тиіс
Жүру жолдары	75	0,40	40	-	1. Жарықтандыру еден деңгейінде 2. Қауіпсіздік түстері көрсетілуі тиіс
Тұрақ орындары	75	0,40	40	-	1. Жарықтандыру еден деңгейінде 2. Қауіпсіздік түстері көрсетілуі тиіс 3. Биік тік жарық адам келбетін тануды арттырады, сондықтан қауіпсіздікті арттырады.
Паркомат аймағы	300	0,60	80	20	1. Терезеден шағылысуды болдырмау қажет. 2. Сыртқы жабынның жалтырауын болдырмау қажет.

Е.1-кестенің жалғасы

<p>Е – жарықтандыру; U_0 – жарықтандырудың біркелкілігі; K_n – пульсация коэффициенті; R_a – түс беру индексі. ¹⁾ R_a – төмен мән келтірілген</p> <p>Ескертпе – 65° және жұмыс орнының вертикалынан артық бұрыштағы шамның орташа жарығының шекті мәні берілген, онда еңіс бұрышы 15° дисплейлік экран бар.</p>
--

Е.2-кесте - Экрандарда шағылысатын жарық параметрлері

Сұйық кристалды экрандар, шағылысуы төмен жоғары сапалы түтіктер	Экранда шағылысатын шырақтардың орташа ашықтығы, монитор экранының $L'_{\text{эк}}$ ашықтығы кезінде	
	$L'_{\text{эк}} > 200 \text{ кд/м}^2$	$L'_{\text{эк}} \leq 200 \text{ кд/м}^2$
А класы (ақпаратты жағымды ұсыну, күңгірт белгілер)	3000 кем емес	1500 кем емес
В класы (ақпаратты жағымсыз ұсыну, ашық белгілер)	1500 кем емес	1000 кем емес
$L'_{\text{эк}}$ - монитор экранында шағылысатын шамның жарық бөліктерінің ашықтығы.		

Ж қосымшасы
(ақпараттық)

Әкімшілік-тұрмыстық үй-жайларды желдету

Ж.1-кесте - Желдету параметрлері

Үй-жайлар	Жылдың салқын маусымындағы температура, °C	1 сағаттағы мәртесі немесе ауа алмасу көлемі, м ³ /сағ	
		ағын	сорып шығару
Вестибюльдер	16	2	-
Жылытылатын өткелдер	Жылытылатын өткелдермен жалғасатын үй-жайлардың есептік температурасынан 6 °C кем емес	-	-
Сырт киімді шешу орындары	16	-	1
Жұмыскерлердің толық емес киім ауыстыруымен киімдердің барлық түрлерін бірге сақтауға арналған киім шешу орындары	18	Душтан сорып шығаруды ескерумен (бірақ 1 сағ. бір ретті ауа алмасуынан кем емес)	Бір жұмыскерге 0,2 м ² есебімен
Душ алдындағы киім шешінетін орындар, сонымен қатар жұмыскерлерді толық киім ауыстыруымен:			
а) арнайы киімдерді шешетін орын	23	5	5
б) үй киімін (көше және үй) шешетін орындар	23	Душтан сорып шығаруды ескерумен (бірақ 1 сағ. бір ретті ауа алмасуынан кем емес)	Бір жұмыскерге 0,2 м ² есебімен
Душ	25	-	1 душ торына 75 м ³ /сағ.
		ағын	сорып шығару
Санитарлық тораптар	16	-	1 унитазға 50 м ³ /сағ. және 1 писсуарға 25 м ³ /сағ.

Ж.1-кестенің жалғасы

Үй-жайлар	Жылдың салқын маусымындағы температура, °С	1 сағаттағы мәртесі немесе ауа алмасу көлемі, м ³ /сағ.	
		ағын	сорып шығару
Санитарлық тораптар жанындағы қолжуғыштар	16	-	1
Шылым шегу орындары	16	-	10
Тынығуға, жылынуға немесе салқындауға арналған үй-жайлар	22	2 (бірақ 1 адамға 30 м ³ /сағ. кем емес)	3
Әйелдердің жеке гигиенасына арналған үй-жайлар	23	2	2
Арнайы киімді жөндеуге арналған үй-жайлар	16	2	3
Аяқ киімді жөндеуге арналған үй-жайлар	16	2	3
Басқармалар, конструкторлық бюро, қоғамдық ұйымдар үй-жайлары ауданы:			
а) 36 м ² артық емес	18	1,5	-
б) 36 м ² артық	18	Есептеу бойынша	
арнайы киімді кептіруге арналған үй-жайлар	16-33 °С шегінде технологиялық талаптар бойынша	Сондай	
Арнайы киімді тозаңнан тазалауға арналған үй-жайлар	16		
Ескертпе - Жылдың жылы маусымында үй-жайлардағы ауа температурасы және ылғалдылығы есептік температурасы өрт қауіпсіздігі бойынша қолданыстағы нормативтік құжаттар нұсқамаларына сәйкес алу, ал ауа алмасуды есептеумен анықтау қажет 10-13, 146 позицияларда көрсетілгендерден басқа кезде нормаланбайды.			

Ж.2-кесте - Ауаның есептік температурасы және ауа алмасу еселігі

Үй-жай	Үй-жайдағы ауаның есептік температурасы (жылдың салқын мерзімі үшін)	Бір сағат ішінде ауа алмасу мәртесі	
		ағын	сорып шығару
Өндірістік			
Киімдер, бас киімдер, тоқыма бұйымдарды дайындау және жөндеу	18	Есептеу бойынша	
Аяқ киімді дайындау және жөндеу	15	Есептеу бойынша	
Шағын-химтазалау	16	Есептеу бойынша	
Шағын -кір жуу орны	15	Есептеу бойынша	
Өз-өзіне қызмет көрсететін кір жуу орны	16	1	1
Металл бұйымдарды, тұрмыстық машиналарды, фотоаппараттарды, музыкалық аспаптарды жөндеу, түптеу жұмыстары	8	2	3
Ауданы нормаланған шаштараздар, кв. м:			
50 дейін	18	-	1
100 дейін	18	1	2
100 артық емес	18	2	3
Шаш кептіруге арналған үй-жайлар	18	Есептеу бойынша	
Келушілер үшін			
Күту залдары және қабылдау бөлмелері	18	Шектесетін үй-жайлармен баланс бойынша	
Жууға киімді қабылдау үй-жайлары	16	1	2
Киімді беруге арналған үй-жайлар	16	1	1
Қабылданған және дайын тапсырыстарды, материалдарды сақтауға арналған қосымша қоймалар	15		0,5
Жүк түсіру орындары	16	1	

ӘОЖ 725.13

МСЖ 91.040.99

Түйінді сөздер: әкімшілік және тұрмыстық ғимараттар, кіріктіріме, қосымша құрылыс, қоршау конструкциялары, отқа төзімділік дәрежесі.

СОДЕРЖАНИЕ

ВВЕДЕНИЕ	IV
1 ОБЛАСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ.....	1
2 НОРМАТИВНЫЕ ССЫЛКИ	1
3 ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ.....	2
4 ПРИЕМЛЕМЫЕ РЕШЕНИЯ.....	2
4.1 Общие положения	2
4.2 Пожарная безопасность	4
4.3 Участок и территория	7
4.4 Объемно-планировочные решения.....	8
4.4.1 Административные здания и помещения	8
4.4.2 Бытовые здания и помещения.....	10
4.4.3 Лифты.....	15
4.4.4 Мусороудаление	16
4.4.5 Освещение.....	16
4.5 Конструктивные решения.....	17
4.6 Проектирование инженерных сетей и систем.....	18
4.6.1 Отопление, вентиляция и кондиционирование воздуха	18
4.6.2 Водоснабжение и канализация.....	19
4.6.3 Электрооборудование и слаботочные устройства	19
4.7 Обеспечение доступности для маломобильных групп населения	20
4.8 Обеспечение безопасности при эксплуатации.....	22
4.9 Охрана окружающей среды	23
5 ЭКОНОМИЯ ЭНЕРГИИ И РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ	24
5.1 Обеспечение энергоэффективности	24
5.2 Рациональное использование природных ресурсов	25
Приложение А (<i>информационное</i>) Параметры рабочего пространства	26
Приложение Б (<i>информационное</i>) Параметры административных помещений	31
Приложение В (<i>информационное</i>) Площади бытовых предприятий и помещений	35
Приложение Г (<i>информационное</i>) Площади санитарно-гигиенических помещений	40
Приложение Д (<i>информационное</i>) Параметры помещений здравоохранения	45
Приложение Е (<i>информационное</i>) Освещения бытовых помещений.....	48
Приложение Ж (<i>информационное</i>) Вентиляция административно-бытовых помещений	52

ВВЕДЕНИЕ

Настоящий документ разработан в рамках реформы нормативной базы строительной сферы Республики Казахстан в соответствии с параметрическим методом нормирования, ориентированного на интеграцию строительной отрасли в региональную и мировую социально-экономическую системы.

Настоящий свод правил разработан в развитии государственных нормативов в области архитектуры, градостроительства и строительства. Настоящий свод правил является одним из нормативных документов доказательной базы Технического регламента «Требования к безопасности зданий и сооружений, строительных материалов и изделий» и направлен на устранение технических барьеров в международном сотрудничестве в области строительства.

В настоящем своде правил приведены приемлемые решения, обеспечивающие выполнение требований СН РК «Административные и бытовые здания».

Приемлемые решения настоящего свода правил не являются единственным способом выполнения требований строительных норм СН РК «Административные и бытовые здания».

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЕРЕЖЕЛЕР ЖИНАҒЫ
СВОД ПРАВИЛ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

АДМИНИСТРАТИВНЫЕ И БЫТОВЫЕ ЗДАНИЯ

ADMINISTRATIVE AND DOMESTIC BUILDINGS

Дата введения – 2015-07-01

1 ОБЛАСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ

1.1 Настоящий свод правил устанавливает приемлемые решения к размещению, организации территорий, отдельным функционально-планировочным элементам и блокам, инженерно-технологическому оборудованию административных и бытовых зданий.

1.2 Настоящий свод правил распространяется на проектирование административных и бытовых зданий высотой до 50 м включительно и помещений предприятий.

1.3 Следует дополнительно руководствоваться требованиями действующих нормативно-технических документов при проектировании административных, бытовых групп зданий и помещений для учреждений и организаций:

- имеющих ряд общих функциональных и объемно-планировочных признаков, предназначенных преимущественно для умственного труда и непроизводственной сферы деятельности или услуг населению;

- встроенных, встроено-пристроенных в жилые здания.

2 НОРМАТИВНЫЕ ССЫЛКИ

Для применения настоящего свода правил необходимы следующие ссылочные нормативные документы:

СП РК 2.04-104-2012 Естественное и искусственное освещение.

СП РК 3.01-101-2013 Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских населенных пунктов.

СП РК 3.02-127-2013 Производственные здания.

СП РК 3.06-101-2012 Проектирование зданий и сооружений с учетом доступности для маломобильных групп населения. Общие положения.

СП РК 4.01-101-2012 Внутренний водопровод и канализация зданий и сооружений.

СП РК 4.02-101-2012 Отопление, вентиляция и кондиционирование воздуха.

Примечание - При пользовании целесообразно проверить действие ссылочных документов по информационным каталогам «Перечень нормативных правовых и нормативно-технических актов в сфере архитектуры, градостроительства и строительства, действующих на территории Республики Казахстан», «Указатель нормативных документов по стандартизации Республики Казахстан» и «Указатель

межгосударственных нормативных документов по стандартизации Республики Казахстан», составляемым ежегодно по состоянию на текущий год и соответствующим ежемесячно издаваемым информационным бюллетеням-журналам. Если ссылочный документ заменен (изменен), то при пользовании настоящим нормативом следует руководствоваться замененным (измененным) документом. Если ссылочный документ отменен без замены, то положение, в котором дана ссылка на него, применяется в части, не затрагивающей эту ссылку.

3 ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

В настоящем своде правил применяются термины и определения, приведенные в строительных нормах к данному объекту, а также следующие термины с соответствующими определениями:

3.1 Коэффициент пульсации освещения: Колебания во времени светового потока, падающего на единицу поверхности.

3.2 Ресепшн: Зона со стойкой, предназначенная для приема, регистрации и получения информации.

3.3 Техническое подполье: Этаж для размещения инженерного оборудования и прокладки коммуникаций.

3.4 Тренинг: Метод активного обучения, направленный на развитие знаний, умений, навыков и социальных установок.

3.5 Фельдшерский здравпункт: Структурное подразделение управления социального развития, предназначенный для оказания первичной медицинской помощи сотрудникам.

4 ПРИЕМЛЕМЫЕ РЕШЕНИЯ

4.1 Общие положения

4.1.1 Архитектурные решения зданий следует принимать с учетом градостроительных, климатических условий района строительства и характеристики окружающей среды.

4.1.2 Общую площадь здания следует определять в соответствии с заданием на проектирование.

Площадь помещений при высоте 2,5 м и 2,7 м с постоянным пребыванием работающих допускается увеличивать минимум на 7 %.

4.1.3 Высота бытовых помещений от пола до потолка должна быть не менее 2,5 м, в климатическом подрайоне IVA - не менее 2,7 м.

Высота залов собраний, столовых и административных помещений должна быть не менее 3 м.

Высоту помещений в мобильных зданиях допускается принимать не менее 2,4 м.

4.1.4 Высоту от пола до низа выступающих конструкций перекрытий, оборудования и коммуникаций, а также высоту от пола до потолка в коридорах допускается принимать не менее 2,2 м.

Высоту технических этажей следует принимать с учетом размещаемого

оборудования, инженерных сетей и условий их эксплуатации; при этом в местах прохода обслуживающего персонала высота в чистоте должна быть не менее 1,8 м.

4.1.5 Высоту встроенных помещений (от пола до потолка) допускается принимать не менее 2,4 м.

Встроенные помещения следует выполнять, как правило, из легких ограждающих конструкций, в том числе из сборно-разборных, и размещать рассредоточено.

4.1.6 Площадь вестибюля зданий следует принимать из расчета не менее 0,2 м² на одного работающего в наиболее многочисленной смене, но не менее 18 м².

4.1.7 При условии предохранения помещения у входа в здание от попадания атмосферных осадков отметку его пола допускается заглублять ниже планировочной отметки земли.

4.1.8 При входах в здания рекомендуется устраивать приспособления для очистки обуви. Входы в здания следует предусматривать через тамбуры.

4.1.9 Глубину тамбуров следует принимать не больше ширины дверного полотна. Ширину тамбуров следует принимать больше ширины дверных проемов не менее чем на 0,15 м с каждой стороны.

4.1.10 Тамбуры при входах, предназначенных для маломобильных групп населения, должны приниматься глубиной не менее 1,8 м (с возможностью разворота кресла-коляски на 90°) и шириной не менее 2,2 м.

4.1.11 Входные двери для маломобильных групп должны быть шириной при свете не менее 0,9 м.

4.1.12 В зданиях следует предусматривать помещения для хранения, очистки и сушки уборочного инвентаря, оборудованные системой горячего, холодного водоснабжения, как правило, смежными санитарными узлами. Площадь этих помещений следует принимать из расчета не менее 0,8 м² на каждые 100 м² площади этажа, но не менее 4 м². При площади этажа менее 400 м² допускается предусматривать одно помещение на два смежных этажа.

4.1.13 Сообщение между отапливаемыми производственными зданиями и отдельно стоящими бытовыми зданиями следует предусматривать через отапливаемые переходы.

При этом в производственных зданиях должны быть предусмотрены помещения для хранения теплой верхней одежды, оборудованные вешалками.

4.1.14 Состав и площади помещений для занятий по повышению квалификации работников (сотрудников) устанавливаются заданием на проектирование.

4.1.15 В административно-бытовых зданиях рекомендуется предусматривать:

- гардеробные, душевые, умывальные, санузлы, комнаты гигиены;
- курительные, комнаты приема пищи и др.;
- здравпункты, помещения и устройства, выполняющие вспомогательные функции.

4.2 Пожарная безопасность

4.2.1 Пожарная безопасность административных и бытовых зданий должна соответствовать требованиям действующих нормативных документов по пожарной

безопасности.

4.2.2 При проектировании зданий и помещений, наряду с настоящим сводом, следует также учитывать требования по обеспечению эвакуации людей из зданий и помещений при пожаре в соответствии с требованиями действующих нормативных документов по пожарной безопасности.

4.2.3 Степень огнестойкости и класс пожарной опасности, число этажей и число эвакуируемых с наиболее населенного этажа должны соответствовать значениям, указанным в Таблице 1, при устройстве второго выхода с этого этажа на лестницу 3-го типа.

Лестницы на путях эвакуаций следует выполнять из негорючих материалов и размещать у глухих (без световых проемов) частей стен класса не ниже K1 с пределом огнестойкости не ниже REI 30. Эти лестницы должны иметь площадки на уровне эвакуационных выходов, ограждения высотой 1,2 м, располагаться на расстоянии не менее 1 м от оконных проемов и иметь уклон не более 1:1, а при наличии в числе маломобильных групп людей с нарушением функций работы опорно-двигательного аппарата - не более 1:2 и ширину не менее 0,7 м.

Таблица 1 – Расчет эвакуаций

Степень огнестойкости здания	Класс конструктивной пожарной опасности	Предельное число эвакуируемых, чел., с одного этажа здания при числе этажей		
		2	3	4 и более
I и II	C0	70	35	15
II III IV	C1 C0, C1 C0, C1	50	35	15
IV V	C2, C3 C1-C3	30	-	-

4.2.4 Число эвакуируемых из санитарно-бытовых и административных помещений должно соответствовать численности работающих в смену, из залов столовых, собраний и совещаний - числу мест в залах, увеличенному на 25 %.

4.2.5 Сообщение между пожарными отсеками обеспечивается в соответствии с требованиями действующих нормативных документов по пожарной безопасности. При этом противопожарные двери должны иметь предел огнестойкости не менее EI 60.

4.2.6 Ширину проходов, коридоров и других горизонтальных участков путей эвакуации следует принимать из расчета, чтобы плотность эвакуируемых потоков не превышала 5 чел. на 1 м²; при этом ширину прохода в помещении следует принимать не менее 1 м, ширину коридора или перехода в другое здание - не менее 1,4 м, а при наличии в числе работающих людей, пользующихся креслами-колясками, - не менее 1,2 м и 1,8 м, соответственно.

4.2.7 Ширина эвакуационного выхода из помещений и из коридора на лестничную клетку должна быть установлена в зависимости от числа эвакуируемых через этот выход (но не менее 0,8 м) и устанавливается согласно Таблице 2.

Таблица 2 - Определение ширины эвакуационного выхода из помещений и из коридора на лестничную клетку

Степень огнестойкости здания	Класс конструктивной пожарной опасности	Предельное число эвакуируемых, чел. на 1 м ширины выхода, не более
I и II	C0	165
II III, IV	C1 C0, C1	115
III, IV V	C2, C3 н.н.	80

4.2.8 Расстояние от каждого помещения, предназначенного для длительного пребывания людей, до лестничной клетки не должно превышать 25 м.

4.2.9 При наличии в числе работающих людей с нарушением функций опорно-двигательного аппарата ширина эвакуационного выхода из помещений и коридора на лестничную клетку должна быть не менее 0,9 м, ширина лестничных маршей - не менее 1,2 м.

4.2.10 Расстояние от выходов из встроенных помещений до выходов наружу следует принимать в соответствии с требованиями СП РК 3.02-127 в зависимости от категории помещения по взрывопожарной и пожарной опасности.

4.2.11 Допустимое расстояние от любой точки помещения до ближайшего эвакуационного выхода из этого помещения в зданиях различных степеней огнестойкости (классов конструктивной пожарной опасности) следует определять согласно Таблице 3.

4.2.12 Пристройки I и II степеней огнестойкости следует отделять от производственных зданий I и II степеней огнестойкости противопожарными перегородками 1-го типа.

Таблица 3 - Допустимое расстояние от любой точки помещения до ближайшего эвакуационного выхода из этого помещения

Степень огнестойкости здания	Класс конструктивной пожарной опасности	Допустимое расстояние, м, не более
I и II	C0	25
III	C0, C1	15
IV	C0	12

Таблица 3 (продолжение)

Степень огнестойкости здания	Класс конструктивной пожарной опасности	Допустимое расстояние, м, не более
IV	C1-C3	10
V	C1-C3	10

Пристройки ниже II степени огнестойкости, а также пристройки к производственным зданиям ниже II степени огнестойкости и пристройки к помещениям и зданиям категорий А и Б по взрывопожарной и пожарной опасности следует отделять противопожарными стенами 1-го типа. Пристройки IV степени огнестойкости класса С0 допускается отделять от производственных зданий IV степени огнестойкости классов С0 и С1 противопожарными стенами 2-го типа.

4.2.13 Административные (Ф 4.3) и бытовые (Ф 3.6) помещения могут размещаться во вставках и встройках производственных зданий I, II и III степеней огнестойкости класса пожарной опасности С0, IV степени огнестойкости всех классов пожарной опасности.

4.2.14 Во встроенных помещениях производственных зданий допускается предусматривать санузлы, помещения для отдыха, обогрева или охлаждения, личной гигиены женщин, ручные ванны, устройства питьевого водоснабжения, умывальные, полудуши, помещения для мастеров и другого персонала, которые по условиям производства следует размещать вблизи рабочих мест, а в помещениях категорий В1-В4, Г и Д по взрывопожарной и пожарной опасности - также курительные.

4.2.15 В зданиях, пристройках, вставках и встройках следует предусматривать обычные лестничные клетки 1-го типа.

4.2.16 В зданиях I и II степеней огнестойкости с числом этажей не более трех 50 % лестничных клеток допускается предусматривать 2-го типа с верхним естественным освещением при этом расстояние между маршами лестницы должно быть не менее 1,5 м. В этих зданиях главные лестницы допускается проектировать открытыми на всю высоту здания при условии размещения остальных (не менее двух) лестниц в обычных лестничных клетках 1-го типа.

При этом вестибюли и поэтажные холлы, в которых размещены открытые лестницы, должны быть отделены от смежных помещений и коридоров противопожарными перегородками 1-го типа.

4.2.17 Вставки следует отделять от производственных помещений противопожарными стенами 1-го типа.

4.2.18 Вставки в зданиях I, II степеней огнестойкости классов С0 и С1, III степени огнестойкости класса С0 допускается отделять от производственных помещений категорий В, Г и Д противопожарными перегородками 1-го типа, в зданиях III степени огнестойкости класса С1 и IV степени огнестойкости классов С0 и С1 - противопожарными стенами 2-го типа.

4.2.19 Встройки следует принимать с числом этажей не более двух и отделять от производственных помещений категорий В, Г, Д противопожарными перегородками с

пределом огнестойкости EI 90 и противопожарными перекрытиями 3-го типа.

Суммарная площадь вставок, выделяемых противопожарными перегородками 1-го и противопожарными стенами 2-го типов, а также встроек и производственных помещений должны соответствовать требованиям действующих нормативных документов по пожарной безопасности.

4.2.20 При превышении допустимых расстояний между эвакуационными лестничными клетками следует предусматривать во вставках и встройках незадымляемые лестничные клетки типа Н2 или Н3. При этом допускается предусматривать эвакуационные выходы из указанных лестничных клеток в производственные помещения I - IIIa степеней огнестойкости категорий Г и Д по взрывопожарной и пожарной опасности.

4.2.21 Коридоры следует разделять противопожарными перегородками 2-го типа на отсеки протяженностью не более 60 м.

4.2.22 В каждом пожарном отсеке высотных зданий один из пассажирских лифтов должен быть пожарным.

4.2.23 Из расположенных в надземных, цокольных этажах и не имеющих естественного освещения коридоров при любой их площади и гардеробных площадью более 200 м² должна быть предусмотрена вытяжная вентиляция для удаления дыма в соответствии со СП РК 4.02-101.

4.2.24 Остекленные двери и фрамуги над ними во внутренних стенах лестничных клеток допускается применять в зданиях всех степеней огнестойкости, при этом в зданиях высотой более четырех этажей остекление следует предусматривать из армированного стекла.

4.2.25 Облицовку и отделку поверхностей стен, перегородок и потолков залов более чем на 75 мест (кроме залов в зданиях V степени огнестойкости) следует предусматривать из материалов групп горючести не ниже Г2.

4.2.26 Извещатели сигнализации должны соответствовать требованиям действующих нормативных документов.

4.3 Участок и территория

4.3.1 Административные и бытовые здания необходимо проектировать в соответствии с требованиями СП РК 3.01-101 и СП РК 3.02-127.

4.3.2 Земельный участок административных и бытовых зданий должен быть сухим, чистым, иметь удобные подъездные пути и не менее двух выездов - основной и хозяйственный.

4.3.3 Размер участка строительства определяется численностью населения, этажностью здания, климатическим районом и нормой озеленения территории – не менее 10 м²/ чел.

4.3.4 Хозяйственный двор рекомендуется скрывать от обзора декоративными стенками, зелеными насаждениями, решетками и т. д.

4.3.5 На автостоянках должны быть предусмотрены места для маломобильных групп населения, не менее 3-х машино - мест - для административных и бытовых зданий

вместимостью свыше 200 мест и не менее одного машино - места для зданий меньшей вместимости.

Размеры одного машино - места следует принимать для грузовых автомобилей не менее - 3 м × 8 м, автопоездов не менее- 3,5 м × 20 м.

4.4 Объемно-планировочные решения

4.4.1 Административные здания и помещения

4.4.1.1 В административных зданиях предприятий могут быть размещены помещения управления и конструкторских бюро, помещения информационно-технического назначения, кабинеты охраны труда и пожарной безопасности и помещения для учебных занятий. В соответствии с заданием на проектирование допускается предусматривать неучтенные настоящим сводом правил помещения.

4.4.1.2 Высота потолка офисных помещений должна быть не менее 3 м, при этом пространство под потолком для проводки электричества, воздуховода, лампочек должно располагаться выше этого уровня.

4.4.1.3 Крупные офисные здания, как правило, многоэтажные, проектируются с учетом перемещения передвижных перегородок, устраиваемых на всю высоту помещений.

4.4.1.4 Площади рабочих мест в зависимости от назначения принимаются в соответствии с Приложением А.

4.4.1.5 В планировочном решении многоэтажных зданий целесообразно предусматривать размещение основных помещений для посетителей (салонов, выставочных и демонстрационных залов, кафе, баров, помещений для продажи сопутствующих товаров, изделий и полуфабрикатов и пр.) на нижних этажах вблизи от главного входа и лестнично-лифтового узла для лучшей доступности посетителей.

4.4.1.6 При оснащении рабочих мест крупногабаритным оборудованием допускается увеличивать площадь помещений в соответствии с техническими условиями по эксплуатации оборудования.

4.4.1.7 Площадь кабинетов руководителей должна составлять не более 15 % общей площади рабочих помещений.

4.4.1.8 Площади кабинетов, приемных руководства учреждений, структурных подразделений, расчетные нормативы помещений для рабочих и помещений для совещаний следует определять согласно Приложению Б.

4.4.1.9 Освещение помещений должно соответствовать Таблице 4.

Таблица 4 - Нормы освещённости помещений в административном здании

В люксах

Помещение	Средняя освещенность	Местное освещение, не менее
Коридоры, туалеты, подсобные помещения	30	-
Лестницы	60	-
Архивы, регистратура	120	250
Делопроизводство	250	500
Бухгалтерия, почтовые отделения, кухни, чертёжные.	600	1000
Лаборатории	-	4000

4.4.1.10 Расчет вспомогательных зон и помещений административного здания выполняется по Приложению А.

4.4.1.11 Подачу свежего воздуха в помещения административного здания необходимо рассчитывать по Таблице 5.

Таблица 5 - Нормы подачи свежего воздуха

В кубических метрах

Помещение	Количество подачи свежего воздуха на каждого человека
Офисные помещения, где не разрешается курение	от 20 до 34
Помещения, где не разрешается курение	от 10 до 30
Помещения, где разрешается курение	от 26 до 51

4.4.1.12 В обще заводских зданиях управления следует предусматривать залы совещаний, рассчитываемые минимум на 30 % работающих.

4.4.1.13 Площадь залов совещаний управления следует принимать из расчета не менее 0,9 м² на одно место в зале. При залах совещаний допускается предусматривать кулуары из расчета 0,3 м² на одно место в зале. В площадь кулуаров при зале совещаний должна включаться площадь коридора, примыкающего к залу совещаний.

При наличии в числе работающих маломобильных сотрудников, пользующихся креслами-колясками, в залах совещаний должны быть места для них из расчета не менее 1,65 м² на одно место.

4.4.1.14 При залах совещаний на расстоянии до 30 м следует предусматривать санитарные узлы.

4.4.1.15 Состав и площадь помещений технической библиотеки следует принимать согласно Приложению Б.

4.4.1.16 Технические библиотеки площадью не более 90 м² следует размещать в одном помещении.

4.4.1.17 Состав и площадь помещений архива следует принимать согласно Приложению Б.

4.4.1.18 Архивы площадью не более 54 м² следует размещать в одном помещении.

4.4.1.19 Площади помещений производственно-диспетчерских бюро следует принимать из расчета не менее 4,5 м² на одно рабочее место.

4.4.1.20 Площадь помещений копировально-множительной службы следует принимать согласно заданию на проектирование.

4.4.1.21 Площадь помещения для приема и выдачи заказов копировально-множительных служб следует принимать из расчета 6 м² на одно рабочее место.

4.4.1.22 Помещения, в которых предполагается наличие крупногабаритной техники, должны иметь двери шириной не менее 1,4 м.

4.4.1.23 Площадь помещения печатной редакции следует принимать из расчета 4 м² на одно рабочее место.

4.4.1.24 Площадь помещений автоматических телефонных станций и радиоузлов должна быть определена заданием на проектирование.

4.4.1.25 Площадь кабинетов охраны труда и пожарной безопасности следует определять в зависимости от списочной численности работающих на предприятии по Приложению Б.

4.4.1.26 Длина стойки ресепшна должна обеспечивать возможность принять одновременно несколько человек, ее высота должна составлять от 1,1 м до 1,2 м.

4.4.1.27 Санитарные узлы, лестничные клетки, шахты лифтов и т.п. располагают либо в пристройках к основному объему здания, у одной из сторон здания, в концах отдельных крыльев здания, либо между коридорами возле светового дворика с тем, чтобы в планировке здания выделить максимально допустимый по длине непрерывный ряд взаимосвязанных рабочих помещений.

4.4.1.28 В административном здании допускается предусматривать кухонную зону. Если здание рассчитано на работников количеством не более 20, то допускается не предусматривать сидячие места на кухне.

4.4.1.29 В кухонной зоне рекомендуется располагать стол со стульями, микроволновую печь, холодильник, раковину, а также предусмотреть сервировочный и разделочный стол (возможно в объединенном варианте).

4.4.2 Бытовые здания и помещения

4.4.2.1 Предприятия бытового обслуживания, размещаемые в отдельно стоящих зданиях, как правило, наиболее сложные по технологическим процессам и крупные по мощности или составу. Площади бытовых помещений, встроенных и пристроенных предприятий к нежилым или жилым зданиям следует принимать в соответствии с Приложением В.

4.4.2.2 В технологической части проекта должна быть установлена численность работающих - списочная в наиболее многочисленной смене (далее - смена), а также в наиболее многочисленной части смены, при разнице в начале и окончании смены 1 ч и более, принимаемая для расчета бытовых помещений и устройств; при этом в численность работающих необходимо включать число практикантов, проходящих производственное обучение.

Для мобильных зданий допускается принимать численность смены, равную 70 % списочной, в том числе 30 % женщин.

4.4.2.3 Параметры, минимальные расстояния между осями и ширину проходов между рядами оборудования бытовых помещений следует принимать согласно Приложению В.

4.4.2.4 Для всех производств, независимо от их группы, предусматривают здравпункты, гардеробные, курительные, помещения приема пищи, личной гигиены женщин.

Для работающих на открытой территории при температуре наружного воздуха ниже минус 5 °С должны быть оборудованы помещения для обогрева в холодное время года и помещения для сушки рабочей одежды.

4.4.2.5 Бытовые помещения допускается проектировать в отдельных зданиях, соединенных с производственными зданиями специальными теплыми переходами. Также бытовые помещения можно располагать в пристройках, со стороны торцевых или продольных стен производственных зданий. Рекомендуются располагать пристройки вдоль торцевых стен, так как этим обеспечивается более равномерное направление людских потоков из бытовых помещений к рабочим местам и обратно.

4.4.2.6 Конструкции бытовых пристроек и отдельных зданий бытовых помещений следует принимать по возможности одинаковыми с конструкциями производственных зданий с учетом особенностей эксплуатации отдельных помещений (душевых, умывальных, санитарных узлов).

4.4.2.7 В состав санитарно-гигиенических помещений входят гардеробные, душевые, места для размещения полудушей, умывальные, санитарные узлы и курительные.

4.4.2.8 Санитарно-гигиенические и бытовые помещения для работающих, занятых непосредственно на производстве, должны проектироваться в зависимости от групп производственных процессов согласно Приложению Г.

Примечание - Перечень профессий с разделением по группам производственных процессов утверждается уполномоченным органом по делам труда и социальной защиты населения Республики Казахстан.

4.4.2.9 При списочной численности работающих на предприятии до 50 человек допускается предусматривать общие гардеробные для всех групп производственных процессов.

4.4.2.10 Гардеробные домашней и специальной одежды для групп производственных процессов 1в, 2в, 2г и 3б должны быть отдельными для каждой из этих групп.

4.4.2.11 В гардеробных мобильных зданий при списочной численности работающих,

не превышающей 150 человек, допускается выделять место для размещения шкафов спецодежды 3-й группы производственных процессов, если их число не превышает 25 % общего числа шкафов.

4.4.2.12 При гардеробных следует предусматривать кладовые спецодежды, помещения для дежурного персонала с местом для уборочного инвентаря, чистки обуви, бритья, сушки волос, а также санитарные узлы на один-два унитаза, если на расстоянии до 30 м от выхода из гардеробной не предусмотрены санузлы общего пользования.

Допускается предусматривать в дополнение к указанным другие санитарно-бытовые помещения и оборудование в соответствии с ведомственными нормативными документами.

4.4.2.13 Для групп производственных процессов 1 и 2а при численности работающих не более 20 человек в смену кладовые спецодежды допускается не предусматривать.

4.4.2.14 Число душевых, умывальников и специальных бытовых устройств, предусмотренных в Приложении Г, следует принимать по численности работающих в смене или части этой смены, одновременно оканчивающих работу.

4.4.2.15 В душевой количество душевых сеток должно предусматриваться в соответствии с заданием на проектирование, но не более 30.

4.4.2.16 До 40 % расчетного количества умывальников допускается размещать вблизи рабочих мест в производственных помещениях, в том числе в тамбурах при санузлах.

4.4.2.17 Полудуши размещают в открытых кабинах размером 900 мм × 900 мм. Применяемые устройства состоят из душевой сетки и смесителя. Уровень установки душевой сетки над полом составляет 1,3 м, водоприемной чаши - 0,75 м. Для удаления воды с пола следует устанавливать трапы диаметром 50 мм.

4.4.2.18 Душевые должны размещаться смежно с гардеробными. При количестве душевых сеток более четырёх следует предусматривать преддушевые, предназначенные для вытирания тела, а в общих гардеробных - также и для переодевания.

4.4.2.19 Душевые оборудуются открытыми кабинами. До 20 % душевых кабин допускается предусматривать закрытыми.

4.4.2.20 Душевые кабины со сквозным проходом предусматриваются при производственных процессах групп 1в, 3б, а также в случаях, установленных ведомственными нормативными документами.

4.4.2.21 При численности работающих на двух смежных этажах 30 человек или менее санузлы следует размещать на одном из этажей с наибольшей численностью.

При численности работающих на трех этажах менее 10 человек допускается предусматривать один санузел на три этажа.

4.4.2.22 При наличии в числе работающих маломобильных сотрудников с нарушением работы опорно-двигательного аппарата санузлы следует размещать на каждом этаже независимо от численности работающих на этажах, а кабину для маломобильных сотрудников следует предусматривать независимо от числа санитарных приборов в санузлах.

4.4.2.23 В санузлах более чем на четыре санитарных прибора следует предусматривать одну кабину для лиц пожилого возраста и маломобильных групп

населения.

4.4.2.24 На предприятиях, где предусматривается возможность использования труда слепых, санузлы для мужчин и женщин должны быть раздельными.

4.4.2.25 Общий санузел для мужчин и женщин допускается предусматривать при численности работающих в смену не более 15 человек.

4.4.2.26 При количестве мужчин не более 15 человек писсуар в санузле предусматривать не требуется.

4.4.2.27 Общее количество санитарных приборов (унитазов и писсуаров) в одном санузле должно быть не более 16.

4.4.2.28 В производственных зданиях расстояние от рабочих мест до санузлов, курительных, помещений для обогрева или охлаждения, полудушей, устройств питьевого водоснабжения должно приниматься не более 75 м, для маломобильных с нарушением работы опорно-двигательного аппарата и слепых - не более 60 м, а от рабочих мест на площадке предприятия - не более 150 м.

4.4.2.29 Для стирки спецодежды при производственных предприятиях или группы предприятий должны предусматриваться прачечные с отделениями химической чистки. В обоснованных случаях допускается использование городских прачечных при условии устройства в них специальных отделений (технологических линий) для обработки спецодежды.

4.4.2.30 Для обезвреживания спецодежды, загрязненной нелетучими веществами, допускается использовать отдельную технологическую линию в прачечных.

4.4.2.31 Нормы площади помещений на 1 человека, единицу оборудования, расчетное число работающих, обслуживаемых в санитарно-гигиенических и бытовых помещениях, следует принимать согласно Приложению Г.

4.4.2.32 Стены и перегородки гардеробных спецодежды, душевых, преддушевых, умывальных, санузлов, помещений для сушки, обеспыливания и обезвреживания спецодежды должны быть выполнены на высоту не менее 2 м из материалов, допускающих их мытье горячей водой с применением моющих средств. Стены и перегородки указанных помещений должны быть выше отметки 2 м, а также потолки должны иметь водостойкое покрытие.

4.4.2.33 При прачечных следует предусматривать помещения для ремонта спецодежды из расчета 9 м² на одно рабочее место. Число рабочих мест следует принимать из расчета одно рабочее место по ремонту обуви и два рабочих места по ремонту одежды на 1000 человек списочной численности.

4.4.2.34 Помещения лечебно-профилактического комплекса, необходимые для оздоровления работающих в непосредственной близости от рабочих мест, оборудуются звукоизоляцией и экранами относительной защиты от магнитных и электромагнитных полей, а также герметизированными дверями, предупреждающими попадание загрязненного воздуха из цеха.

4.4.2.35 На предприятиях, где предусматривается возможность использования труда маломобильных сотрудников, площадь медицинского пункта допускается увеличивать на 3 м².

Медицинский пункт должен иметь оборудование по согласованию с местными

органами здравоохранения.

4.4.2.36 Состав и площадь помещений врачебных здравпунктов следует принимать согласно Приложению Д.

4.4.2.37 Фельдшерские или врачебные здравпункты следует размещать на первом этаже. Ширина дверей в вестибюлях – помещении ожидания, перевязочных, кабинетах для приема и комнатах для временного пребывания больных должна быть не менее 1 м.

4.4.2.38 Помещения или кабины личной гигиены женщин следует предусматривать при числе женщин более 14 из расчета: один гигиенический душ на каждые 100 женщин, работающих в административных зданиях; в бытовых корпусах предприятий на каждые 75 работающих в максимальной смене. В указанных помещениях должны быть предусмотрены помещения для переодевания - раздевалка, гигиенический душ и раковина для мытья рук.

Данные помещения следует размещать рядом или смежно с женскими санузлами либо с гардеробами.

4.4.2.39 Фотарии следует размещать, как правило, в общих гардеробных или в гардеробных домашней (уличной и домашней) одежды. Поверхности стен и перегородок фотариев, а также поверхности кабин должны быть окрашены силикатными красками светлых тонов.

4.4.2.40 Фотарии не требуются в случаях, когда производственные помещения оборудованы искусственным освещением, обогащенным ультрафиолетовым излучением, а также на производствах, где работающие подвергаются влиянию химических веществ, оказывающих фотосенсибилизирующее воздействие.

4.4.2.41 При численности работающих в смене 100 человек и более ручные ванны необходимо размещать в умывальных или в отдельных помещениях, оборудованных электрополотенцами, при меньшем числе пользующихся ручные ванны допускается размещать в производственных помещениях.

4.4.2.42 Площадь помещения для ручных ванн следует определять из расчета 1,5 м² на одну ванну на трех работающих в смену.

4.4.2.43 Ножные ванны (установки гидромассажа ног) следует предусматривать при производственных процессах, связанных с работой стоя или с вибрацией, передающейся на ноги. Ножные ванны следует размещать в умывальных или гардеробных из расчета 40 чел. на одну установку площадью 1,5 м².

При допустимых параметрах воздуха рабочей зоны в производственных помещениях и отсутствии контактов с веществами 1-го и 2-го классов опасности допускается предусматривать места отдыха открытого типа в виде площадок, расположенных в цехах на площадях, не используемых в производственных целях.

4.4.2.44 При проектировании объектов общественного питания следует учитывать возможность их кооперированного использования группой предприятий, а при размещении в городской застройке или населенных пунктах - с учетом организации обслуживания населения.

4.4.2.45 На производственных предприятиях при численности работающих в смену более 200 человек следует предусматривать столовую, работающую на полуфабрикатах или, при обосновании, на сырье.

4.4.2.46 При численности работающих в наиболее многочисленной смене до 200 человек следует предусматривать столовые-раздаточные.

При численности работающих в наиболее многочисленной смене менее 30 человек допускается предусматривать комнату приема пищи вместо столовой-раздаточной.

4.4.2.47 В столовых с обслуживанием посетителей, приходящих в уличной одежде, следует предусматривать гардеробные, число мест в которых должно приниматься равным 120 % числа посетителей, приходящих в уличной одежде.

4.4.2.48 Нормативную величину и тип рекомендуемых предприятий питания для общественных зданий административного назначения следует определять согласно Таблице 6.

4.4.2.49 Число мест в столовой следует принимать из расчета одно место на четырех работающих в смене или наиболее многочисленной части смены. В зависимости от требований технологических процессов и организации труда на предприятии число мест в столовых допускается изменять.

4.4.2.50 Площадь комнаты приема пищи следует определять из расчета 1 м² на каждого посетителя или 1,65 м² на маломобильного сотрудника, пользующегося креслом-коляской, но не менее 12 м². При числе работающих до 10 человек в смену вместо комнаты приема пищи допускается предусматривать в гардеробной дополнительное место площадью 6 м² для установки стола для приема пищи.

Таблица 6 - Предприятия питания для обслуживания сотрудников и посетителей административно-бытовых зданий

Наименование организаций и учреждений	Нормативная величина и тип рекомендуемых предприятий питания
Предприятия, административные здания	25% численности работающих в смену (максимальную). Столовая, комната приема пищи
Конструкторские и проектные организации	Столовая - 20 % сотрудников
Здания управления и юридические учреждения	25 % численности сотрудников; до 50 сотрудников - комната приема пищи, от 50 до 200 - кафетерий, более 200 - столовая, более 1500 сотрудников - дополнительно бары на этажах
Банки	25 % от численности сотрудников; до 50 сотрудников - комната приема пищи; от 50 до 100-кафетерий (бар); от 100 до 200- кафе; более 200 - столовая
Суды	От 20 % до 25% от числа сотрудников, буфет
Примечание - Для организации диетического питания в столовых при промышленных предприятиях рекомендуется отводить 20 % от общего количества мест.	

4.4.3 Лифты

4.4.3.1 Параметры кабины лифта, предназначенного для пользования маломобильными сотрудниками на кресле-коляске, должны иметь внутренние размеры не менее: ширина - 1,1 м; глубина - 1,4 м; ширина дверного проема - не менее

0,9 м.

4.4.3.2 На этажах, где могут находиться физически ослабленные лица и маломобильные сотрудники, лифтовые холлы должны иметь естественное освещение.

4.4.3.3 Кнопки вызова и управления движением лифта, предназначенные для использования физически ослабленными лицами и маломобильными сотрудниками, должны быть выделены цветом, на них или над ними должны быть проставлены арабские цифры с номерами этажей. Расположенный в кабине аппарат двухсторонней связи с диспетчерским пунктом должен быть снабжен устройством для усиления звука, а, при необходимости, устройством для получения синхронной визуальной информации.

4.4.3.4 Ширина лифтового холла при однорядном расположении лифтов должна быть не менее 1,3 наименьшей глубины кабины лифта, при двухрядном расположении - не менее удвоенного значения наименьшей глубины кабины одного из лифтов противоположного ряда. Перед лифтами с глубиной кабины 2,1 м и более ширина холла должна быть не менее 2,5 м.

4.4.3.5 В подвальных и цокольных этажах выходы из лифтовых шахт следует предусматривать через тамбур-шлюзы с подпором воздуха при пожаре. В лестничных клетках допускается размещать не более двух лифтов.

4.4.4 Мусороудаление

4.4.4.1 В многоэтажных административных зданиях численностью 300 и более работающих, а также в многоэтажных бытовых зданиях общей площадью 3000 м² и более следует предусматривать вертикальные мусоропроводы с мусоросборными камерами. Необходимость устройства мусоропроводов в других зданиях определяется заданием на проектирование.

4.4.4.2 Для зданий без мусоропроводов следует предусматривать мусоросборную камеру или хозяйственную площадку с твердым покрытием.

4.4.4.3 Высоту мусорной камеры от пола до потолка следует принимать не менее 1,95 м.

Отметку пола мусоросборной камеры следует предусматривать выше отметки прилегающей проезжей части дороги и примыкающего тротуара в пределах от 0,05 м до 0,10 м.

4.4.4.4 При обеспечении механизации мусороудаления допускается размещение мусоросборных камер на другом уровне.

4.4.5 Освещение

4.4.5.1 Площадь оконных проемов следует предусматривать не менее допустимых в СП РК 2.04-104.

4.4.5.2 Проветривание помещений с естественным освещением, за исключением помещений, где по технологическим требованиям необходимо предусматривать

кондиционирование воздуха или недопустимо попадание воздуха, следует устраивать через форточки, фрамуги или другие устройства в оконных проемах.

4.4.5.3 На рабочих местах, где люди находятся постоянно, освещенность должна быть не ниже 200 лк.

4.4.5.4 Равномерность освещения (отношение минимальной освещенности к средней) не должна быть меньше, указанной в Приложении Е.

4.4.5.5 Источники света с индексом цветопередачи ниже 80 не должны быть использованы в помещениях, где люди работают или находятся продолжительное время.

4.4.5.6 Ограничения коэффициента пульсации (K_p) для различных помещений в зависимости от сложности зрительной работы или требований к качеству освещения (например, промышленные здания, офисы, школьные, детские помещения, помещения для работы с компьютером) приведены в Приложении Е. Коэффициент пульсации не ограничивается для помещений с периодическим пребыванием людей при отсутствии в них условий для возникновения стробоскопического эффекта.

4.4.5.7 В помещениях, где возможно возникновение стробоскопического эффекта, коэффициент пульсации освещенности должен быть менее 10 % за счет применения источников света со специальными устройствами питания.

4.4.5.8 Освещение рабочих мест, оборудованных мониторами, должно обеспечивать выполнение всех зрительных работ, которые имеют место, т.е. чтение с экрана, печатание текста, письмо на бумаге, работа с клавиатурой.

4.4.5.9 Средняя яркость светильников, отражающихся в экране, должна соответствовать Таблице Е.2.

4.5 Конструктивные решения

4.5.1 Расчет несущих конструкций административных и бытовых зданий проводится в соответствии с требованиями действующих нормативных документов.

4.5.2 Допустимая минимальная нагрузка на пол в помещении административного здания 450 кг/м².

4.5.3 Целесообразно расположение опор в два ряда по оси здания, при необходимости, устройства помещений одинаковой глубины по двум сторонам коридора. Коридоры при этом могут освещаться вторым светом через фрамуги и остекленные двери в перегородках.

4.5.4 При проектировании высоких зданий следует устанавливать параметры, которые должны обеспечить ограничения колебаний перекрытий верхних этажей, обусловленные требованиями комфортности.

4.5.5 Вероятность одновременного достижения несколькими нагрузками их расчетных значений, соответствующая вероятности достижения одной нагрузкой ее расчетного значения, учитывается коэффициентами сочетаний нагрузок, значение которых не должно превышать 1,0.

4.6 Проектирование инженерных сетей и систем

4.6.1 Отопление, вентиляция и кондиционирование воздуха

4.6.1.1 Расчетные температуры воздуха и влажность в помещениях принимаются в соответствии с СП РК 4.02-101.

4.6.1.2 В холодный период года подачу подогретого приточного воздуха следует предусматривать в верхнюю зону помещений и, при необходимости, в коридор для возмещения объема воздуха, удаляемого из помещений, воздухообмен в которых установлен посредством вытяжки.

4.6.1.3 Для возмещения воздуха, удаляемого из душевых, приток следует предусматривать в помещения гардеробных.

В верхней части стен и перегородок, разделяющих душевые, преддушевые и гардеробные, следует предусматривать установку жалюзийных решеток.

4.6.1.4 В зданиях общей площадью помещений не более 100 м², в которых размещено не более двух санузлов, в холодный период года допускается предусматривать естественный приток наружного воздуха через окна.

4.6.1.5 В теплый период года в помещения следует предусматривать естественное поступление наружного воздуха через открывающиеся окна. Подачу наружного воздуха системами с механическим побуждением следует предусматривать для помещений без окон, а также при необходимости обработки наружного воздуха.

4.6.1.6 В районах с расчетной температурой наружного воздуха в теплый период года выше 25 °С (параметр А) в помещениях с постоянным пребыванием людей следует предусматривать установку потолочных вентиляторов для повышения скорости движения воздуха от 0,3 м/с до 0,5 м/с или кондиционеров.

4.6.1.7 Удаление воздуха следует предусматривать, как правило, непосредственно из помещений системами с естественным или механическим побуждением.

4.6.1.8 Удаление воздуха из гардеробных следует предусматривать через душевые. В случаях, когда воздухообмен гардеробной превышает воздухообмен душевой, удаление воздуха следует предусматривать через душевую в установленном для нее объеме, а разницу - непосредственно из гардеробной.

4.6.1.9 Отдельные системы вытяжной вентиляции следует предусматривать для помещений фельдшерских и врачебных здравпунктов, душевых, санузлы. Допускается устройство совмещенной вытяжной вентиляции для душевых и санузлах при гардеробных согласно Приложению Ж.

4.6.1.10 В гардеробных помещениях на 5 чел. и менее, работающих в одной смене, в холодный период допускается принимать однократный воздухообмен, предусматривая естественный приток наружного воздуха через окна.

4.6.1.11 В помещениях гардеробных при обосновании допускается предусматривать установку шкафов для сушки спецодежды в нерабочее время, оборудованных вытяжной вентиляцией с естественным побуждением в объеме 10 м³/ч воздуха от каждого шкафа.

4.6.1.12 Расчетную температуру воздуха и воздухообмен в помещениях печатной редакции, копировально-множительных служб, прачечных, химчисток, столовых (комнат приема пищи - по нормам для столовых), здравпунктов, радиоузлов, телефонных станций, библиотек, архивов, студий, торгового и бытового обслуживания, залов собраний и совещаний, конференц-залов следует принимать в соответствии с требованием нормативных документов по проектированию соответствующих зданий.

4.6.1.13 Зону буфета следует располагать рядом с вентиляционными шахтами.

4.6.2 Водоснабжение и канализация

4.6.2.1 Системы водоснабжения, канализации административных и бытовых зданий проектируются в соответствии с требованиями СП РК 4.01-101.

4.6.2.2 Подводка горячей воды должна предусматриваться к технологическому оборудованию столовых и буфетов, к водоразборным раковинам в инвентарно-уборочных помещениях, к умывальникам в медицинских пунктах и санитарных узлах, к приборам кабин личной гигиены женщин и к другим приборам согласно заданию на проектирование.

4.6.2.3 Канализация помещений, занимаемых встроенными предприятиями, может включать бытовую канализацию для отведения сточных вод от санитарно-технических приборов и производственную - для отведения производственных сточных вод.

4.6.2.4 Отводные трубопроводы рекомендуется проектировать из пластмассовых труб. Прокладку отводных трубопроводов от всех приборов, устанавливаемых в санузлах, лабораториях и т.п., рекомендуется предусматривать над полом в приставных коробах у стен с устройством облицовки водостойкими плитками.

4.6.2.5 В предприятиях питания при административных и бытовых зданиях рекомендуется устройство жирословителей. Жирословители бывают горизонтальные и вертикальные, размеры оборудования могут быть изменены по индивидуальному техническому требованию.

4.6.3 Электрооборудование и слаботочные устройства

4.6.3.1 Наименьшая освещенность рабочих поверхностей при системе общего освещения, качественные показатели освещения и рекомендуемые источники света для отдельных помещений принимаются согласно СП РК 2.04-104 и других действующих нормативно-технических документов.

4.6.3.2 При проектировании необходимо в зону буфета подвести электроснабжение напряжением 220 В и 380 В.

4.6.3.3 Количество розеток в офисных помещениях на одно рабочее место компьютерного назначения определяется заданием на проектирование, но не менее 2 штук.

Розетки должны использоваться двухполюсные с третьим заземляющим контактом («евростандарт»).

4.6.3.4 В административных помещениях с компьютерами должен быть установлен электропит с устройствами защиты электрических цепей от перегрузок и короткого замыкания.

4.6.3.5 Напряжение подачи электропитания в административных помещениях по сети «чистого» компьютерного электропитания должно быть 220 В.

4.6.3.6 Электропитание сетевого оборудования в серверной должно осуществляться от двух независимых подключений к городской электросети с автоматическим переключением с основной силовой магистрали на резервную.

4.6.3.7 Необходимо предусмотреть установку 10-ти розеток «чистого» компьютерного электропитания для оборудования серверной в соответствии со схемой компоновки оборудования в помещении.

4.6.3.8 Следует избегать близкого размещения мощных источников электрических или магнитных полей, а также оборудования, которое может вызвать повышенную вибрацию.

4.7 Обеспечение доступности для маломобильных групп населения

4.7.1 Проектирование административных и бытовых зданий необходимо производить в соответствии с требованиями СП РК 3.06-101.

4.7.2 Площадь помещений для работающих маломобильных сотрудников, пользующихся креслами-колясками, следует принимать из расчета не менее 7,6 м².

4.7.3 Стоянки личного автотранспорта маломобильных групп должны размещаться не далее 50 м от контрольно-пропускных пунктов. На крупных и реконструируемых предприятиях, где расстояния от автостоянок общего пользования превышают 50 м до проходных, а от проходных пунктов до входов в здания, где расположены рабочие места маломобильных сотрудников, в сумме превышают 300 м, автостоянки для маломобильных сотрудников следует делать обособленными и размещать их в производственной зоне предприятия рассредоточено, вблизи входов в бытовые корпуса. В этих случаях в планировке контрольно-пропускных пунктов или проходных предусматривают возможность пропуска личного автотранспорта маломобильного сотрудника на заводскую территорию.

4.7.4 Контрольно-пропускные пункты, оборудованные турникетами, должны иметь проезды для кресел-колясок шириной не менее 1,2 м. На пути передвижения маломобильных сотрудников с нарушениями функций зрения устройство турникетов-вертушек нежелательно.

4.7.5 Первая и последняя ступень каждого лестничного марша должна быть окрашена в контрастные цвета для предупреждения слабовидящих работников в начале и конце лестничного марша.

4.7.6 Пункты питания, которые могут посещать маломобильные сотрудники, пользующиеся для передвижения креслами-колясками, с нарушениями функций зрения, должны иметь специальные посадочные места, расположенные вблизи входа в столовую или буфет.

4.7.7 Помещения для пассивного кратковременного отдыха должны быть оборудованы с учетом категории инвалидности, характера работы, необходимости создания в них необходимых санитарно-гигиенических условий. Они могут размещаться рассредоточено вблизи рабочих мест, на свободных участках площади производственных цехов или в специальных комнатах в составе бытовых помещений.

4.7.8 Шкафчики в гардеробных для маломобильных сотрудников с поражениями опорно-двигательного аппарата и с нарушениями функций зрения должны быть для совместного хранения уличной, домашней и рабочей одежды.

4.7.9 Шкафчики для слабовидящих работников рекомендуется оборудовать внутренним светильником с автоматическим включением при открывании дверцы шкафчика и приспособлением для фиксации дверцы в открытом положении.

Размещение шкафчиков должно быть однорядным.

4.7.10 Скамьи для переодевания должны примыкать к тыловой стороне противоположного ряда шкафчиков.

4.7.11 Расстановка станков, оборудования и мебели на рабочем месте, предназначенном для труда маломобильных сотрудников, пользующихся для передвижения креслом-коляской, должна обеспечивать возможность подъезда и разворота, а на рабочем месте слепого и слабовидящего - возможность работы без помех от передвижений в помещении других работников. Для удобного нахождения своего рабочего места работником с нарушением функций зрения станки оборудование или мебель должны быть снабжены тактильными ориентирами.

4.7.12 Отдельные элементы оборудования и мебель на рабочих местах маломобильных с нарушением функций опорно-двигательного аппарата должны быть трансформируемыми. Рабочий стол должен, как правило, иметь изменяемую высоту и наклон рабочей поверхности, а также регулируемую подставку для ног. Рабочий стул для маломобильных сотрудников этой категории должен быть оснащен устройством для изменения положения сидения по высоте и наклону, регулируемой подставкой для ног, в отдельных случаях - специальным сидением, обеспечивающим компенсацию усилия при вставании, приспособлением для рабочих инструментов, устройством перемещения вдоль рабочей плоскости по направляющей, а также посредством электромеханических автономных устройств.

4.7.13 Оснащение рабочих мест для представителя маломобильных групп (рабочие столы, верстаки, стеллажи, шкафы) должны соответствовать антропометрическим данным работника, как указано в Таблице 7.

Таблица 7 – Параметры рабочего места для представителя маломобильных групп

В миллиметрах

Параметры и рабочее положение	Рост человека		
	низкий	средний	высокий
Высота рабочего стола при обычной работе сидя	700	725	750
Высота стола для особо точных работ сидя	900	950	1000
Высота рабочей поверхности для работы на станках и машинах при работе сидя	800	825	850
Высота рабочей поверхности для работы на станках и машинах при работе стоя	1000	1050	1100
Высота рабочей поверхности при работе, где возможно изменение рабочего положения — сидя или стоя	950	1000	1050
Примечание - Высота для ног от отметки пола до нижней поверхности стола — 600 мм -625 мм, ширина зоны для ног - 400 мм.			

4.7.14 Для маломобильных сотрудников с нарушением функций опорно-двигательного аппарата и нарушением функций зрения следует предусматривать закрытые кабины.

4.7.15 При наличии в числе работающих маломобильных сотрудников, пользующихся креслами-колясками, один из писсуаров в санузлах должен размещаться на высоте не более 0,4 м от пола.

4.7.16 Медицинские пункты предприятий и учреждений, использующих труд маломобильных сотрудников, могут быть дополнены кабинетами врачей-специалистов и другими медицинскими помещениями в соответствии с видами заболеваний основного контингента маломобильных сотрудников, если это устанавливается в задании на проектирование местными органами социальной защиты населения.

4.8 Обеспечение безопасности при эксплуатации

4.8.1 Рекомендуется оснащать офисные здания системами безопасности, в которых регистрируется время входа и выхода персонала, контролируются маршруты передвижения сотрудников и посетителей, выдаются отчеты о времени нахождения в каждом из помещений.

4.8.2 Для уменьшения шума в офисе работающую шумно технику следует устанавливать в отдалении от рабочих мест или же в специальное, отведенное для них помещение.

4.8.3 В системах безопасности офисного здания должна быть предусмотрена возможность тревожного сообщения на пульт поста охраны с указанием места возникновения тревоги на плане и желательно причины.

4.8.4 Коридоры должны быть по возможности прямыми и легко проглядываемыми. При проектировании коридоров следует избегать тупиков.

4.8.5 Уровень звукового давления в помещениях и на местах для отдыха, а также в помещениях психологической разгрузки не должен превышать 35 дБ.

4.8.6 Камеры видеонаблюдения должны устанавливаться с расчетом на максимальный обхват зоны слежения. Рекомендуются располагать камеры таким образом, чтобы они попадали под обзор соседних камер.

4.8.7 Скорость записи и просмотра видеоизображения с камер видеонаблюдения должна соответствовать требованиям действующих нормативных документов. Для особо важных зон следует предусматривать камеры с более высокой частотой съемки.

4.9 Охрана окружающей среды

4.9.1 При проектировании зданий необходима разработка раздела охраны окружающей среды в составе проектной документации, который содержит ряд предложений по предупреждению негативного воздействия проектируемого объекта на окружающую природную среду.

4.9.2 Разработка раздела охраны окружающей среды должны состоять из следующих работ:

- покомпонентная оценка существующего положения окружающей среды;
- экологический и санитарно-гигиенический анализ функционального использования территорий и баланса территорий (соотношение застроенных, открытых и озелененных территорий, доля рекреационных зон);
- анализ и оценка зоны санитарной охраны, охранной зоны историко-культурных объектов, особо охраняемых природных территорий и их границ;
- анализ и оценка атмосферного воздуха;
- анализ и оценка водных ресурсов;
- анализ и оценка отходов и санитарной очистки территорий;
- анализ и оценка физических факторов воздействия;
- санитарно-экологическая оценка почв;
- оценка геологических и гидрогеологических условий;
- благоустройство и озеленение территорий;
- оценка изменений по принятым решениям.

4.9.3 Для сокращения выноса загрязнений с поверхностным стоком рекомендуется предусматривать:

- ограждение зоны озеленения бордюрами, исключающими слив грунта от ливневых дождей на дорожные покрытия;
- устройство поливочных кранов вне здания для регулярных профилактических уборок территории с твердым покрытием и полива озелененных площадок в теплое время года;

- организация сбора ливнестока и отвода в систему городской ливневой канализации.

4.9.4 При проектировании и строительстве рекомендуется предусмотреть складские помещения для утилизации энергосберегающих, газоразрядных ламп, аккумуляторов, электроники и т.д.

5 ЭНЕРГОСБЕРЕЖЕНИЕ И РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ

5.1 Обеспечение энергоэффективности

5.1.1 Для сокращения энергетических ресурсов рекомендуется располагать рабочие места в офисных помещениях ближе к окну. А в задней части помещения следует устанавливать искусственное освещение.

5.1.2 В темное время суток рекомендуется использовать тусклый свет в фойе и местах общественного пользования.

5.1.3 В целях экономии электроэнергии рекомендуется использование энергосберегающих ламп.

5.1.4 В целях обеспечения экономии энергии в системе горячего водоснабжения рекомендуется:

- устанавливать отдельные котлы для отопления и отдельные для нагрева воды;
- выключать котел для отопления воздуха в теплую погоду;
- уменьшить нагрев воды для бытового использования до 50 °С – 60 °С;

5.1.5 В умывальниках административного и бытового зданий рекомендуется устанавливать смесители с инфракрасным датчиком для остановки подачи воды при отсутствии необходимости.

5.1.6 Для обеспечения максимальной экономии энергии предусматривается использование системы управления микроклиматом (теплоснабжение, вентиляция, кондиционирование).

5.1.7 В целях обеспечения энергоэкономии рекомендуется использовать двух-, трехслойное остекление, тонированное стекло, отражающее стекло, спектрально-селективное стекло с изолированным инертным газом между слоями, стеклопакеты и т.д.

5.1.8 Для обеспечения энергоэффективности возможна установка светоотражающей пленки внутри существующих окон, что позволит сэкономить до 25 % энергии.

5.1.9 Помещения, в которых проводится длительная работа, требующая большего количества света, следует располагать таким образом, чтобы окна выходили на юг.

5.1.10 Слабые осветительные приборы на улице, такие как, например, фонари для ориентирования дорог или оград рекомендуется обеспечить полностью питанием от солнца с помощью установленных непосредственно на фонаре фотоэлектрических преобразователей.

5.2 Рациональное использование природных ресурсов

5.2.1 При организации земельных работ на всех этапах должно быть предусмотрено своевременное устройство поверхностного водоотвода, исключающего скопление воды в понижениях рельефа в периоды таяния снега и ливней и образования непредусмотренных водостоков, смывающих почвенный слой.

Обнаженные при выполнении земляных работ склоны и откосы, как правило, должны быть укреплены до наступления зимы предусмотренным в проекте способом. Проектные водоотводные устройства следует выполнять на возможно более раннем этапе строительства. Их ремонт на последующих этапах проще и дешевле, чем ликвидация возникающих в процессе возведения земляного полотна размывов и очага эрозии.

5.2.2 В целях обеспечения рационального использования строительных материалов рекомендуется использовать утилизированный материал. Преимущества рециклинга строительных отходов:

- обеспечение экономии строительных материалов, снижение себестоимости строительства;
- облегчение проблемы утилизации отходов;
- решение экологических проблем.

5.2.3 Для снижения водопотребления рекомендуется:

- использование в системе слива очищенной или дождевой воды с предварительной очисткой и обеззараживанием;
- установка счетчиков горячей и холодной воды для каждого потребителя;
- установка ограничителей расхода воды;
- очистка воды и повторное ее использование;
- посадка на территории участка растений, приспособленных к местному климату, требующих минимального полива, использование очищенной или дождевой воды для их полива.

Приложение А
(информационное)

Параметры рабочего пространства и вспомогательных помещений

Таблица А.1 – Площади рабочих мест

В квадратных метрах

Назначение рабочего места	Тип рабочего места	Площадь рабочей области, не менее
Руководители		
Руководитель учреждения	Отдельное помещение	27
Заместитель руководителя	Отдельное помещение	12
Руководство подразделения		
Руководитель отдела	Отдельное помещение	18
Заместитель руководителя отдела	Отдельное помещение (желательно в центре рабочей области, возможно без окна на улицу, но с окном в рабочую область)	15
Руководитель сектора	Отдельное помещение (желательно в центре рабочей области, возможно без окна на улицу, но с окном в рабочую область)	13
Общие специалисты		
Ведущий специалист	Отдельное помещение (желательно в центре рабочей области, возможно без окна на улицу, но с окном в рабочую область)	11
Надзорный специалист	Рабочее место	9
Главный архитектор, инженер или конструктор	Рабочее место со столом для собраний	9
Специалисты		
Адвокат	Отдельное помещение	11
Архитектор, инженер или дизайнер	Рабочее место с рабочей поверхностью для широкоформатных чертежей	7
Помощник руководителя отдела	Рабочее место	6
Технические специалисты	Рабочее место	6

Продолжение таблицы А.1

В квадратных метрах

Назначение рабочего места	Тип рабочего места	Площадь рабочей области, не менее
Операторы	Рабочее место	6
Финансовые специалисты	Рабочее место	6
Канцелярии	Рабочее место	6
Научные сотрудники	Рабочее место	6
Системные администраторы	Рабочее место	6
Аналитики	Рабочее место	6
Исследователи	Рабочее место	6
Редактор	Рабочее место	6
Журналист	Рабочее место	6
Аудиторы	Рабочее место	3

Таблица А.2 - Распределение площадей вспомогательных зон и помещений

В квадратных метрах

Назначение помещения	Вместимость	Площадь, не менее	Примечание
Малый конференц зал А	На 2-4 персон	9	Требуемое количество мест определяется заданием на проектирование
Малый конференц зал Б	На 5-8 персон	14	Требуемое количество мест определяется заданием на проектирование
Средний конференц зал А	На 9-10 персон	22	Требуемое количество мест определяется заданием на проектирование

Продолжение таблицы А.2

В квадратных метрах

Назначение помещения	Вместимость	Площадь, не менее	Примечание
Средний конференц зал Б	На 11-12 персон	35	Требуемое количество мест определяется заданием на проектирование
Большой конференц зал А	На 13-18 персон	45	Требуемое количество мест определяется заданием на проектирование
Большой конференц зал Б	На 19-22 персон	67	Требуемое количество мест определяется заданием на проектирование
Конференц зал (зал встреч)	Свыше 24 персон	1,4 на каждую персону	Требуемое количество мест определяется заданием на проектирование
Аудитория		1 на каждую персону	
Кухонная зона	До 20 работающих в здании	12	Для разогрева, приготовления пищи и мытья посуды
Малая кухонная зона с четырьмя сидячими местами	До 20 работающих в здании	12	При самообслуживании. Для разогрева, приготовления пищи и мытья посуды
Средняя кухонная зона с восьмью сидячими местами	При 21-50 работающих в здании	22	При самообслуживании. Для разогрева, приготовления пищи и мытья посуды

Продолжение таблицы А.2

В квадратных метрах

Назначение помещения	Вместимость	Площадь, не менее	Примечание
Большая кухонная зона с шестнадцатью сидячими местами	При 51-75 работающих в здании	33	При самообслуживании. Для разогрева, приготовления пищи и мытья посуды
Буфет/кафе (только зона приема пищи)		1,4 на каждую персону	Общая площадь рассчитывается на 1/3 работающих в зданий
Кухня буфета/кафе		25 % от площади буфета/кафе	
Малая комната для тренинга	На 18 персон	55	Требуемое количество мест определяется заданием на проектирование
Средняя комната для тренинга	На 30 персон	93	Требуемое количество мест определяется заданием на проектирование
Большая комната для тренинга	На 50 персон	145	Требуемое количество мест определяется заданием на проектирование
Малый ресепшн или вестибюль для ожидания	С не более 4 сидячими местами	9	Требуемое количество мест определяется заданием на проектирование
Средний ресепшн или вестибюль для ожидания	С не более 10 сидячими местами	18	Требуемое количество мест определяется заданием на проектирование
Большой ресепшн или вестибюль для ожидания	С не более 20 сидячими местами	30	Требуемое количество мест определяется заданием на проектирование

Продолжение таблицы А.2

В квадратных метрах

Назначение помещения	Вместимость	Площадь, не менее	Примечание
Очень большой ресепшн или вестибюль для ожидания	не более 30 сидячих мест	50	Требуемое количество мест определяется заданием на проектирование
Зона для копировальной оргтехники	Один копировальный аппарат со столом	3	
Кабинет печати с рабочим местом и копировальной оргтехникой	Копировальный аппарат, стол для рассортировки и место для хранения бумаг и картриджей	14	

Приложение Б
(информационное)

Параметры административных помещений

Таблица Б.1 - Площадь кабинетов и приемных руководства учреждений

В квадратных метрах

Назначение	Площадь при численности сотрудников в учреждении, чел.			
	от 100 до 300	от 300 до 600	от 600 до 1000	свыше 1000
Кабинет руководителя учреждения	От 27 до 36	От 36 до 45	От 45 до 54	Не менее 54
Кабинет первого заместителя руководителя	От 18 до 24	От 24 до 36	От 24 до 36	От 36 до 45
Кабинет заместителя руководителя	От 12 до 18	От 18 до 24	От 18 до 24	От 18 до 36
Кабинет помощника руководителя (референта)	Не менее 12	Не менее 12	Не менее 12	От 12 до 18
Приемная руководителя учреждения	Не менее 12	Не менее 18	Не менее 24	Не менее 36
Приемная заместителя руководителя	Не менее 12	Не менее 12	Не менее 18	Не менее 24
Примечание - Допускается устройство общей приемной при кабинетах руководителя и его заместителя.				

Таблица Б.2 - Площадь кабинетов и приемных руководства структурных подразделений

В квадратных метрах

Назначение помещений	Площадь при численности сотрудников 1 чел., не менее			Примечания
Начальник управления	18 (24)	24 (36)	36 (54)	В скобках - площади кабинетов в зданиях управления республиканского уровня и в учреждениях с численностью работающих свыше 500 чел.
Заместитель начальника	12 (18)	18 (24)	24 (36)	
Приемная	12 (18)	12 (18)	18 (24)	То же, допускается общая при двух кабинетах
Начальник отдела, лаборатории.	при численности сотрудников, чел.			При численности сотрудников отдела до 5 рабочее место начальника размещается в помещении отдела
	5-10	10	Свыше 20	
	9	12	18	

Таблица Б.3 - Расчетные нормативы рабочих помещений, помещений для совещаний

В квадратных метрах

Назначение помещений	Расчетная единица или принцип подсчета площади	Площадь на расчетную единицу, не менее	Примечание
Рабочие помещения и помещения для совещаний			
Рабочие помещения структурных подразделений	На одно рабочее место:		При оснащении рабочих мест оргтехникой, требующей специальных столов, норматив их площади увеличивается в соответствии с техническими условиями на ее эксплуатацию
	начальника отдела, главного специалиста, главного бухгалтера	9,0	
	заместителя начальника отдела (главного бухгалтера),	7,5	
	старшего инспектора и т.п. инженера, экономиста, бухгалтера, инспектора	6,5	
	делопроизводителя, офис-менеджера	5,0	
	сотрудника, ведущего индивидуальный прием посетителей (юристы, администраторы, работники органов соцзащиты и др.)	9,0 (12,0)	В скобках указана площадь отдельного кабинета на каждого сотрудника. При хранении документации в рабочих помещениях допускается устраивать встроенные шкафы из расчета 0,3 м ² на одного сотрудника
Макетная мастерская	На одного макетчика	12	В проектных институтах в соответствии с заданием
Зал совещаний	Одно место в зале	0,9	При численности инженерно-технических работников более 300 чел. зал рассчитывается на 30 % работающих
Кулуары при зале совещаний	Одно место в зале	0,3	В площадь кулуаров включается площадь коридора, примыкающего к залу совещаний

Продолжение таблицы Б.3

В квадратных метрах

Назначение помещений	Расчетная единица или принцип подсчета площади	Площадь на расчетную единицу, не менее	Примечание
Помещение для совещаний (один из кабинетов руководителей)	Одно место	0,8	В учреждениях с численностью инженерно-технических работников до 300 чел.
Конференц-зал (без эстрады)	Одно место с пюпитром	0,8	Предусматривается при численности сотрудников св. 200 чел.
	То же, без пюпитра	0,7	Количество мест - 50 % сотрудников, но не более 800
Кулуары при конференц-зале или фойе	Одно место в конференц-зале	0,3	
		0,6	
Комната для президиума	На зал до 350 мест	12	
	То же, свыше 350 мест	18	
Помещение для инвентаря и мебели	Одно место в конференц-зале	0,03	Не менее 8
Специальные места для курения	По заданию на проектирование		
Эстрада конференц-зала	Глубина, м, при количестве мест в зале:		
	до 350	5	
	от 350 до 500	7	
	свыше 500	9	

Таблица Б.4 - Состав и площадь помещений технической библиотеки

В квадратных метрах

Помещение	Единица измерения	Площадь на единицу измерения, не менее
Читальный зал	1 место	2,7
Книгохранилище	1000 единиц хранения	2,5
Служебное помещение	1 рабочее место	4
Стол приема и выдачи литературы по абонементам	То же	5
Место для каталога, хранения и выставки новых поступлений	1000 единиц	0,6

Таблица Б.5 - Состав и площадь помещений архива

В квадратных метрах

Помещение	Площадь на 1 место, не менее
Читальный зал	2,7
Рабочее помещение	4
Хранилище	В соответствии с заданием на проектирование

Таблица Б.6 - Площадь кабинетов охраны труда и пожарной безопасности

В квадратных метрах

Списочная численность работающих, чел.	Площадь, не менее
До 1000	24
От 1000 до 3000	45
От 3000 до 5000	72
От 5000 до 10000	100
От 10000 до 20000	150
Свыше 20000	200
Примечание - В мобильных зданиях площадь кабинетов охраны труда и пожарной безопасности допускается уменьшать в 2 раза.	

Приложение В
(информационное)

Площади бытовых предприятий и помещений

Таблица В.1 – Площади бытовых предприятий в отдельно стоящих капитальных строениях

В квадратных метрах

Наименование предприятий	Отдельно стоящие бытовые здания капитального строения, не более
Многоотраслевые комплексные предприятия (с различным набором видов услуг)	1000
Ателье по пошиву и ремонту одежды, головных уборов и трикотажных изделий (с различным набором видов услуг)	800
Салоны красоты, парикмахерские (с различным набором видов услуг)	500
Мастерские по ремонту обуви	-
Мастерские по ремонту бытовых машин и приборов (бытовая техника)	-
Мастерские по ремонту, часов, изготовлению и ремонту ювелирных изделий	-
Мастерские по изготовлению мягкой и корпусной мебели и ремонту мебели	500
Мини-прачечные (до 500 кг белья в смену)	600
Мини-химчистки (до 160 кг вещей в смену)	-
Приемные пункты химчисток	-
Приемные пункты прачечных	-
Предприятие по ремонту и техническому обслуживанию бытовой радиоэлектронной аппаратуры, бытовых машин и бытовых приборов, ремонту и изготовлению металлоизделий	500

**Таблица В.2 – Площади бытовых предприятий,
встроенных или встроенно-пристроенных к нежилым зданиям**

В квадратных метрах

Наименование предприятий	Встроенные и встроенно-пристроенные к нежилым зданиям, общая площадь
Мини-прачечные (до 500 кг белья в смену)	от 400 до 450
Мини-химчистки (до 160 кг вещей в смену)	от 200 до 250
Салоны красоты	Не более 500

**Таблица В.3 – Площади бытовых предприятий,
встроенных или встроенно-пристроенных к жилым домам**

В квадратных метрах

Наименование предприятий	В жилые дома	
	встроенные, общая площадь, не более	встроенно- пристроенные, общая площадь, не более
Ателье по пошиву и ремонту одежды, головных уборов и трикотажных изделий (с различным набором видов услуг)	500	500
Мастерские по ремонту обуви (срочный, мелкий, средний)	100	100
Салоны красоты (без сауны)	500	500
Парикмахерские (с различным набором видов услуг)	150	150
Приемные пункты химчисток	100	100
Приемные пункты прачечных	100	100
Прачечные самообслуживания (домовые) до 75 кг белья в смену	150	150

Таблица В.4 - Параметры, минимальные расстояния между осями и ширина проходов между рядами оборудования бытовых помещений

В метрах

Наименование	Показатель, не менее
Размеры в плане	
Кабины:	
Душевых закрытые	1,8 × 0,9 (1,8 × 1,8)*
Душевых открытые и со сквозным проходом, полудушей	0,9 × 0,9 (1,2 × 0,9)
Личной гигиены женщин	1,8 × 1,2 (1,8 × 2,6)
Санузлов	1,2 × 0,8 (1,8 × 1,65)
Скамьи в гардеробных	0,3 × 0,8 (0,6 × 0,8)
Устройство питьевого водоснабжения	0,5 × 0,7
Отделения шкафов в гардеробных для уличной и домашней одежды	0,25 × 0,50 (0,4 × 0,5)
Отделения шкафов в гардеробных для специальной одежды и обуви (далее - спецодежды):	
При обычном составе спецодежды	0,25 × 0,50
При расширенном составе спецодежды	0,33 × 0,50
При громоздкой спецодежде	0,40 × 0,50
Размеры по высоте	
Разделительные перегородки кабин душевых, полудушей и санузлов:	
От пола до верха перегородки	1,8
От пола до низа перегородки	0,2
Шкафы для хранения одежды	1,65
Расстояние между осями санитарных приборов в ряду	
Умывальники одиночные	0,65
Писсуары, ножные и ручные ванны	0,7
Кабины душевых открытые, кабины санузлов, писсуары, при количестве в ряду:	
До 6 включительно	1,5 (1,8)
Свыше 6	2,0 (2,4)

Продолжение таблицы В.4

В метрах

Наименование	Показатель, не менее
Кабины душевых закрытые, умывальники групповые	1,2 (1,8)
Умывальники одиночные, при количестве в ряду:	
До 6 включительно	1,8
Свыше 6	2,0
Кабины личной гигиены женщин, ручные и ножные ванны, кабины фотариев	2,0
Шкафы гардеробных для хранения одежды со скамьями при числе отделений в ряду:	
В тупиковом проходе:	
До 12 включительно	1,4 (2,4)
Свыше 12	2,0 (2,4)
В сквозном проходе:	
До 18 включительно	1,4 (2,4)
Свыше 18	2,0 (2,4)
Шкафы гардеробных для хранения одежды без скамей при числе отделений в ряду:	
В тупиковом проходе:	
До 12 включительно	1,0 (1,8)
Свыше 12	1,4 (1,8)
В сквозном проходе:	
До 18 включительно	1,0 (1,8)
Свыше 18	1,4 (1,8)
Ширина проходов между стеной или перегородкой и рядами	
Кабины душевых открытые, при количестве в ряду:	
До 6 включительно	1,0 (1,8)
Свыше 6	1,5 (1,8)
Кабины душевых закрытые, умывальники групповые	1,0 (1,8)

Продолжение таблицы В.4

В метрах

Наименование	Показатель, не менее
Кабины санузлов, писсуары, кабины личной гигиены женщин, кабины фотариев	1,3 (1,8)
Умывальники одиночные, при количестве в ряду:	
До 6 включительно	1,35 (1,80)
Свыше 6	1,5 (1,8)
Ручные и ножные ванны	1,2 (1,8)
Шкафы гардеробных для хранения одежды со скамьями при числе отделений в ряду:	
в тупиковом проходе:	
До 12 включительно	1,0 (1,8)
Свыше 12	1,2 (1,8)
В сквозном проходе:	
До 18 включительно	1,0 (1,8)
Свыше 12	1,2 (1,8)
Шкафы гардеробных для хранения одежды без скамей	1,0 (1,8)
<p>Примечание - К обычному составу спецодежды относятся фартуки, халаты, куртки, легкие комбинезоны. К расширенному составу спецодежды относится спецодежда обычного состава, дополненная нательным бельем, носками, сапогами, средствами индивидуальной защиты. К громоздкой спецодежде относится спецодежда расширенного состава, дополненная утепленной одеждой и обувью (ватные куртки, полушубки, валенки и т. д.) или специальными комбинезонами.</p> <p>* В скобках даны показатели для зданий, в которых используется труд маломобильных сотрудников с нарушением функций опорно-двигательного аппарата.</p>	

Приложение Г
(информационное)

Площади санитарно-гигиенических помещений

Таблица Г.1 - Нормативы санитарно- бытовых помещений в зависимости от групп производственных процессов

Группа производственных процессов	Санитарная характеристика производственных процессов	Расчетное число человек		Тип гардеробных, число отделений шкафа на 1 чел.	Специальные бытовые помещения и устройства
		на одну душевую сетку	на один кран		
1	Производственные процессы с незначительными избытками явного тепла и пыли, вызывающие загрязнение веществами III и IV классов опасности:				
1а	только рук	25	7	Общие, одно отделение	-
1б	тела и спецодежды	15	10	Общие, два отделения	-
1в	тела и спецодежды, удаляемое с применением специальных моющих средств	5	20	Раздельные, по одному отделению	Химчистка или стирка спецодежды
2	Производственные процессы, протекающие при значительных избытках явного тепла или выделений влаги, а также при неблагоприятных метеорологических условиях:				
2а	при избытках явного конвекционного тепла	7	20	Общие, два отделения	Помещения для охлаждения
2б	при избытках явного лучистого тепла	3	20	То же	То же

Продолжение таблицы Г.1

Группа производственных процессов	Санитарная характеристика производственных процессов	Расчетное число человек		Тип гардеробных, число отделений шкафа на 1 чел.	Специальные бытовые помещения и устройства
		на одну душевую сетку	на один кран		
2в	связанные с воздействием влаги, вызывающей намокание спецодежды	5	20	Раздельные, по одному отделению	Сушка спец одежды
2г	при температуре воздуха до 10° С, включая работы на открытом воздухе	5	20	Раздельные, по одному отделению	Помещения для обогрева и сушки спецодежды
3	Производственные процессы с резко выраженными вредными факторами, вызывающими загрязнение веществами I и II классов опасности, а также веществами, обладающими стойким запахом:				
3а	только рук	7	10	Общие, одно отделение	
3б	тела и спецодежды	3	10	Раздельные, по одному отделению	Химчистка, искусственная вентиляция мест хранения спецодежды; дезодорация
4	Производственные процессы, требующие особого режима по чистоте или стерильности при изготовлении продукции	В соответствии с действующими санитарными нормами			

Продолжение таблицы Г.1

Примечания
1 В случаях, когда производственные процессы одной группы содержат санитарные характеристики другой группы, следует тип гардеробных, число душевых сеток и кранов умывальных предусматривать по группе с наивысшими требованиями, а состав специальных бытовых помещений и устройств принимать по суммарным требованиям.
2 При производственных процессах группы 1а душевые и шкафы в гардеробных допускается не предусматривать.
3 При производственных процессах групп 1б и 3а скамьи у шкафов в гардеробных допускается не предусматривать.
4 При любых производственных процессах с выделением пыли или вредных веществ в гардеробных должны быть предусмотрены респираторные, рассчитанные на списочную численность работающих, пользующихся респираторами или противогазами, а также помещения и устройства для обеспыливания или обезвреживания спецодежды, рассчитанные на численность в наиболее многочисленной смене.
5 Расчетное число душевых сеток в мобильных зданиях допускается уменьшать на 40 %.
6 Расчетное число маломобильных с нарушением функций опорно-двигательного аппарата и слепых следует принимать 3 чел. на одну душевую сетку и 7 чел. на один кран независимо от групп производственных процессов.
7 Санитарно-бытовые помещения при работах с радиоактивными и инфицирующими материалами, а также с веществами, опасными для человека при поступлении через кожу, следует проектировать в соответствии с действующими санитарными нормами.

Таблица Г.2 - Нормы площади помещений на 1 чел., единицу оборудования, расчетное число работающих, обслуживаемых единицей оборудования

Наименование	Показатель
Площадь помещений на 1 чел. Численности, работающих в двух наиболее многочисленных смежных сменах, м ²	
Гардеробные уличной одежды	0,1
Площадь помещений на 1 чел. Численностей, работающих в наиболее многочисленной смене, м ²	
Раздаточные спецодежды*, включая площадь для посетителей	0,3
Кладовые для хранения чистой или загрязненной спецодежды:	
при обычном составе спецодежды	0,04
при расширенном составе спецодежды	0,06
при громоздкой спецодежде	0,08
Помещения дежурного персонала с местом для уборочного инвентаря	0,02
Места для чистки обуви, глажения одежды, бритья, сушки волос и маникюра	0,02/0,03

Продолжение таблицы Г.2

Наименование	Показатель
Помещения для сушки, обеспыливания или обезвреживания спецодежды	0,15
Помещения для стирки спецодежды, включая мытье специальной обуви и касок	0,3
Помещения для обогрева или охлаждения	0,1
Специальные места для курения	См. Примечание 11
Площадь помещений на 1 чел. списочной численности работающих, пользующихся соответствующими средствами защиты, м ²	
Респираторные	0,15
Помещения централизованного склада спецодежды и средств индивидуальной защиты:	
для выдачи, включая кабины для примерки	0,02
для хранения	0,06
Площадь помещения на единицу оборудования, м ²	
Преддушевые при кабинах душевых открытых и со сквозным проходом	0,7(1,0)
Тамбуры при санузлах с кабинами	0,4 (0,6)
Число работающих, обслуживаемых в наиболее многочисленную смену единицей оборудования, чел.	
Унитазы и писсуары санузлов:	
в производственных зданиях	18/12
в административных зданиях	45/30
при гардеробных, столовых, залах совещаний	100/60
Умывальники и электрополотенца в тамбурах санузлов:	
в производственных зданиях	72/48
в административных зданиях	40/27
Устройства питьевого водоснабжения в зависимости от групп производственных процессов:	
1а, 1б, 1в, 2в, 2г, 3а, 3б, 4	200
2б, 2в	100
Полудуши	15

Продолжение таблицы Г.2

Примечания

1 Площадь гардеробных уличной одежды при самообслуживании следует увеличивать на 25 %.

2 Площадь для посетителей при помещениях раздаточных спецодежды следует принимать из расчета 0,1 м² на 1 чел. численности работающих в наиболее многочисленной смене.

3 При помещениях для сушки, обеспыливания или обезвреживания спецодежды следует дополнительно предусматривать площадь для зоны переодевания из расчета 0,1 м² на 1 чел. численности работающих в наиболее многочисленной смене.

4 В гардеробных уличной одежды следует предусматривать перед барьером у вешалок свободное пространство шириной не менее 1 м, площадь которого следует принимать из расчета 0,03 м² на одно место для хранения одежды.

5 При кладовых для хранения чистой или загрязненной спецодежды следует дополнительно предусматривать места для сдачи и получения спецодежды из расчета 0,03 м² на 1 чел. численности работающих в наиболее многочисленной смене.

6 При списочной численности работающих, пользующихся респираторами или противогазами, более 500 чел. при респираторных следует предусматривать мастерские площадью 0,06 м² на 1 чел. для проверки и перезарядки респираторов и противогазов.

7 Площадь помещений для сушки или обеспыливания спецодежды, курительных и респираторных - не менее 9 м², преддушевых и тамбуров при санузлах - не менее 2 м².

8 В числителе даны показатели для мужчин, в знаменателе - для женщин.

9 При числе обслуживаемых в наиболее многочисленную смену на единицу оборудования менее расчетного следует принимать одну единицу оборудования.

10 В скобках указаны показатели для зданий, в которых предусматривается возможность использования труда маломобильных сотрудников, пользующихся креслами-колясками.

11 Места для курения должны выделяться на открытых верандах, площадках в теплое время года (при положительной температуре наружного воздуха) и (или) размещаться в отдельных помещениях, удаленных от ближайших рабочих мест на расстоянии не менее 5 м. Площадь выделенного помещения для курения должна предусматриваться из расчета не менее 4 м² на одного курящего в часы их наибольшего скопления.

* Следует предусматривать отдельные помещения для приема и временного хранения загрязненной спецодежды, для хранения и выдачи чистой спецодежды.

Приложение Д
(информационное)

Параметры помещений здравоохранения

Таблица Д.1 - Состав и площадь помещений фельдшерского здравпункта

В квадратных метрах

Помещения фельдшерского здравпункта	Площадь, не менее
Вестибюль- зона ожидания с зоной для раздевания и регистратура	18(10)*
Помещения фельдшерского здравпункта	Площадь, м ²
Комната временного пребывания больных	9(9)
Процедурные кабинеты	24 (12) (2 помещения)
Кабинет для приема больных	12 (10)
Кабинет физиотерапии	18
Кабинет стоматолога	12
Кабинет гинеколога	12
Кладовая лекарственных форм и медицинского оборудования	6 (6)
Санузел с умывальником в тамбуре	На 1 унитаз (На 1 унитаз)
<p>* В скобках даны показатели для мобильных зданий.</p> <p>Примечания</p> <p>1 Кабинет стоматолога необходимо предусматривать по согласованию с местными органами здравоохранения.</p> <p>2 Кабинет гинеколога следует предусматривать при списочной численности работающих женщин не менее 1200 чел. Число обслуживаемых одним кабинетом гинеколога - не более 2400 чел. При наличии в составе фельдшерского здравпункта кабинета гинеколога следует предусматривать помещение личной гигиены женщин.</p>	

Таблица Д.2 - Нормы площади на 1 чел. в помещениях здравоохранения

В квадратных метрах

Наименование	Единица измерения	Площадь на единицу измерения, не менее
Парильная (сауна)	1 чел.	0,7
Ингаляторий	То же	1,8

Продолжение таблицы Д.2

В квадратных метрах

Наименование	Единица измерения	Площадь на единицу измерения, не менее
Фотарий	То же	1,5
Помещение (место) для отдыха в рабочее время, психологической разгрузки, занятий физической культурой	То же	0,9
Помещение спортивных тренажеров	Единица оборудования	4,5

Таблица Д.3 - Состав и площадь помещений врачебных здравпунктов

В квадратных метрах

Помещения врачебных здравпунктов	Площадь, не менее		
	при категории травмпунктов		при размещении здравпунктов в мобильных зданиях
	I	II	
Вестибюль с местами для ожидания и регистратуры	24	18	15
Перевязочные - гнойная и чистая	36 (2 помещения)	36 (2 помещения)	16
Кабинеты для приема больных	48 (4 помещения)	24 (2 помещения)	12
Кабинет физиотерапии	24	18	12
Кабинет стоматолога	24 (2 помещения)	12	12
Процедурный кабинет	18	12	-
Комната временного пребывания больных	12	9	9
Кабинет заведующего здравпунктом	9	9	-
Кабинет гинеколога	12	9	-
Кладовая лекарственных форм с киоском	9	9	6
Помещение для автоклава и перевязочных материалов	9	9	6
Кладовая медицинского оборудования	6	6	6

Продолжение таблицы Д.3

В квадратных метрах

Помещения врачебных здравпунктов	Площадь, не менее		при размещении здравпунктов в мобильных зданиях
	при категории травмпунктов		
	I	II	
Санузел с умывальником в тамбуре	На 1 унитаз		
Душевая	На 1 душевую сетку		
Примечание - На предприятиях, где предусматривается возможность использования труда маломобильных сотрудников, состав помещений врачебного здравпункта может быть дополнен по согласованию с местными органами здравоохранения с учетом вида инвалидности, групп заболеваний и степени утраты трудоспособности работающих.			

Приложение Е
(информационное)

Освещения бытовых и административных помещений

Таблица Е.1 – Параметры освещения

Наименование помещения	$E_{\text{экспл}}$, лк	U_0	$R_a^{1)}$	K_p , %	Примечания
Бытовые помещения					
Парикмахерские	500	0,60	90	10	
Прием, учет и сортировка белья	300	0,60	80	20	
Стирка и сухая чистка	300	0,60	80	20	
Глажка утюгом и под прессом	300	0,60	80	20	
Контроль и ремонт	750	0,70	80	10	
Офисы					
Помещение для переодевания, проходы, зоны движения	300	0,40	80	20	
Техническое черчение	750	0,70	80	10	
Рабочие места с видеотерминалами	500	0,60	80	5	
Конференц-залы, комнаты переговоров	500	0,60	80	10	Освещение должно быть регулируемым
Приемные секретарей	300	0,60	80	15	
Регистратура	300	0,60	80	20	
Архивы	200	0,40	80	20	

Продолжение таблицы Е.1

Наименование помещения	$E_{\text{экспл}}, \text{лк}$	U_0	R_a	$K_p, \%$	Примечания
Зоны движения и площади общего назначения внутри зданий					
Пути движения и коридоры	100	0,40	40	-	1. Освещенность на уровне пола. 2. UGR и R_a должны быть подобны для смежных площадей. 3. 150 лк, если машина в движении. 4. Дополнительное освещение выходов и входов. 5. Следует предотвращать блескость стен и пола для водителей и пешеходов.
Лестницы, эскалаторы, траволаторы и т.п.	100	0,40	40	-	
Помещения санитарные, для отдыха и для питания					
Столовые и обеденные залы	200	0,40	80	20	
Кухни	500	0,60	80	15	Должна быть зона перехода между кухней и помещением ресторана
Буфет	300	0,60	80	20	
Комнаты отдыха	100	0,40	80	20	
Комнаты для физических упражнений	300	0,40	80	-	
Гардеробы, умывальные, ваннные комнаты, туалеты	200	0,40	80	-	
Помещения оказания первой помощи					
Медпункт	500	0,60	80	15	
Комнаты медицинского осмотра	500	0,60	90	10	Температура цвета должна быть от 4000 К до 6500 К

Продолжение таблицы Е.1

Наименование помещения	$E_{\text{экспл}}$, лк	U_0	R_a	K_p , %	Примечания
Помещения для контроля и склады					
Погрузочно-разгрузочные зоны	150	0,40	40	-	
Склады и кладовые	100	0,40	60	20	200 лк, если нахождение длительное время
Места упаковки	300	0,60	60	20	
Проезжие пути без пешеходов	20	0,40	40	-	Освещенность на уровне пола
Проезжие пути с пешеходами	150	0,40	60	-	Освещенность на уровне пола
Гаражи					
Зоны въезда/выезда (днем)	300	0,40	40	20	1. Освещенность на уровне пола 2. Цвета безопасности должны быть указаны
Зоны въезда/выезда (ночью)	75	0,40	40	-	1. Освещенность на уровне пола 2. Цвета безопасности должны быть указаны
Проезжие пути	75	0,40	40	-	1. Освещенность на уровне пола 2. Цвета безопасности должны быть указаны
Места парковки	75	0,40	40	-	1. Освещенность на уровне пола 2. Цвета безопасности должны быть указаны 3. Высокая вертикальная освещенность повышает узнаваемость лица и поэтому повышает безопасность
Зона паркомата	300	0,60	80	20	1. Избегать отражение от окон 2. Предотвращать блескость наружного покрытия
<p>Е – освещенность; U_0 – равномерность освещения; K_p – коэффициент пульсации; R_a – индекс цветопередачи.</p> <p>¹⁾ R_a –приведены наименьшие значения</p> <p>Примечание - Даны граничные значения средней яркости светильников под углом 65° и более от вертикали для рабочих мест, в которых находятся дисплейные экраны с углом наклона 15°.</p>					

Таблица Е.2 – Параметры света, отражающегося в экране

Жидкокристаллические экраны, высококачественные трубки с низким отражением	Средняя яркость светильников, отражающихся в экране, при яркости экрана монитора $L'_{\text{экр}}$,	
	$L'_{\text{экр}} > 200 \text{ кд/м}^2$	$L'_{\text{экр}} \leq 200 \text{ кд/м}^2$
Класс А (позитивное представление информации, темные знаки)	Не менее 3000	Не менее 1500
Класс В (негативное представление информации, светлые знаки)	Не менее 1500	Не менее 1000
$L'_{\text{экр}}$ – яркость светящихся частей светильника, отражающихся в экранах мониторов.		

Приложение Ж
(информационное)

Вентиляция административно-бытовых помещений

Таблица Ж.1 – Параметры вентиляции

Помещения	Температура в холодный период года, °С	Кратность в 1 ч или объем воздухообмена, м ³ /ч	
		приток	вытяжка
Вестибюли	16	2	-
Отапливаемые переходы	Не ниже чем на 6 °С расчетной температуры помещений, соединяемых отапливаемыми переходами	-	-
Гардеробные уличной одежды	16	-	1
Гардеробные для совместного хранения всех видов одежды с неполным переодеванием работающих	18	С учетом вытяжки из душевых (но не менее однократного воздухообмена в 1 ч)	Из расчета 0,2 м ² на одного работающего
Гардеробные при душевых (преддушевые), а также с полным переодеванием работающих:			
а) гардеробные спецодежды	23	5	5
б) гардеробные домашней (уличной и домашней) одежды	23	С учетом вытяжки из душевых (но не менее однократного воздухообмена в 1 ч)	Из расчета 0,2 м ² на одного работающего
Душевые	25	-	75 м ³ /ч на 1 душевую сетку
		приток	вытяжка
Санузлы	16	-	50 м ³ /ч на 1 унитаз и 25 м ³ /ч на 1 писсуар

Продолжение таблицы Ж.1

Помещения	Температура в холодный период года, °С	Кратность в 1 ч или объем воздухообмена, м³/ч	
		приток	вытяжка
Умывальные при санузлах	16	-	1
Курительные	16	-	10
Помещения для отдыха, обогрева или охлаждения	22	2 (но не менее 30 м³/ч на 1 чел.)	3
Помещения для личной гигиены женщин	23	2	2
Помещения для ремонта спецодежды	16	2	3
Помещения для ремонта обуви	16	2	3
Помещения управлений, конструкторских бюро, общественных организаций площадью:			
а) не более 36 м²	18	1,5	-
б) более 36 м²	18	По расчету	
Помещения для сушки спецодежды	По технологическим требованиям в пределах 16-33 °С	Тоже	
Помещения для обеспыливания спецодежды	16		
Примечание - Расчетная температура воздуха в теплый период года и влажность в помещениях не нормируются, кроме указанных а поз. 10-13, 14б, в которых расчетную температуру следует принимать в соответствии с указаниями действующих нормативных документов по пожарной безопасности, а воздухообмен определять расчетом.			

Таблица Ж.2 - Расчетная температура воздуха и кратность воздухообмена

Помещение	Расчетная температура воздуха в помещении (для холодного периода года)	Кратность воздухообмена в течение часа	
		приток	вытяжка
Производственные			
Изготовление и ремонт одежды, головных уборов, трикотажных изделий	18	По расчету	
Изготовление, ремонт обуви	15	По расчету	
Мини-химчистка	16	По расчету	
Мини-прачечная	15	По расчету	
Прачечная самообслуживания	16	1	1
Ремонт металлоизделий, бытовых машин, фотоаппаратуры, музыкальных инструментов, переплетные работы	8	2	3
Парикмахерские с нормируемой площадью, кв. м:			
до 50	18	-	1
до 100	18	1	2
100 и более	18	2	3
Помещения для сушки волос	18	По расчету	
Для посетителей			
Залы ожидания и приемные	18	По балансу со смежными помещениями	
Помещения приема белья в стирку	16	1	2
Помещения выдачи белья	16	1	1
Кладовые для хранения принятых и готовых заказов , материалов	15		0,5
Разгрузочные	16	1	

УДК 725.13

МКС 91.040.99

Ключевые слова: административные и бытовые здания, вставка, встройка, ограждающие конструкции, степень огнестойкости.

ҚР ЕЖ 3.02-108-2013
СП РК 3.02-108-2013

Ресми басылым

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКА МИНИСТРЛІГІНІҢ
ҚҰРЫЛЫС, ТҰРҒЫН ҮЙ-КОММУНАЛДЫҚ ШАРУАШЫЛЫҚ ІСТЕРІ ЖӘНЕ
ЖЕР РЕСУРСТАРЫН БАСҚАРУ КОМИТЕТІ**

**Қазақстан Республикасының
ЕРЕЖЕЛЕР ЖИНАҒЫ**

ҚР ЕЖ 3.02-108-2013

ӘКІМШІЛІК ЖӘНЕ ТҰРМЫСТЫҚ ҒИМАРАТТАР

Басылымға жауаптылар: «ҚазҚСҒЗИ» АҚ

050046, Алматы қаласы, Солодовников көшесі, 21
Тел./факс: +7 (727) 392-76-16 – қабылдау бөлмесі

Издание официальное

**КОМИТЕТ ПО ДЕЛАМ СТРОИТЕЛЬСТВА, ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО
ХОЗЯЙСТВА И УПРАВЛЕНИЯ ЗЕМЕЛЬНЫМИ РЕСУРСАМИ МИНИСТЕРСТВА
НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**СВОД ПРАВИЛ
Республики Казахстан**

СП РК 3.02-108-2013

АДМИНИСТРАТИВНЫЕ И БЫТОВЫЕ ЗДАНИЯ

Ответственные за выпуск: АО «КазНИИСА»

050046, г. Алматы, ул. Солодовникова, 21
Тел./факс: +7 (727) 392-76-16 – приемная